

M02-2004
melkweg

Boekmanstichting-Bibliotheek
Herengracht 415
1017 BP Amsterdam
Tel.: 6243739

MELKWEG 2004

MUZIEK/THEATER/CINEMA/GALERIE/MEDIA/EVENTS

COLOFON

UITGAVE

STICHTING MELKWEG

Lijnbaansgracht 234A

1017 PH Amsterdam

tel +31-(0)20-5318181

fax +31-(0)20-5318199

e-mail: info@melkgweg.nl

www.melkgweg.nl

REDACTIE

ERIK BACKER

ESTHER LAGENDIJK

EINDREDACTIE

ESTHER LAGENDIJK

JON HEEMSBERGEN

TEKSTBIJDRAGEN

ANITA VAN DOLEN (theater)

COR SCHLÖSSER (Melkgweg in 2004)

EDWIN VAN ANDEL (muziek)

ERIK BACKER (international contacts,

Melkgweg in 2004)

ESTHER LAGENDIJK (theater; cinema,

nieuwe zaal en vergroting van The Max)

FRANS GOOSSENS (muziek, Amsterdam

Roots Festival)

IRIS DE LAU (overzicht concerten)

IS HOOGLAND (cinema)

JET ZEISS (speciale producties en mar-

festaties, pMp)

JON HEEMSBERGEN (muziek)

LUCAS EVERS (media)

SUZANNE DECHERT (galerie)

VERTALING SAMENVATTING

STEFAN HORVATH

PRODUCTIE

ESTHER LAGENDIJK

JON HEEMSBERGEN

VORMGEVING

HAENDEHOCHGRAPHREAK

DRUK

DRUKKERIJ HELJT, Amsterdam

OPLAGE

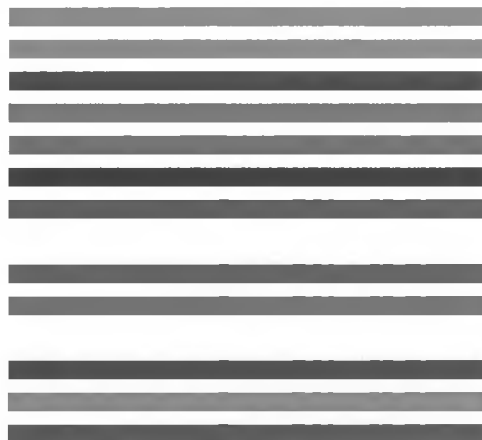
500

Boekmanstichting-Bibliotheek
Herengracht 415
1017 BP Amsterdam
Tel.: 6243739

JAARVERSLAG 2004

INHOUDSOPGAVE	03
MELKWEG IN 2004	04
MUZIEK	12
THEATER	34
CINEMA	44
GALERIE	56
MEDIA	64
SPECIALE PRODUCTIES & MANIFESTATIES	70
INTERNATIONAL CONTACTS	84
DE NIEUWE ZAAL EN VERGROTING VAN THE MAX	88
MELKWEG IN 2004/ENGLISH SUMMARY	94
BESTUURSLEDEN EN MEDEWERKERS	102

MELKWEG IN 2004

Wat betreft de programmering en publieke opkomst was 2004 een uitstekend jaar; voor het vierde achtereenvolgende jaar kwamen er meer dan 300.000 bezoekers. Ook wat betreft de programmering sloot het afgelopen jaar aan bij de voorgaande jaren. In totaal kwamen er 318.572 bezoekers - een kleine tienduizend minder dan het jaar ervoor - en het aantal concerten, voorstellingen en manifestaties was vergelijkbaar met 2003. De kwaliteit en diversiteit in de vijf belangrijkste disciplines muziek, dans/theater, film, fotografie en media waren van hoog niveau.

De opmars van de bands die in 2003 begon zette zich ook in 2004 voort wat resulteerde in meer concerten van binnen- en buitenlandse bands en meer bezoekers dan ooit voor de concerten. Er stond veel nieuw talent op de podia. Ook waren er zoals elk jaar een aantal bijzondere optredens,

zoals het optreden van **N.E.R.D.** in februari en van de **Beastie Boys** en **Faithless** in mei.

De clubavonden en de regelmatig terugkerende dance events hadden het moeilijker, een landelijke trend sinds drie jaar. De Melkweg doet het op dit gebied overigens veel beter dan gemiddeld. Zo ontwikkelt de wekelijkse clubavond ¿QUE PASA? zich in haar tweejarig bestaan steeds meer tot dé fiesta van Amsterdam met een nog steeds groeiend aantal bezoekers. Ook de CROSS-FADER op zaterdag en de nieuwe maandelijkse MYSTIC GROOVES avonden doen het goed. De reden hiervoor is dat al deze avonden opgebouwd zijn rondom een inhoudelijk muzikaal concept, waardoor een gericht belangstellend publiek de avonden bezoekt.

In 2004 is het beleid van de theaterprogrammering dat werd ingezet in 2003 verder uitgewerkt.

Er is gekozen voor verdieping in een aantal disciplines - dans, bewegingstheater, multidisciplinair theater en jongerentheater. De diversiteit van dit aanbod wordt getoond en de bezoekers kunnen zo kennismaken met de ontwikkelingen binnen deze genres. Melkweg Theater werd de thuishaven van het pMp-LaB, het laboratorium van het Paradiso-Melkweg Productiehuis. In 2004 zijn er binnen het lab voorstellingen gemaakt door **Jack Gallagher** (UNANIMOUS BUCK), mode/kostuumontwerpster **Thera Hillenaar** (I AM NOT AFRAID OF ROCKING UNICORNS) en **Ina Stockem** onderzocht het heldendom in HELDENPROJECT 3.

De fotogalerie opende in 2004 met een spraakmakende expositie DE KRACHT VAN VOLENDAM van **Suzan van de Roemer**. De tentoonstelling toonde portretten van jongeren die de nieuwjaarsbrand van 2001 overleefd hebben in combinatie met teksten over hun toekomstverwachtingen.

Andere bijzondere exposities waren LIVE / TIME van **Thom Hoffman**, INDIA van **Annelies Rigter** en EUROPESE NIEUWE van **Steven Snoep** met portretten van mensen uit de tien nieuwe EU-landen. De laatste expositie van het jaar was een uitgebreide, thematische tentoonstelling met als titel VAN BOMEN EN BOSSEN met werk van twintig fotografen uit binnen- en buitenland. Deze expositie is onderdeel van een meerjarige reeks over de relatie van de mens met de natuur. In

Melkweg Theater was tijdens deze tentoonstelling tevens gedurende tien dagen in december een echt naaldbos te beleven, de bomeninstallatie HET PAD™, van de Nederlandse kunstenaar **Su Tomesen**.

In de Melkweg Cinema was in 2004 ruime aandacht voor de Europese arthouse film, animatie, Japanse anime en Aziatische films. Ook waren er een maand lang muziekfilms te zien van britpop, hiphop tot reggae. Door de hype rond KILL BILL stond de Aziatische cinema weer volop in de belangstelling. Onder de naam ANIMATOR startte Melkweg Cinema een maandelijks Japanse anime-reeks.

Binnen de Europese cinema kreeg de Spaanse film veel aandacht en in de maand oktober was er het Baskisch filmfestival: EUSKAL HERRIA. In combinatie met de fototentoonstelling van **Thom Hoffman** in de Melkweg Galerie toonde Melkweg Cinema een overzicht van twaalf films waarin Hoffman te zien was, waaronder DE VIERDE MAN (**Paul Verhoeven**), LUGER (**Theo van Gogh**) en DE AVONDEN (**Rudolf van den Berg**).

Ook was Melkweg Cinema in 2004 onderdeel van het 20TH AMSTERDAM FANTASTIC FILMFESTIVAL. In november participeerde de Melkweg Cinema in CINE PREMIÈRES, het festival van de recente Franse film. Begin december vond het SHADOW

FESTIVAL plaats, de tegenhanger van het documentaire festival IDFA.

In 2004 was de mediaprogrammering minder zichtbaar dan in 2003. In het afgelopen jaar waren de projecten meer kleinschalig, maar daarmee niet minder interessant en veelal gericht op ontwikkeling en innovatie. Een voorbeeld: het tijdelijk medialaboratorium van **Michelle Terrant** en **Jeff Mann** waarin zij het project LIVE FORM: TELEKINETICS, EXPERIMENTS AND RECEPTS FOR CONNECTED SOCIAL SPACES presenteerden.

Gedurende 2004 werd de streaming mediatechnologie binnen de Melkweg verder ontwikkeld. De samenwerking met Fabchannel werd verder verstevigd. Inmiddels staan er zo'n dertig concerten en evenementen vanuit de Melkweg online, voor een ieder gratis te zien en te beluisteren, en wordt er gebouwd aan een nieuwe studio. In de mediaroom op de tussenverdieping waren diverse installaties uit binnen- en buitenland te zien. De drie-monitor-installatie in de foyer werd vanaf maart gebruikt voor een streamingproject van **Rob Coenen** en **Salto** onder de titel OUTLOUD.

Binnen manifestaties en speciale producties bundelt de Melkweg haar krachten en komen de verschillende disciplines samen. In 2004 vond er dan ook een groot aantal manifestaties

plaats, waaronder op 21 februari de jaarlijkse SPIN-OFF BREAKDANCE FINALE. In juni was de DAG VAN DE VERENIGDE NATIES in samenwerking met **Bureau Booij, Klusman en van Bruggen (BKB)**, met meer dan 1250 bezoekers en discussies met onder andere **Ben Bot** en **Ruud Lubbers**. Op 2 november was er de PRESIDENT'S NIGHT, ook in samenwerking met BKB, ter gelegenheid van de Amerikaanse presidentsverkiezingen. Op de ochtend van die dag werd filmmaker **Theo van Gogh** vermoord, die 's avonds in de Melkweg aan het eerste debat zou hebben deelgenomen. Besloten werd het programma in versoberde vorm door te laten gaan en de avond te openen met een speeddebat over de moordaanslag.

Begin 2004 hebben **Melkweg, Paradiso, Stadschouwburg, Bellevue / Nieuwe de la Mar** en **de Balie** een samenwerkingsverband tussen de Leidsepleintheaters opgericht. In 2004 vonden er twee festivals plaats: KUNSTKOTERS in juli en TRANSITO i.s.m. **Cosmic** in oktober.

In mei vond de MUZIKANTENDAG 2004 plaats, met workshops, clinics, talkshows, demo-panels en aansluitend optredens van **Beef, Hind, Roos** en **Tasha's World**. Eind juni was er in de Melkweg drie dagen lang het jaarlijks terugkerende AMSTERDAM ROOTS FESTIVAL met optredens van onder andere **Amparanoia, Afrolatinbeats** en **Zap-mama**.

Midden juli was er voor de vierde keer het vernieuwende dancefestival 5 DAYS OFF met onder andere **Ellen Alien, T. Raumschmiere, 2 Many Dj's** en **Laurent Garnier**. Ook Paradiso was dit jaar voor het eerst drie dagen onderdeel van het festival.

Van 15 tot en met 17 oktober vond in de Melkweg en de Stadsschouwburg het festival SUPA*SONIC van **Stichting S.L.A.M.M.** plaats, een mix van muziek, dans, theater, spoken word, film en sport, met optredens van onder andere **Ghostface Killah, Opgezwolle, Da Bounce** en **K-liber**.

In 2004 is de voorbereiding van de bouw van de nieuwe zaal met de Stadsschouwburg en Tooneelgroep Amsterdam en de vergroting van The Max in zijn laatste fase terechtgekomen.

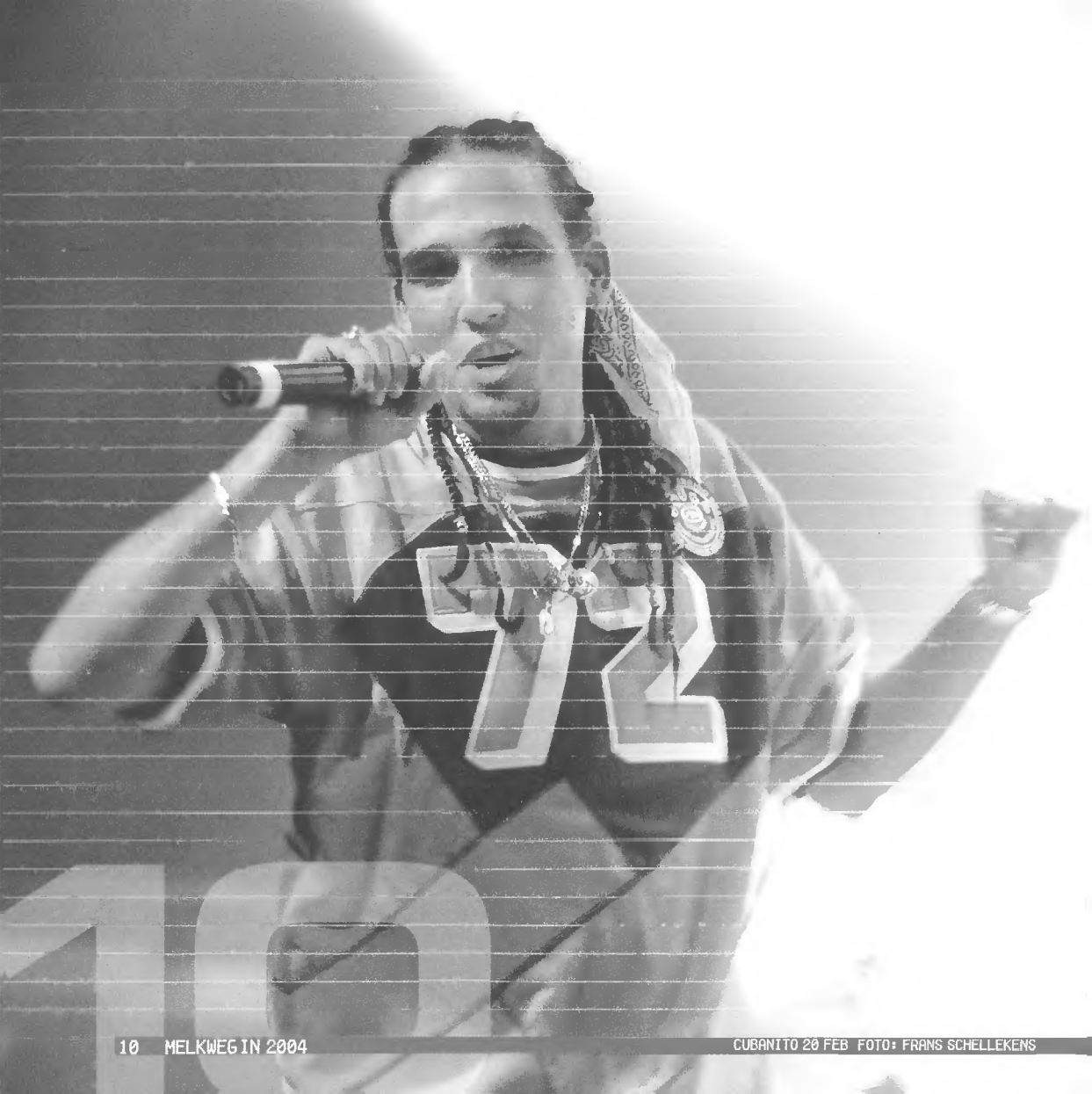
Het werk is aanbesteed, de aannemer uitgekomen en in december en de eerste maanden van 2005 zijn de benodigde vergunningen verkregen. In mei 2005 werd begonnen met de sloop van de bebouwing uit de jaren vijftig tussen Stadsschouwburg en Melkweg. In oktober wordt begonnen met de daadwerkelijke bouw.

Zoals het er nu naar uitziet kan de vergrote Max in september 2006 in gebruik genomen worden en wordt het hele complex in de zomer van 2007 opgeleverd. De officiële opening staat gepland voor oktober van dat jaar.

De organisatie van de Melkweg is in 2004 in grote lijnen gelijk gebleven aan het jaar ervoor. Er vond geen noemenswaardige uitbreiding plaats van het aantal personeelsleden. De drukere jaren die aan 2004 voorafgingen hadden de Melkweg reeds op de gewenste personeelssterkte gebracht. Desondanks was er wel sprake van een stijging in de loonkosten.

Deze kosten overziend vallen een paar zaken op. De muziekprogramma's zijn complexer geworden, waardoor de technische en productionele voorbereiding en ondersteuning zwaarder op de organisatie leunen. Enkele niet direct aan de programmering gerelateerde afdelingen hebben veel werk moeten verzetten tengevolge van de verbouwing van de kantoorpanden, die in 2004 haar voltooiing vond. Daarnaast zette de trend zich voort, dat bij het vervullen van vacatures vaak duurdere arbeidskrachten moesten worden aangetrokken. De pensioenlasten vielen wederom hoger uit en de werkgeverslasten namen aanzienlijk toe door een exorbitante stijging van de WA-premies voor culturele instellingen.

De hogere loonkosten, gekoppeld aan een afname in de publieksinkomsten tengevolge van minder bezoekers dan in 2003, beïnvloedden het financiële resultaat van 2004. Het jaar werd uiteindelijk afgesloten met een exploitatieverlies van € 47.000,-. Dit kwam de toch al geringe reserves vanzelfsprekend niet ten goede.

Het is het derde jaar op rij dat de Melkweg verlieft gemaakt. Er zijn dan ook maatregelen genomen om in 2005 er financieel beter voor te komen staan. Deze bevinden zich zowel op het terrein van de personele inzet als op dat van de programmering. Daar moet wel bij gezegd worden dat de Melkweg geen voorstander is van inkomsten verhogende maatregelen, die ons publiek direct in de portemonnee raken. Het publiek dat op onze programmering afkomt is over het algemeen jong en niet kapitaalkrachtig.

Het steeds lager wordende niveau van subsidie ten opzichte van de eigen inkomsten, en de achterblijvende beloning gekoppeld aan matige arbeidsvoorwaarden waren reden voor directie en bestuur om voor het Kunstenplan 2005-2008 een verzoek om verhoging van het subsidie in te dienen. Dit verzoek is positief beoordeeld door de **Kunstraad**, maar werd uiteindelijk niet toegestaan door B en W en is bij reparaties door de Gemeenteraad net buiten de boot gevallen.

Tegelijkertijd heeft de Melkweg wel een forse huurverhoging aangezegd gekregen door het Stadsdeel Amsterdam Centrum, die uitsluitend het gevolg is van het feit dat het stadsdeel het beheer over het gebouw drie jaar geleden van de Gemeente Amsterdam heeft overgenomen.

Het negatief afsluiten van 2004 – het laatste jaar van het afgelopen Kunstenplan – geeft nog

eens aan hoe smal de marges zijn in de bedrijfsvoering van de Melkweg. Voor een aantal zaken zoals verbetering van primaire en secundaire arbeidsvoorwaarden dient echter wel ruimte te ontstaan. In het afgelopen jaar is nauwelijks een loonsverhoging doorgevoerd en was er geen sprake van een prijscompensatie, terwijl de salarissen zich reeds op een relatief laag niveau bevinden. De samenwerking met Stadsschouwburg en Toneelgroep Amsterdam, die intensiever wordt na de bouw van de nieuwe zaal, zal sterker doen uitkomen dat de verschillen in salariering tussen de Melkweg en andere culturele instellingen groot zijn. Het wordt de komende tijd spannend om te zien of de Melkweg met haar risicovolle exploitatie daar eenzijdig verbetering in kan aanbrengen.

De Melkweg zal zich in de komende twee jaar moeten bezinnen op haar positie en op zoek moeten blijven gaan naar versterking van het economische kader, om aan de door iedereen gewenste samenwerking met Stadsschouwburg en Toneelgroep Amsterdam in het prachtige gebouwencomplex dat door de nieuwbouw ontstaat, op succesvolle wijze invulling te kunnen geven.

Cor Schlösser en Erik Backer

MUZIEK

In 2004 is de Melkweg erin geslaagd de succesvolle lijn in concerten en dansavonden, die de afgelopen jaren te zien was, voort te zetten. Door de verslechterde economische situatie hebben veel poppodia te kampen gehad met dalende bezoekersaantallen, waardoor het bieden van een inhoudelijk sterk en divers aanbod op het gebied van popmuziek vaak moeilijk was. Bij de Melkweg was slechts een lichte terugloop in bezoekersaantallen zichtbaar en dan met name bij de dansavonden. Door een sterke muziek-programmering, met zowel grote, uitverkochte concerten als veel ruimte voor nieuwe stromingen en jong talent, is de aantrekkingskracht op het publiek behouden. Op muzikaal gebied kan 2004 dus zonder twijfel als een succesvol jaar worden bestempeld.

ROCK

Gitaarmuziek blijft onverminderd populair in

---

het clubcircuit. Na een aantal jaren met weinig bijzondere ontwikkelingen, 'bruist' het recent weer in de internationale rockscene. Opvallend is dat veel bands moderne muziek vermengen met invloeden uit met name de jaren '70 en '80 - resulterend in retrorock.

Enkele hoogtepunten van uitverkochte rockconcerten in 2004 waren: **The Darkness**, die met knipoog en hoog entertainmentgehalte de terugkeer van de glam-metal belichaamden. Een van de best verkopende albumacts van het jaar was de Britse band **Keane** die, in de aanloop naar dit succes, met hun gitaarlose popmuziek twee keer in de Melkweg stond. Oud-**Screaming Trees**-zanger **Mark Lanegan** maakte na zijn samenwerking met **Queens Of The Stone Age** ook solo grote indruk met zijn broeierige, duistere songs. Een aantal bands wist maar liefst twee maal The Max te vullen: **Lostprophets** (Engelse nu metal

---

met een snuf emo), **Flogging Molly** (folkpunk van wereldniveau) en **Saybia** (elektronisch getinte popmuziek). Een goed voorbeeld van een band die jaren '80 invloeden succesvol vermengt met pop van nu is **The Killers**. Dit vormde een duidelijk contrast met de oudgediende bands **Monster Magnet** en **Toy Dolls**, die beide lieten zien nog steeds een trouwe schare fans te hebben. Een andere, opmerkelijke show werd gegeven door de Australische rockband **Jet**.

Een nieuwe stroming kwam bovendrijven en won snel aan populariteit: emo, een hybride van hardcore punk met emotionele melodieën, elementen uit gothic en gebracht met pathos. Deze stroming blijkt vooral in het livecircuit erg te leven, zo was te zien aan de groeiende schare veelal jonge fans. De muziek varieert van de toegankelijke poppunk van **Jimmy Eat World** tot de extreme math-metal van **Dillinger Escape Plan**. Amerikaanse groepen als **Thrice**, **Taking Back Sunday** en **Thursday** maakten hun vooruitgesnelde live-reputatie ruimschoots waar. Veelbelovende, jonge bands als **Coheed & Cambria** en **The Bled** zullen na hun geslaagde ervaring hopelijk vaker naar Nederland komen en ook een aantal Nederlandse emo-acts, zoals **Face Tomorrow** en **Skip The Rush**, laten zien met hun energieke muziek een trouwe schare fans aan zich te binden.

Nieuw in 2004 was de samenwerking tussen Melkweg en het **Amsterdam Underground Collective**. Deze groep enthousiaste muzikliefhebbers zet zich in voor de Amsterdamse underground muziekcultuur, door het promoten van alle hardcore concerten in Amsterdam. In de Melkweg is op deze wijze een hele reeks hardcore punk shows met succes gerealiseerd. Opvallend is het succes van premièrefeesten van Nederlandse independent snowboardfilms. Bij de premières van de films **Locations** en **Pirate Radio** kwamen veel snowboarders kijken en dansen op de klanken van dj's uit de eigen scene.

DANCE

De stand van de dance cultuur is anno 2004 flink veranderd ten opzichte van de late jaren '90. Aan de ene kant is er bij het publiek minder interesse in en vraag naar grote, massale house feesten. Anderzijds is de dance veel minder dan voorheen een losstaande cultuur en meer een volwaardig onderdeel van de popcultuur. Er zijn steeds meer live dance acts en pop- en rockgroepen verwerken steeds vaker elementen uit de dance in hun muziek. Deze ontwikkelingen waren goed te zien op het 5 DAYS OFF festival in juli, een samenwerking van Melkweg, **Mojo Concerts** en de Vlaamse organisatie **5voor12**. Voor de vierde maal werd 5 DAYS OFF gehouden in de Melkweg en mede doordat het festival voor het eerst ook in

Paradiso plaatsvond, steeg het bezoekersaantal flink ten opzichte van de vorige editie. Uiteindelijk bezochten ruim 12.000 mensen 5 DAYS OFF 2004, cijfers die goede perspectieven scheppen voor verdere verbreding en verdieping van het festival in de komende jaren.

De gay dance nights van ARTLAUNCH hebben een vaste plaats veroverd binnen het danceaanbod van de Melkweg. Zowel artistiek als qua opkomst een grote aanwinst voor het programma; kunstzinnige homo-electro in stijl.

Opvallend is het succes van de wekelijkse latin crossover night ¿QUE PASA? Hier kon het Amsterdamse publiek als eerste kennis maken met reggaeton, een Spaanstalige urban variant die pas in de zomer van 2005 echt zou doorbreken.

Een nieuwe, maandelijks dansavond deed zijn intrede: MYSTIC GROOVES met 'couscous grooves & basmati breakz' - een stadse, multiculturele avond met dance muziek die duidelijk beïnvloed is door elementen uit Aziatische en Arabische muziek en zodoende een brede doelgroep kan aanspreken.

HIPHOP

Urban is een stroming die snel aan populariteit wint, maar vormt tegelijk een gevoelige markt

---

in Amsterdam. Met vaste feesten als THE BASEMENT en KNOCKOUT, wist men het kaf van het koren te scheiden. Nederlandstalige hiphop is duidelijk in opkomst, met name onder een jonge doelgroep. Dit was onder andere te zien bij de twee edities van STRAATREMIXES, waar een keur aan Amsterdamse rappers als **Brutus**, **Lange Frans**, **Negativ**, **Yes-R** en **C-Ronic** hun kunsten lieten horen op de illegale beats uit de koker van **D-Men**.

Grote hiphopshows als **N.E.R.D.** en de legendarische **Beastie Boys** zorgden voor lange rijen op de brug op de dag dat de kaartverkoop startte. Ook old-school helden **Pete Rock & CL Smooth** zorgden voor een fenomenaal optreden. Voor een volle zaal liet de jonge Britse belofte **Dizzee Rascal** aan het Amsterdamse publiek horen wat er allemaal bruist in de Londonse 'grime' scene.

Turntablism, het virtuoos bespelen van draaitafels tot kunst verheven, is niet langer alleen besteed aan 'die-hards'. Steeds vaker maken draaitafelkunstenaars gebruik van elementen uit bijvoorbeeld stand-up om hun show te versterken (**RJD2**), worden draaitafels een volwaardig instrument binnen een live band (**C-Mon & Kypski**) of staat de MC ineens in dienst van de DJ in plaats van andersom (**Eyedeia & Abilities**). De bezoeker is getuige bij het ontstaan van nieuwe vormen van optreden.

De eerste editie van het SUPA*SONIC festival in oktober was een succes. Dit festival kwam tot stand in samenwerking met **Stichting SLAMM** en **Stadsschouwburg Amsterdam** en bracht op unieke wijze lokaal talent samen met aansprekende buitenlandse artiesten als **Ghostfacekillah** feat. **Theodore Unit** en **Kutmasta Kurt & Motion Man**. Dit geslaagde evenement wordt in 2005 voortgezet.

REGGAE

Reggae en dancehall zijn traditiegetrouw een vast en succesvol onderdeel van de Melkweg-programmering. Jamaicaanse pioniers als **Lee Perry** en **Culture**, evenals de Zuid-Afrikaan **Lucky Dube** zijn nog regelmatig op tour en zijn onverminderd populair bij een groot publiek. Dancehall, de Jamaicaanse mix van elementen uit reggae en hiphop, is de laatste jaren ook in Nederland zeer populair geworden en dan vooral bij Surinaamse Nederlanders. De cultuur-clash, die leidde tot een omstreden speelverbod voor reggae zanger **Buju Banton** op de Amsterdamse Uitmarkt, veroorzaakte veel rumoer. Dit verhinderde niet dat **Banton** kort daarna een imponerend optreden in een uitverkochte Melkweg deed.

WERELDMUZIEK

Het aanbod van de bekendere groepen uit Afrika en Zuid-Amerika concentreert zich nog

altijd rond de periode van de zomerfestivals, een minder gunstige tijd voor poppodia als de Melkweg. Daarnaast treedt er door het jaar heen ook een verschuiving op richting theatercircuit. Theaterzalen hebben weliswaar een kleinere capaciteit, maar vaak een groter budget beschikbaar voor de relatief hoge kosten van deze concerten. Ook neemt de overdaad aan Latin feesten elders een deel van het publiek weg. Het aantal wereldmuziekconcerten bleef hierdoor beperkt, maar was niet minder interessant.

Femi Kuti keerde na jaren terug in de Melkweg, evenals de Congolese 'muzikantensmokkelaar' **Papa Wemba**, die ondanks het achterlaten van enkele bandleden bij de douane een geïnspireerd concert gaf. Het optreden van **Viviane N'Dour** was een primeur. Een nieuw initiatief is RAP D'AFRIQUE, met als focus de nieuwste generatie hiphop met Afrikaanse achtergrond. Het festival PURA VIDA, met als thema kruispunt van verschillende latin stijlen, had te kampen met programmaperikelen en bereikte daardoor te weinig mensen. Het festival wordt in 2005 gecontinueerd onder een nieuwe titel, URBANO LATINO, die symbool staat voor een nieuwe opzet met duidelijker profiel.

In samenwerking met derden organiseert de Melkweg een aantal vaste evenementen, zoals de SOIRÉE SÉNÉGALAISE, opgezet als ontmoetings-

punt met een Nederlandse programmering, de NUTT DES GRIOTS met West-Afrikaanse muziek en FESTA DO BRASIL, het jaarlijks hoogtepunt voor alle capoeira fans.

Een geslaagde mixedmedia avond was de film-vertoning van de Braziliaanse culthit CIDADE DE DEUS, gevolgd door een concert van hoofdrolspeler **Seu Jorge**.

De organisatie **Marmoucha** verzorgde in 2004 een drietal presentaties vanuit het Marokkaans-Nederlandse muziekleven en nam ook het initiatief tot een benefiet ten bate van de slachtoffers van de aardbeving in Al Hoceima. Meer Noord-Afrikaanse muziek kwam van de singer/songwriter **Souad Massi** en van de uit ex-touaregrebellen bestaande, mediagenieke band **Tinariwen**.

JAZZ/CROSSOVER

In voor- en najaar vindt jaarlijks een serie concerten plaats onder de noemer Jazz & Fusion, die zich afspelen in het muzikale spanningsveld tussen jazz, rock en wereldmuziek. Het is dé gelegenheid om topmuzikanten zoals gitarist John Scofield op clubniveau een volledig optreden lang aan het werk te zien.

Tot slot mogen twee opvallende concertavonden met onverwachte combinaties niet onvermeld

blijven. Zo presenteerde de Nederlandse art-punk band **The Ex** naar aanleiding van hun dertigjarig bestaan AN ETHIOPAN MUSIC NIGHT, waarbij ze het podium deelden met Ethiopische muzikanten. De populaire groep **New Cool Collective** deed een gezamenlijk project met de legendarische Nigeriaanse afrobeat-drummer **Tony Allen**, tot groot genoegen van publiek én muzikanten.

AMSTERDAM ROOTS FESTIVAL 2004

Het AMSTERDAM ROOTS FESTIVAL zoekt, ontdekt en toont nieuwe ontwikkelingen binnen de wereldmuziek. Naast culturele uitwisseling tussen verschillende bevolkingsgroepen biedt het festival ook ruimte aan jong, nieuw talent. Het AMSTERDAM ROOTS FESTIVAL speelde zich van 20 tot en met 27 juni 2004 af op vier locaties: het Oosterpark, waar de openingsmanifestatie ROOTS OPEN AIR plaatsvond en in de zalen van het **Concertgebouw**, **KIT Tropentheater** en de Melkweg.

Het festival presenteerde in acht dagen tijd 65 voorstellingen (concerten, diverse workshops, films). De zalen waren voor zeventig procent bezet en in totaal trok het festival 55.000 bezoekers van zeer diverse afkomst en uit zeer uiteenlopende leeftijdscategorieën. De bezoekerijfers van het zaalprogramma stonden onder druk door wedstrijden binnen het gelijktijdige EK voetbal.

In het randprogramma, zorgden de Nicaragua-films voor uitverkochte voorstellingen. De optredens voldeden aan de artistieke verwachtingen met zowel verrassingen als tegenvallers. Het festival was aanwezig in alle relevante nationale media, en kreeg overwegend positieve reacties.

AMSTERDAM ROOTS nam dit jaar in ROOTS OPEN AIR afscheid van het concept van het Werelddorp met zijn regionale podiumindeling. In de nieuwe opzet geen dorpsodia meer maar vijf thematisch ingedeelde podia, waar muziek vanuit verschillende culturele achtergronden bij elkaar gebracht wordt en waar de dynamiek van de moderne wereldsteden centraal staat. Deze aanpak bleek een succes. De bezoekerspopulatie bij ROOTS OPEN AIR is nog altijd heel breed met een groot aandeel Nieuwe Nederlanders. Opvallend was ook de toestroom van jeugdig publiek later op de middag. Door de inbreng van de Zap City tent met internationale programmering werd het aanbod een stuk spannender. De Nederlandse Couleur Locale en Urban Groove podia in het Oosterpark legden een verbinding met de GLOBAL GROOVE avond in de Melkweg. Hier kwam – als onderdeel van de strategie om een jonger publiek aan te spreken - het stadse thema terug in een bredere context met bijzondere concerten van buitenlandse groepen.

Door deze vernieuwing van programma, blijkt het mogelijk een nieuw en jong publiek te

interesseren voor verwante optredens later in de zalen, wanneer hun nieuwsgierigheid hiervoor tijdens de gratis toegankelijke concerten in het Oosterpark geprikkeld is.

In deze festivaleditie is er met het HOLLAND FESTIVAL samengewerkt voor de coproductie van het slotconcert van het **Atlas Ensemble** in het Concertgebouw. Daarnaast vond tijdens ROOTS OPEN AIR een afsluitend optreden plaats van de Zuid-Afrikaanse **Mahotella Queens**, die deel uit maakten van het HOLLAND FESTIVAL masterclass programma.

TOTAAL OPTREDENS 2004

GROEPEN/ARTIESTEN	OPTREDENS	NL	
POP, ROCK, ETC.	374	417	158
DANCE, HIPHOP	160	196	86
DJ'S, MC'S	329	501	177
VJ'S	11	17	10
RESIDENT DJ'S	29	NVT	29
REGGAE, SKA	53	53	10
AFRIKAANS, ARABISCH	23	23	11
CARIBISCH, LATIN	20	20	2
WERELD OVERIG	29	31	3
JAZZ & FUSION	22	23	9
TOTAAL*	1050	1281	492

* optredens van resident DJ's zijn niet meegerekend

OVERZICHT MUZIEKPROGRAMMA'S

POP / ROCK		BEAVERSHOT (NL)	16 NOV	BRANT B JORK & THE BROS (USA)	21 APR	DALLAS (NL)	15 NOV
4LYN (D)	29 OKT	BEEP BEEP (USA)	18 DEC	THE BRIGGS (USA)	4 NOV/5 NOV	DAMAGEPLAN (USA)	01 JUN
50 LUX (NL)	24 APR	THE BEES (UK)	30 JUN	BRIGHT EYES (UK)	21 JUN	ELLEN TEN DAMME (NL)	11 OKT
69 CHARGER (NL)	18 JAN	BELVEDERE (USA)	31 OKT	BROKEN CIRCLE (NL)	19 JUL	DARKEST HOUR	29 FEB
7 SECONDS (USA)	23 NOV	BJORN "STRINGMACHINE" BERGE (N)		BROSHIM (NL)	04 DEC	THE DARKNESS (UK)	10 FEB
A			03 MEI	RUSHIRA (NL)	27 JAN	THE DATSUNS (NZ)	11 OKT
A BALLADEER (NL)	8 JUL, 28 SEP, 27 SEP	THE BEBSERKERZ (NL)	18 JAN	BUST (UK)	13 APR	DEATH BEFORE DISCO (B)	19 JUL
A DAYS WORK (NL)	11 APR, 5 SEP, 28 MEI	THE BETA BAND (UK)	30 MEI	THE BUTTERFLY EFFECT (AUS)	29 OKT	THE DELHI SWEET (NL)	17 APR
AB (NL)	14 APR	BETTIE SERVEERT (NL)	02 NOV	C		DESTINATION ZERO (NL)	20 NOV
AEREOGRAMME (UK)	14 MEI	BILLY TALENT (CAN)	28 MEI	CALIBAN (D)	14 NOV	DICK DALE (USA)	24 MEI
AFTER FOREVER (NL)	02 OKT	THE BIPS (NL)	29 MEI	THE CALLING (USA)	29 OKT	DIE ANARCHISTISCHE ABENDUNTER-	
AGRESIÓN (NL)	18 FEB, 15 NOV	BLACK FRIDAY '99 (USA)	23 NOV	CANCELLED (NL)	22 JUN	HALTING (DAAU) (B)	27 MEI
ALICE DONUT (USA)	27 JUN	THE BLACK KEYS (USA)	16 NOV	CARAVANS (UK)	14 FEB	ANI DI FRANCO (USA)	09 NOV
ALTER BRIDGE (USA)	16 SEP	BLEEDING THROUGH (USA)	02 FEB	CAS'DOWN (B)	13 DEC	THE DILLINGER ESCAPE PLAN (USA)	
AMBULANCE LTD. (USA)	03 NOV	THE BLEED (USA)	13 DEC	CGC (NL)	02 NOV		12 NOV
AMIGOS ELECTRICOS (NL)	24 APR	BLEND (NL)	04 DEC	CHARING X (NL)	15 NOV	DISCHARGE (UK)	17 JAN
AMPLIFIER (UK)	22 NOV	BLIMEY (NL)	04 NOV	CHARLIE DÉE (NL)	18 SEP, 16 NOV	DOGS DON'T CARE (NL)	15 NOV
ANOUK (NL)	08 DEC	BLIND LEAD (NL)	14 APR	CHILLBURN (NL)	12 MEI	DOZER (SWE)	12 APR
ANTI-FLAG (USA)	29 FEB	BLIND SIGHT (NL)	04 JAN	CHRIS & COSEY (UK)	03 JUN	DRESDEN DOLLS (USA)	21 SEP
ANTLERS (NL)	16 NOV	BLØF (NL)	23 MEI	CHRONICLE KINGS (NL)	11 MEI	DROWNING POOL (USA)	01 JUN
ANTUMBEROME (NL)	16 NOV	THE BONES (SWE)	23 NOV	COHEED AND CAMBRIA (USA)		DULFER NEW BAND FT. CANDY	
ASMODEUS (NL)	14 FEB	BLUES BROTHER CASTRO (NL)	08 MEI		24 MEI, 30 AUG	DULFER (NL)	02 NOV
ATMAN (IT)	04 JAN	BOBBY KINGSIZE (NL)	29 MEI, 11 OKT	COLLIDE (NL)	16 NOV	E	
AUF DER MAUR (USA)	31 MEI	BODY FLUID (F)	04 JAN	COLOUR OF FIRE (UK)	17 NOV	EIGHTEEN VISIONS (USA)	10 NOV
B		FRANK BOELLEN (NL)	23 MEI	CRAVEN SCREAMING (NL)	10 OKT	EKOOSTIK HOOKAH (USA)	
BAMBIX (NL)	24 APR, 18 NOV	BOUNCING SOULS (USA)	30 AUG	CUBAN HEELS (NL)	18 NOV		29 MEI, 30 MEI
BATMOBILE (NL)	14 FEB	BILLY BRAGG (UK)	12 MEI	D		EL GUAPO STUNTTEAM (NL)	18 JAN
BEANS (USA)	22 JAN	BRAINBOX (NL)	28 SEP	D&D (NL)	11 APR	EL CONJO (NL)	16 NOV
THE BEATSTRAKS (D)	28 MEI	BRAINSHAKE (NL)	04 JAN	DAGOBA (D)	28 JUN, 3 DEC	ELECTRIC EEL SHOCK (JAP)	21 APR

ELEVEN (NL)	11 MRT	THE GATHERING (NL)	09 OKT	I-REFLECT (NL)	19 SEP	THE LONG WINTERS (USA)	23 MEI
EMBANKMENT (NL)	04 DEC	GEM (NL)	11 MRT, 15 MEI, 20 SEP	J		LOS BANDITOS (D)	24 MRT
END OF APRIL (NL)	31 JAN	GHOST OF THE ROBOT (USA)	11 MEI	PÁL JACKMAN (NW)	03 APR	LOS LOOCHES (NL)	18 JAN
ENSIFERUM (FIN)	18 APR	GLUECIFER (NRW)	01 MRT	JAG (NL)	04 DEC	LOSTPROPHETS (UK)	8 MRT, 10 NOV
ERROR PAGE 404 (UK)	27 JUN	GOD FORBID (USA)	14 NOV	JAYA THE CAT (USA)	08 NOV	HUIJBAN VAN DER LUBBE (NL)	11 OKT
EVERLAST (USA)	09 MEI	GODHEAD (USA)	12 MEI	JET (AUS)	08 MRT	LUTE HOND (NL)	29 MEI
THE EX (NL)	27 JUN	GOMEZ (UK)	20 MEI	JEWEL IN THE MIRE (NL)	18 SEP, 15 NOV	M	
EXECUTIVES (NL)	14 APR	JOSÉ GONZALES (SWE)	27 NOV	JILL SOBULE (USA)	12 MRT	MACHINE HEAD (USA)	14 NOV
EXILIA (PT)	08 MEI	GOOD RIDDANCE (USA)	24 MRT	JIMMY EAT WORLD (USA)	20 SEP	MAD CADDIES (USA)	31 OKT
F		GREEN MONSTER (D)	14 FEB	JUDASVILLE (NL)	06 NOV	JESSE MALIN (USA)	04 OKT
FACE TOMORROW (NL)	15 MEI, 7 JUL	H		JULIET'S GHOST (NL)	24 APR, 21 SEP	MANDO DIAO (SWE)	08 MRT
THE FAINT (USA)	18 DEC	ED HARCOURT (UK)	01 DEC	K		MARJORIE FAIR (USA)	30 JUN
FEAR FACTORY (USA)	23 JUN	DE HARDHEID (NL)	27 MRT	KAIZERS ORCHESTRA (NL)	03 APR	MARK LANEGAN BAND (USA)	17 AUG
FERMIN MUGURUZA (SP)	19 FEB	HATEBREED (USA)	12 OKT	KARAMELO SANTO (ARG)	28 OKT	KEVIN MARTIN AND THE	
THE FIGHT (USA)	07 JUN	HAYDEN (USA)	06 OKT	KCIJF (NL)	22 JUN	HI WATTS (ZAFR)	24 OKT
FINNTROLL (FIN)	18 APR	THE HEARTACHES (B)	26 SEP	KEANE (UK)	7 APR, 8 JUL	THE MATCHES (USA)	03 MRT
THE FISH BROTHERS (UK)	26 APR	HEARTBREAK ENGINES (D)	14 FEB	THE KICKERS (NL)	04 DEC	MAURITS WESTERIK (NL)	11 OKT
FLAVIUM (NL)	22 SEP	HEARTPELT (NL)	24 MRT	THE KILLERS (USA)	03 NOV	DAVID MEAD (USA)	07 MRT
FLEAS AND LICE (NL)	17 JAN	HEAVEN SHALL BURN (USA)	12 OKT	KJU (D)	04 JAN	MELANOCASTER (NL)	16 NOV
FLOGGING MOLLY (USA)	4 NOV, 5 NOV	DE HEIDEROOSJES (NL)	7 FEB, 7 JUL	FLIP KOWLIJER (B)	19 SEP	MELOMANICS (NL)	24 APR, 4 DEC
FOUNTAINS OF WAYNE (USA)	07 MRT	HELMET (USA)	16 DEC	L		MEN2B (NL)	19 DEC
FOUR SQUARE (CAN)	01 MEI	HIND (NL)	13 MEI, 23 MEI, 15 MEI	LA KIDDA (NL)	24 JAN	MERINGUE (NL)	17 APR
FRANTIC FLINTSTONES (UK)	14 FEB	HENK HORSTEDA (NL)	11 OKT	LAGWAGON (USA)	07 JUN	MES IN JE RIB (NL)	20 NOV
THE FREAKOUT (NL)	14 AUG	THE HOPE CONSPIRACY (USA)	28 JUN	LAIBACH (SLO)	18 DEC	MESHUGGAH (SWE)	30 JUN
LARS FREDERIKSEN & THE BASTARDS (USA)	25 SEP	HORRORPOPS (DEN)	27 MRT	ILSE DE LANGE (NL)	23 MRT	MILWAUKEE WILDMEN (NL)	14 FEB
FULL FLAVOUR (NL)	06 SEP	I		RICK DE LEEUW (NL)	11 OKT	MISCONDUCT (SWE)	19 SEP
FUNERAL FOR A FRIEND (UK)	08 MRT	IGNITE (USA)	19 SEP	LEMONSEVEN (NL)	04 DEC	THE MISFITS (USA)	24 APR
FUSK (NL)	06 SEP	IMA ROBOT (USA)	01 MEI	LETZ ZEP (UK)	11 SEP	MISS ANTARCTICA (NL)	29 NOV
G		THE (INTERNATIONAL) NOISE		THE LEVELLERS (UK)	25 APR	MOMO'S RETURN (NL)	04 DEC
GAIL ANN FORSEY (USA)	09 NOV	CONSPIRACY (SWE)	3 JUN, 10 NOV	LEVETATION (NL)	15 NOV	MONDO GENERATOR (USA)	02 SEP
GARAGE À TROIS (NL)	14 APR	INTERPOL (USA)	23 SEP	LO-LITE (NL)	18 JAN	MONEYBROTHER (SWE)	27 APR
		INUMANV (NL)	11 APR	LONG BEACH SHORTBUS (USA)	15 FEB	MONSTER MAGNET (USA)	01 MRT

MOSS (NL)	11 MEI	PARTICLE (USA)	06 DEC	KATY ROSE (USA)	29 OKT	THE SOUNDTRACK OF OUR LIVES	
MOST PRECIOUS BLOOD (USA)	02 FEB	PATER MOESKROEN (NL)	10 MEI	RUBBER (NL)	18 SEP	(OEOC) (SWE)	30 NOV
MOTHERFED (NL)	04 JAN	PPP (NL)	11 APR	RUTHIE FOSTER (USA)	01 SEP	SPARTA (USA)	07 OKT
MR LOVE AND THE STALLIONS (NL)		PETER (NL)	15 NOV	S		THE SPIRIT THAT GUIDES US (NL)	
	17 APR, 11 MEI	PHOENIX (F)	08 MEI	S.C.A.R. (NL)	11 APR		10 OKT
MUDMEN (D)	14 FEB	PIPEDOWN (USA)	29 FEB	THE SADIES (USA)	01 OKT	SPYMOB (USA)	23 FEB
MULLHOUSE (NL)	11 MEI	DAVID POE (UK)	01 DEC	SAMAEI (USA)	03 DEC	ST. RUITTEHOND (NL)	14 APR
THE MUSIC (UK)	16 SEP	POISON THE WELL (USA)	12 NOV	DE SAMBORAS (NL)	11 APR	THE STANDS (UK)	08 MEI
MUSTASCH (SWE)	12 APR	THE POLYPHONIC SPREE (USA)	26 OKT	SATANIC SLUTS (USA)	12 MEI	STARLITE DESPERATION (USA)	03 JUN
N		PRO-AGRES (IT)	04 JAN	SAYBIA (DN)	26 SEP, 27 SEP	STATE OF EYE (NL)	17 APR, 24 APR
N.E.R.D. (USA)	23 FEB	PULSE (NL)	15 NOV	DAVE SCHOOLS (USA)	11 MEI	STEAMBOAT SWITZERLAND (SWE)	
NEMESZA (NL)	02 OKT	Q		SEETHER (Z-APR)	24 OKT		27 MEI
NEVERTHELESS (NL)	15 NOV	THE QUILL (SWE)	01 MEI	SHAI HULJID (USA)	19 JUL	JASPER STEVERLINCK (B)	11 DEC
NEW FOUND GLORY (USA)	07 SEP	R		THE SHEER (NL)	27 JAN, 28 JAN	THE STILETTOS (NL)	18 JAN
THE NITWITZ (NL)	31 JUL	THE RASMUS (FIN)	28 JAN	SHELLAC (USA)	30 MEI	STOCKHOLM SYNDROME (USA)	
NICEMOM (NL)	20 NOV	RAZOR CRUSADE (NL)	14 FEB, 17 APR	SHE-MALE (USA)	24 APR		11 MEI, 19 JUL
NOAH (NL)	11 APR	THE REAL MCKENZIES (USA)	22 JAN	SIC (NL)	18 SEP	STREETDOGS (USA)	4 NOV, 5 NOV
NOMBANSNO (USA)	27 JUN	REDBRICK VCR (NL)	18 SEP	SICK OF IT ALL (USA)	2 FEB, 23 NOV	THE STRING CHEESE INCIDENT (USA)	
NONE MORE BLACK (USA)	24 MEI	REEL BIG FISH (USA)	03 MEI	SICK ON THE BUS (UK)	31 JUL		27 MEI
THE NORTH MISSISSIPPI ALL STARS (USA)		REGGIE AND THE FULL EFFECT (USA)		DE SKATJES (NL)	17 APR	STRUNG OUT (USA)	30 AUG
	17 MEI		07 SEP	SK (L) + BLITZ (NL)		STUPID ASS FACK BROTHER (NL)	3 APR
NOVASTAR (NL/B)	28 APR	THE REGIMENT (NL)	30 NOV		31 JAN, 24 MEI, 5 SEP, 18 SEP, 17 NOV	SUNTRIPPER (NL)	24 APR
O		THE REMAINS (NL)	31 JUL	SLAPSHOT (USA)	23 NOV	SUPER FURRY ANIMALS (UK)	24 JAN
OFF TO NOWHERE	15 NOV	REPUTATION (USA)	27 MEI	SMOOGUS (NL)	15 MEI	SURELY (NL)	15 NOV
OIL (NL)	07 OKT	THE RESTARTS (UK)	17 JAN	SNATCHIN' JENNY (NL)	15 NOV	SWETBOX (NL)	22 JUN
NICK OLIVERI (USA)	21 APR	STEVE REYNOLDS	11 NOV	SNOW PATROL (UK)	28 MEI	SWITCHFOOT (USA)	15 SEP
OOMPI (NL)	08 MEI	JONATHAN RICHMAN FEAT. TOMMY		SOCIETY1 (USA)	12 MEI	SWORN ENEMY (USA)	28 JUN
ORQUESTA DEL DESIERTO (USA)	20 AUG	LARKINS (USA)	02 MEI	SOIL (USA)	01 JUN	T	
OZARK HENRY (B)	12 DEC	THE RIOTS (NL)	31 JUL	SOLID ROCKET BOOSTERS (NL)	18 SEP	TAKING BACK SUNDAY (USA)	30 AUG
OZRIC TENTACLES (UK)	04 NOV	THE RIPELETS (NL)	7 FEB, 6 SEP	SOLO (NL)	28 DEC	THE TARANTINOS (UK)	17 OKT
P		RIVELINO (NL)	15 NOV	SOPHYA (NL)	09 OKT	TEN FOOT POLE (USA)	01 MEI
PANE (NL)	06 SEP	ROSCO	19 FEB	SOULSTAR (NL)	15 NOV	TEXTURES (NL)	30 JUN

THERAPY? (IER)	22 NOV	WISEGUY (NL)	18 JAN	BEASTIE BOYS (USA)	16 MEI	DPI (NL)	21 JAN	KOOL KEITH (USA)	23 SEP	NUCLAIR FAMILY (NL)	28 JAN	SMIFF'N WESSUN (USA)	25 MRT	ALI PENSTONE (UK)	20 AUG	CAUSE 4 CONCERN (UK)	20 FEB	EAGLE 1 (NL)	13 MEI	PAUL GLAZBY (UK)	26 MRT	JAKOP (NL)	08 OKT
THRICE (USA)	14 FEB	WITHIN TEMPTATION (NL)	02 DEC	BEESE0 (NL)	18 SEP	DRT (NL)	28 JAN	KUTMASTA KURT FEAT MOTION		OCTAVE PUSSY (NL)	24 JUL	SOESIE B (NL)	3 JUL, 20 OKT	EROL ALKAN (UK)	16 JUL	CENGO (NL)	23 APR, 17 SEP, 20 OKT	ED REAL (UK)	30 JAN	LEANDRO GOMEZ (SP)	26 NOV	JAMAKA B (UK)	23 JAN
THROW RAG (USA)	31 OKT	WOOST (NL)	11 MRT	BIG BOI CAPRICE (NL)	03 JUL	DUBBEL D (NL)	20 OKT	MAN (USA)	16 OKT	OIVA VOI (UK)	10 FEB	SOLOMON (NL)	26 DEC	AMOLAB (NL)	1 OKT, 5 NOV	CHAINSAB (NL)	01 FEB	ED RUSH (UK)	02 JUL	GOODFELLAS DJ-TEAM (NL)	17 DEC	ANDY JARROD (UK)	11 JUN
THURSDAY (USA)	14 MEI	WYATT (NL)	28 APR	BLACK MOON (USA)	25 MRT	EBONE (NL)	04 SEP	LA CLIQA (NL)	1 FEB, 12 MRT	OLABOLA (NL)	19 NOV	SOSA (NL)	23 JUL	ANDERSON NOISE (BRA)	28 MRT	CHAMELIAN (UK)	16 SEP	EELCO (NL)	25 JAN	STEVE GREEN (NL)	02 JUL	DARREN JAY (UK)	30 APR
TOBY BURKE (USA)	06 OKT	Y		BONICHA (NL)	14 AUG	EL GRAN SILENCIO (MEX)	19 AUG	LA ROUGE (NL)	29 DEC	OMC (NL)	28 JAN	TASHA'S WORLD (NL)	15 MEI	AQUASKY VS MASTERBLASTER (UK)		RICK CHARLES (NL)	27 AUG, 24 DEC	EIGENTHIS INC.	29 APR	GREGG (NL)	23 APR	PAUL JAY (NL)	27 FEB
TOM MCRAE (UK)	10 NOV	YASSASIN (NL)	14 APR	BRACE (NL)	03 JUL	THE ELECTRIC FANS (UK)	14 AUG	LAB 4 LIVE (UK)	28 MEI	ONDERHONDEN (NL)	24 JAN, 2 OKT	TEAM SHADETEK (USA)	15 JUL		20 AUG	CHICKEN LIPS (UK)	16 JAN	ELECTED (NL)	12 JUN	GRINGO (NL)	25 JUN	JAYP (NL)	13 SEP, 25 DEC
TOMMY STINSON (USA)	04 OKT	YELLOWCARD (USA)	7 JUN, 7 SEP	BRAND NUBIAN (USA)	27 DEC	ELECTROCUTE (D)	18 JUN	MIKE LADD (USA)	14 NOV	OPGEZWOLLE (NL)	16 SEP, 16 OKT	TEDDY BEARS STHLM (SWE)	23 OKT	ARMAGEDDEON SOUND (NL)	22 MEI	CHOCA	07 FEB	ELLEN ALLIEN (D)	14 JUL	GROOVEMASTER JOHNSON (NL)	03 OKT	JEFF (NL)	03 JUL
TY TULLIS (UK)	10 JUN	YOUNG HEART ATTACK (UK)	20 MEI	B-BOKE (NL)	25 JUL, 1 AUG	LIJAN PERSAHON (SWE, TUR)	10 FEB	LANGE PLANS (NL)	21 FEB, 2 OKT	THE OPPOSITES (NL)	3 JUL, 2 OKT	THEO MANSKY (USA)	16 FEB	FABY BANG (NL)	26 FEB	CHUCKIE (NL)	2 OKT, 20 FEB	INFEDGE DAI (JAP)	27 JUL	GROOVETOWER (UK)	17 SEP	JEFFERSON (NL)	10 SEP
TRANSPORT LEAGUE (D)	31 JAN	Z		KEY BROWN (USA)	13 SEP	EXIUM (SP)	14 MEI	THE LAST CREWSADERS (NL)	02 OKT	OSDORP POSSE (NL)	24 JAN, 2 OKT	TRACK ADDICTS (NL)	12 JUN	MARCO BAILEY (B)	28 NOV	COLLABO (NL)	29 DEC	ENRICO RIVA (NL)	31 OKT	YUNUS GUVENEN (TUR)	11 JUN	JP (NL)	30 JAN, 27 FEB, 29 APR, 17 JUN
TRENCHCOAT (NL)	18 SEP	ZARATHUSTRA (NL)	20 NOV	BRITTUS (NL)	20 OKT, 29 DEC	EYEDEA & ABILITIES (USA)	11 JUL	LAURENT ET LEWIS (NL)	08 OKT	PRTE PHILLY (NL)	02 NOV	UITVERKORENEN (NL)	02 OKT	BAMBA (NL)	08 NOV	CRAZY SHAUN (NL)	03 OKT	EVIL DEE (USA)	03 DEC	GYONY (NL)	20 FEB	JUDE (UK)	20 AUG
TRES HOMBRES (NL)	17 AUG	ZEBRAHEAD (USA)	03 MRT	BSE (NL)	28 JAN	PAITHLESS (UK)	21 MEI	LE CLIC (NL)	21 JAN, 31 DEC	PRTE ROCK (USA)	28 FEB	UPLANDER (NL)	21 JAN	BART PADER (NL)	07 MRT	CULTURE (JAM)	20 JUL	EVIL E (USA)	23 SEP	THE HACKER (F)	14 JUL	KANO (UK)	23 JAN
TROUBLE	24 APR	ZITA SWOON (B)	27 NOV	THE BUG (UK)	23 JAN	PANATIC (NL)	23 JUL	LEFTIES SOUL CONNECTION (NL)	31 DEC	PETER GRUMMICH (D)	15 JUL	DEVOGELS (NL)	07 FEB	BART SKILLS (NL)	23 JAN, 14 MEI, 17 JUN	CUTNICE (NL)	21 FEB, 10 APR	FABRICE LIG (B)	18 JUL	LEE HASLAM (UK)	22 OKT	WILEY KAT (UK)	23 JAN
U		THE ZUTONS (UK)	20 MEI	BUSDRIVER (USA)	14 NOV	FTTALIC (NL)	10 SEP	JAMIE LIDELL (UK)	15 JUL	PIMP-A-CLAWZ (NL)	29 DEC	VSOP (NL)	16 APR, 3 JUL, 25 DEC	JOOST VAN BELLEN (NL)	9 APR, 18 JUL	D.METRO (D)	15 JUL	FAUSTO (NL)	27 FEB, 22 OKT, 24 DEC, 17 JUN	TOM HARDING (UK)	30 JAN, 28 MRT, 17 JUN	DARREN KAY (AUS)	26 MRT, 28 MEI, 17 JUN
THE UFFERONES (UK)	16 FEB	UZZ (NL)	20 FEB	CLA (NL)	25 DEC	FEBE-TYLER (UK)	16 JUL, 0 OKT	LIFE & WAS (USA)	12 JUL	FLYANTUM & THE SPECIAL GARDEN		WAX PORTO (USA)	19 FEB	FRUIT (NL)	10 FEB, 12 MEI, 17 JUN	DANNY D (NL)	3 JUL, 10 FEB, 20 AUG	FELIXIA HOUSBOT	2 APR, 14 JUL	BASE (NL)	21 FEB	KEMIN (UK)	21 MEI
UNEARTH (USA)	23 NOV			CANDELA (NL)	07 MEI	FRONTLINE (NL)	18 JUN	LONDON ELEKTRICITY (UK)	03 APR	(NL)	02 OKT	WHITNEY (UK)	23 OKT	BIONIC BLIEP	29 APR	DAPPER (NL)	21 MEI, 17 JUL	ETERCE (UK)	20 FEB	HASSAN & MILKO (NL)	23 APR	KEYSER (HU)	19 NOV
U-TURN (NL)	15 NOV	DANCE/HIPHOP		CASABLANCA CONNECT (NL)	18 SEP	GEOFFY G (NL)	28 JAN	LPC (NL)	15 APR, 2 OKT	POISON (NL)	23 JUL, 20 AUG	WIZ (USA)	26 FEB	BIONICS (UK)	23 JAN	DARBUKA (NL)	08 OKT	FILTERHEADZ (B)	28 NOV	HASSAN (NL)	10 JAN	KID KOALA (CAN)	06 MRT
V		III (USA)	14 JUL	CER-LO GREEN (USA)	10 JUL	GH (NL)	28 DEC	LUCKY LAMP (NL)	24 FEB	ZYMON (SWE)	1 JAN	WRECKAZAM (NL)	21 FEB, 10 DEC	BLESS (NL)	10 FEB	DATREN EMERSON (UK)	2 APR	ZITA & SWOON (UK)	17 FEB	HANTIG STOKELDEN (D)	16 MEI	KIKI TAO	17 MEI
VAN HAYEN (NL)	10 JUL	ABSURD (UK, USA)	25 FEB	THE VICE (USA)	03 APR	GAMES (NL)	12 JUN	MARCEL BLOK	19 JUN	WJA (NL)	2 JUL, 17 AUG	X-SIDE (UK, NL)	19 FEB, 20 FEB	FLY & HEAT (UK)	6 JUN, 20 OKT	IANT (NL)	21 FEB	WIZ (NL)	25 DEC	ME & THE MIND (NL)	23 FEB, 23 JUL, 17 JUN	LONG-HOUSH (NL)	17 JUN
VAUX (USA)	14 FEB	AFURA & THE PERVERTED MONKS		CINNEMON (NL)	28 JAN	HAKAN LIDBO (D)	15 JUL	MARLA TURNER (USA)	16 FEB	Q-UNIQUE (ARBONISTS) (USA)	18 JUN	YES-R (NL)	3 JUL, 20 OKT	JOSZ LEBON (NL)	16 JAN, 16 JUL, 20 AUG	DASH & DRY	14 MEI	FLANAGAN (NL)	20 FEB, 12 JUL	STEVE HILL (UK)	27 FEB	KNOWLEDGE (UK)	17 SEP
THE VINES (AUS)	27 FEB	(USA)	16 FEB	CHRIS CLAFFE (UK)	16 JUL	HEATMAN MANHEAD (D)	14 JUL	MASTA (NL)	25 JUL, 20 AUG	THE RAGGATONS (UK)	2 JUL	THE VIKI ROSTERS (F)	1 JUL	THE SCOTTS (UK)	02 OKT	ITS (NL)	21 FEB	FLOWTAN (UK)	23 JUN	WORLDKATZAREN (F)	16 JUL	KNOWLEDGE (NL)	28 DEC
VOICST (NL)	11 MRT	ALIB (NL)	13 MRT	CL SMOOTH (USA)	28 FEB	HEXSTATIC (UK)	5 MRT, 20 NOV	MELOMANIACS (NL)	17 APR	RAYMETER (NL)	3 MRT, 16 SEP	YARAH BRAVO (UK)	30 MEI	DE NACHTZUSTER (NL)	19 MRT, 21 MEI	FOOD (UK)	03 NOV	HYPE (UK)	20 FEB	ALEXANDER KONING (NL)	24 SEP, 17 JUN		
VOLBEAT (DK)	16 DEC	ALTER EGO (D)	23 OKT	C-MON & KYPSKI (NL)	28 AUG, 19 NOV	VAN HUNT (USA)	27 NOV	MO (NL)	25 DEC	REGIS (UK)	21 OKT	DJ'S/MC'S		BREDDA STANGA (NL)	22 MEI	DRE-JAYBIRD (USA)	04 APR	FRANK (NL)	28 DEC	HYPHER (UK)	16 SEP	KRAAK & SMAAK (NL)	29 APR
THE VON BONDIES (USA)	01 MEI	APPARAT (D)	15 JUL	COLOMBO (NL)	01 FEB	IMMORTAL TECHNIQUE (USA)	14 AUG	MOHCAIN (NL)	18 SEP	RICHARD (NL)	18 JUL	?UESTLOVE (USA)	16 JUN	DUNCAN BRIDGEMAN (UK)	11 JUN	DELAY (NL)	28 FEB, 17 APR	PIETER FRANSSEN (NL)	25 APR, 21 NOV	IDRISS (TUR)	17 JAN, 13 MRT	DAVID LABELI (NL)	23 JAN, 14 MEI
W		ARRESTED DEVELOPMENT (USA)	7 MRT	C-RAYZ WALZ (USA)	25 FEB	INFUSION (AUS)	12 MRT, 12 NOV	MOTHER KINGDOM (UK)	20 AUG	RMX CREW (NL)	8 JUL, 29 DEC	2 MANY D.P.S (B)	16 JUL	B-ROCK (NL)	1 FEB, 12 MRT, 2 MEI, 17 JUN	DEMOLITION MAN (UK)	30 MEI	ARON FRIEDMAN (NL)	9 APR, 14 MEI, 17 JUN	IGUANA (UK)	21 MEI, 17 SEP	LAIDBACK LUKE (NL)	9 APR, 19 NOV
THE WAKE (FIN)	18 APR	ATMOSPHERE	04 APR	C-RONIC (NL)	3 JUL, 20 OKT	INTERSECTION (NL)	13 MRT, 29 MRT, 17 JUN	JESSE MURPHY (USA)	16 FEB	ROB SONIC (USA)	14 NOV	AARDVARCK (NL)	16 JAN, 9 APR	BROKY B (NL)	30 OKT	THE DESPERADO'S (NL)	01 OKT	FRIGIDAIRE (B)	14 JUL	INK (UK)	21 MEI	LAURENT GARNIER (F)	18 JUL
WALLS OF JERICO (USA)	22 JUN, 20 NOV	AVUL (F)	13 JUL	D SHARP (USA)	12 JUL	JACKY JASPER (USA)	2 APR	MULTIPLES (USA)	24 FEB	THE WISE (UK)	25 FEB, 12 JUL	ADRIAN (NL)	1 FEB, 12 NOV	MATTHEW (UK)	2 JUN, 2 OKT	FILANA (D)	2 OKT	THE WIT (UK)	21 MEI	RIVASIM SCOTT (AUS)	10 OKT	LARRY LAURENCE (D)	23 JAN, 29 FEB
THE WATCHMAN (NL)	01 OKT	BAAS B (NL)	6 FEB, 20 OKT	DAC (NL)	25 DEC	JEROME XL (NL)	28 JAN	MYSTIC XPERIENCE (NL)	27 DEC	ROSE (NL)	15 MEI	ADI-J (NL)	19 MRT, 21 MEI, 12 JUL	BRYAN ZENTS (USA)	26 NOV	DIMITRI (NL)	02 JUN, 03 OKT, 10 OKT	THE FUNKY BASTARD (NL)	10 SEP	IPEK (D)	19 MRT	LAVA & DE NACHTZUSTER (NL)	08 OKT
BRIAN WEBB (USA)	23 MEI	BAHAMADIA (USA)	13 SEP	DARYLL (NL)	03 JUL	J-ZONE (USA)	14 AUG	N.O.P (NL)	25 DEC	SCAVENZ-1 (NL)	21 JAN	ALAIN (NL)	04 MRT	BULLY'S FRIENDS (NL)	26 MEI, 28 MEI	DION (NL)	31 JAN, 18 JUN	GEE (NL)	9 JAN, 6 FEB, 16 APR, 17 JUN	IRWAN (NL)	28 DEC	LAVA (NL)	21 MEI
WHITEHOUSE (UK)	03 JUN	THE BASEMENT (NL)	15 OKT	DAS BIERBEBEN (D)	15 JUL	K-90 (UK)	30 JUL	NEGATIV (NL)	3 JUL, 20 OKT, 29 DEC	SENA (HU)	19 NOV	ALAN LUNA (NL)	27 FEB, 30 JUL	CANE (NL)	24 DEC	DIPLO (USA)	03 NOV	GEORGE M. (SP)	21 MEI	KEN ISHII (JAP)	27 FEB	LEFTO (B)	07 MEI
WILDEMAN (NL)	18 SEP	BASIC ONE (NL)	28 JAN	DEAMS (NL)	18 SEP	KELIS (USA)	31 AUG	NOBODY BEATS THE DRUM (NL)		SENA (NL)	27 JAN	ALDRIN & PREACHER (NL)	18 SEP	CARLOID (NL)	14 MEI	DREAZZ (NL)	20 FEB, 2 JUL	GIO (NL)	01 FEB	ISMEDIO (NL)	23 APR, 8 OKT	LEMONS (NL)	10 SEP
THE WOLF BARKS (UK)	11 FEB	HASTAN (NL)	12 JUN	THE JEEZ BASCAL (UK)	17 JUN	KENS (NL)	17 APR	SEVEN ELEVEN (NL)	21 JUN, 21 JUN	SEVEN ELEVEN (NL)	24 JUL	ALEX ST JEREMY (NL, F)	26 OKT	STEVE CAPTA (UK)	22 AUG	THE WOLF (NL)	2 JUN, 1 APR, 7 MEI, 17 JUN	GEOSTRACE KILAH FEAT THE...	17 SEP	LEWY (NL)	19 JUN		
WINNEBAGO DEAL (USA)	02 SEP	BEANS (USA)	14 NOV	D-MEN (NL)	6 FEB, 16 SEP, 23 JUL	KINGLOVER (NL)	01 FEB	NON PHIXION (USA)	18 JUN	SKIGGY BAPZ (NL)	28 JAN, 28 FEB	ALEX KIDD (F)	26 MRT	MARCELLO CASTELLI (TUR)	12 NOV	DYNAMITE (UK)	09 MEI	DORÉ UNIT (USA)	15 OKT	JAIRZINHO (NL)	03 NOV	LISA LASHES (UK)	28 MEI, 22 OKT

LOCO (UK)	21 MEI, 17 SEP	MS SYCHE (HD)	19 NOV	RAE	21 FEB	SCAN X (F)	18 JUL	KASEY TAYLOR (AUS)	13 FEB, 12 NOV	X-RATED CREW (NL)	12 MEI, 2 MEI, EV	IVORYMAN	DR. RING-DING (D)	11 DEC	SKA CUBANO (CUB)	12 AUG	PAPA WEMBA & TENDANCE (CD)	25 SEP	BANDA AZITEATRO	02 JUL	JUAN BULI VILORIA (NL)	06 MEI	
LIVESTREAMS (NL)	25 FEB, 5 APR, EV	MUSIC (D)	27 FEB	KARHEM BATHANI (NL)	02 APR, EV	SOFT PANTS (UK)	24 APR	TECHNICAL TROU (UK)	02 JUL	Z-DANG (UK)	12 SEP	FILLAYMAN	PERFORMING JAZZ (NL)	02 APR	THE SLACKERS (BRA)	07 FEB	SENAAUX (NL/SN)	02 APR	THE TEMPLE (D)	22 APR	ARTIST GUSTILLI (NL)	17 MEI	
LUCIEN FOORT (NL)	12 MEI	MYNOR (A-TENTION) (NL)	02 JUL	RAS B. (UK)	23 JAN	SCRATCH (USA)	02 NOV	TERMINAL STATE (UK)	21 MEI			L DOPA	KANTYA SOUNDSYSTEM (SP)	09 OKT	NEVILLE STAPLE (UK)	22 DEC	SALIMATA DIABATÉ (NL/GN)	10 DEC	GLOTAIRE K (LIB/F)	24 JUN	DICK EL DEMASIADO Y SUS		
LUKE SLATER (UK)	22 OKT	NAFFIE (NL)	29 DEC	RAZOR-M (NL)	27 AUG	SCRATCHIE (UK)	23 JAN	TERRY TONER (NL)	18 JUN	VJ'S		L-ENDE	GAIJI (SP)	14 APR	SUPA RANKIN (NL)	02 APR	TATU (NL)	25 JUN	COIL (UK)	16 JUN	EXAGGERATED (ARG)	23 FEB	
LX	24 DEC	NEONWERK (SP)	21 MEI	MIKE RELM (USA)	17 JUL	SBEDY JOCK (NL)	02 JUL	TODD TERRY (USA)	02 APR	<<0>> (NL)	20 AUG, 21 NOV, 17 DEC, EV	MIXMEESTER JOEP	GENIE SLICK (JAM)	17 AUG	TOKYO SKA PARADISE ORCHESTRA	THIDRIN (NL/MAR)	13 MEI	CORVUS CORAX (D)	30 OKT	GEORGE DUKE (USA)	24 NOV		
LYRICAL TIE (NL)	06 NOV	ANDY NINVALLE (USA)	02 NOV	REMY (NL)	13 FEB, 10 SEP	SBF NICE (NL)	04 JUN	THIEVERY CORPORATION (USA)	31 OKT	OO-KAAP (NL)	09 APR	MIXMEESTER SYTSE	GERTRUDIS (SP)	06 MEI	(JAP)	06 SEP	YUSUF AND RAVING DISCIPLES	22 MEI	CUBANITO 20.02 (CUB)	24 JUN	EFRAIM TRUGLIO (NL)	06 MEI	
MAC 10 (UK)	23 JAN	NOISIA (NL)	20 FEB	RENÉ (NL)	2 MEI, 18 JUN, 20 AUG, EV	SBF (NL)	06 FEB	THRASHER (NL)	02 JUL	ALEX ET JEREMY (NL)	19 MEI, 21 MEI	PER	GOLEM SYSTEM (SP)	20 MEI	TOOTS & THE MAYTALS (JAM)	14 JUN			DA LATA (UK)	22 APR	GARY FRANCISCO (NL)	06 MEI	
MARA SOUNDSYSTEM (UK)	13 FEB	NUNO DOS SANTOS (NL)	31 JAN, 26 MEI	RICHENEL (NL)	17 JUN	SELECTA DINO (NL)	07 FEB	TIESCHWARZ (D)	9 APR, 14 JUL	ANALOG RECYCLING (NL)	16 JAN	PRECISE	HIGH TONE (F)	07 FEB	VENUS HILL (NL)	10 JUL	CARIBISCH/LATIN		DAARA J (SEN)	24 JUN	GLENN GADDUM (NL)	06 MEI	
MARKY (BRA)	19 MEI	OLIVER HO (UK)	21 OKT	STEFANO RICHIETTA (NL)	02 JUN	SERTAN (NL)	23 APR, 17 SEP, 8 OKT	TINCHY STRIDA (UK)	23 JAN	BEAM STREAM FEDERATION (NL)	21 FEB	ROBIN S	ILEY DREAD (JAM)	17 AUG	WARRIOR KING (JAM)	11 NOV	AFRICANDO (W-APR)	25 JUN	DARINE (LIB)	11 NOV	SPYRO GYRA (USA)	13 SEP	
JACK DE MARSEILLE (F)	27 AUG	ORDINAIR (NL)	17 APR	RICHMEN (NL)	01 FEB	SERTAY (NL)	23 APR, 17 SEP	TJAINWEE I (NL)	14 AUG, 16 OKT, 8 NOV	LUCKY CAT (UK)	06 MEI	RODRIGO	INOBERONI (SP)	09 OKT	WAYNE WONDER (JAM)	08 APR	AZUCAR NEGRA (CUB)	22 APR	SAJAHN DURING (NL)	17 SEP	JAZZ ORCHESTRA OF THE CONCERT		
MARTIN (NL)	19 MEI, 21 MEI	ORGAN DONORS (UK)	24 SEP	RICK (NL)	01 JUL	SHARKY MAJOR (UK)	23 JAN	TOLGA (NL)	23 APR	MADISON (NL)	19 MEI	ROYSTON	THE INTERNATIONALS (B)	01 APR	WICKEDA (BUL)	07 OKT	BLOCO AFRO (NL)	10 APR	IL POZZO DI SAN PATRIZIO (IT)	17 JUN	GEBOTI (NL)	7 NOV, 5 DEC	
MÁRTIN BRÖS (D)	09 APR	ORLANDO (NL)	28 DEC	RIDDIM SHOWER HI-FI POWER	22 AUG	SHIN (NL)	17 SEP	TOON (NL)	19 MEI, 21 MEI	RAÏSS (NL)	17 JAN	SHYROCK	JAMAICAN ALL STARS (JAM)	09 FEB	ZION TRAIN (UK)	20 MEI	CAPOEIRA (BRA)	10 APR	ANGELIQUE KIDJO (BENIN)	25 MEI	LESLIE JOZEPH (NL)	06 MEI	
MARYSOL (NL)	04 MEI	PA.T (NL)	19 MEI	RIDDIMON THE WIRE SOUNDSYSTEM		SHINEDOE (NL)	30 JAN	TOM TRAGO (NL)	16 APR, 3 JUL	RAZOR-M (NL)	28 MEI, 28 MEI	SKANK AROUND SOUND	KIKI TAO	06 MEI			THE CAT EMPIRE (N-Z)	01 JUL	MANOLITO Y SU TRABUCCO (CUB)	17 JUN	JOHN MAYALL & THE BLUES BREA-		
MASTA (NL)	1 FEB, 2 MEI, 18 JUN, EV	PAKO & FREDERIK (NL)	10 SEP	(NL)	09 FEB	SHOCKWAVE (NL)	28 DEC	TOMMI (NL)	29 MEI	SNOW VIDEO (NL)	21 MEI	SP	LUCHANO (JAM)	21 NOV	AFRIKAANS/ARABISCH		GABRIEL RIOS (B)	19 SEP	MODENA CITY RAMBLERS (IT)	06 MEI	KERS (USA)	12 JUL	
MASTER M	10 SEP	PALOTAI (HU)	19 NOV	RJD2 (USA)	12 JUN	SIDI GOMA (INDIA)	26 JUN	TURN (NL)	16 APR	TARANTULA (NL)	23 JAN, 5 MEI	TURN	LUCKY DUBE (Z-APR)	22 JUN	ABEBE DANIEL (NL/ETH)	22 MEI	KAPANGA (ARG)	06 FEB	NUMIDIA	13 MEI	MEDESKI, MARTIN & WOOD (USA)	13 OKT	
MATTHEW HERBERT (UK)	15 JUL	PAMB (NL)	20 FEB	HMXCRW FEAT I.V.A. (NL)	28 DEC	SIGNIFY (USA)	06 OKT	TWELVE (F)	07 FEB			WAXFIEND	JULIAN MARLEY (JAM)	26 APR	ALEMU LAGA (ETH)	04 MEI	LA KINKY BEAT (SP)	26 FEB	RAUL PAZ (CUB/SP)	24 JUN	NEW COOL COLLECTIVE FULL BIG		
MAURI (NL)	22 APR, 17 JUN, 25 JUN	PANJABI HIT SQUAD (UK)	13 MEI	ALEXANDER ROBOTNICK (IT)	20 JUN	BEN SIMS (UK)	21 OKT	V.I.P. (NL)	04 MEI	RESIDENT DJ'S/VJ'S		FREDDIE MCGREGOR (JAM)	02 MEI	BALANSA VIBRATIONS (NL/SN)	23 APR	LOS LONELY BOYS (USA)	24 SEP	LA PRIMAVERA (NL)	16 DEC	BAND (NL)	19 DEC		
MBA (NL)	3 JUL, 20 OKT, 17 DEC	PAT (UK)	17 SEP	ROCKID (NL)	14 AUG, 17 DEC	SIXTOO (UK)	06 OKT	VADIM (RUS)	30 MEI	(MAD) ED		REGGAE/SKA	MR. COOL AND GARANSA (JAM)	17 AUG	AEBI BOCOUM (ML)	26 JUN	MALA VITA (NL)	22 APR	RADIO MALANGA (SP)	06 AUG	ORKEST DE VOLHARDING (NL)	27 MEI	
MELON (NL)	09 APR	PATRICK (NL)	04 MEI	ROY (NL)	17 SEP	SKALPEL (UK)	5 MEI, 19 JUN	VIC (NL)	16 APR, 14 AUG	ARNOLD		ABUELA COCA (URU)	13 MEI	MR. VEGAS (JAM)	22 AUG	DIATA BAND (ML)	26 JUN	PANTERÓN ROCOCÓ (MEX)	01 JUL	RADIO MUNDIAL (PR)	26 JUN	KURT ROSENWINKEL (USA)	05 DEC
MENNO (NL)	02 JUN	PAUL T. (UK)	27 FEB, 26 MEI, 28 MEI, EV	ROOG (NL)	02 APR	IVAN SMAGGHE (F)	16 JUL	VIN-E (NL)	17 NOV	CHAOS		ANARI (SP)	09 OKT	NAS DROVJE (NL)	10 JUL	VIVIANE N' DOUR (SEN)	10 JAN	PERNETT & THE CARIBBEAN RAVERS	SABA	23 APR	JOHN SCOTFIELD UBERJAM (USA)	10 MEI	
MHONOLINK (SWE)	26 NOV	PAULAO	14 MEI	ROSSI (NL)	27 FEB, 26 MEI, 30 JUL, EV	SP (NL)	21 MEI, 4 JUN	STEFVROLJK (NL)	02 APR	CODE RED		AWARENESS (NL)	22 MEI	PALMERAS KANIBALES DE		THE EX & HAN BENNINK (NL)	04 MEI	(COL)	29 JUL	SEVARA NAZARKHAN (OEB)	26 JUN	SCREAMING HEADLESS TORSOS	
DANNY MCMILLAN (UK)	29 APR	PCM (NL)	26 DEC	JON RUNDRELL (UK)	30 JAN, 22 OKT	SPANCHEZ (NL)	21 NOV	VINCE WATSON (UK)	30 JAN	CONDOR SOUN'Y SAMBA SOUN'		BAD MANNERS (UK)	22 AUG	VENEZUELA (VEN)	18 NOV	FEMI KUTI & THE POSITIVE FORCE	PUPY Y LOS QUE SON SON (CUB)	01 JUL	SIDI GOMA (INDIA)	26 JUN	(USA)	02 MEI	
MILLENNIUM KRU (UK)	20 FEB	PF CUTTIN (USA)	18 APR	HUI DA SILVA (NL)	12 NOV	SPIKE (NL)	20 JUN	WAZARI SOUNDSYSTEM (NL)	01 OKT	CONTROVERSE ALL STARS		THE BRAT (UK)	03 OKT	LEE PERRY (JAM)	08 DEC	(NG)	08 NOV	SERGEANT GARCIA (F)	26 MEI	SLAGERIJ VAN KAMPEN (NL)	13 NOV	MIKE STERN BAND (USA)	27 APR
MOHAMED TIE (NL)	26 DEC	PHASE 2 (NL)	17 DEC	R.U.K SHUN (NL)	24 JUL, 14 AUG, 6 NOV	BAS SPRINGER (NL)	17 MEI, 26 MEI, EV	DANNY WEED (UK)	23 JAN	DAB		BEEF (NL)	15 MEI	R.O.L.F. (NL)	10 JUL	IMETLAA (NL/MAR)	13 MEI	SEU JORGE (BRA)	14 MEI	THINK OF ONE (B)	27 MEI	STEVE SMITH & VITAL INFORMATION	
MOJO (UK)	17 SEP	PLUMP DJ'S (UK)	16 JAN	RUSH (USA)	20 JUN	STAMINA (UK)	19 MEI	THE WELL (NL)	16 JAN	DOUBLE N		BULU BANTON (JAM)	20 SEP	THE ROTTERDAM SKA-JAZZ		KASBA (NL/MAR)	13 MEI	SOMA RAZA (VEN)	18 MEI	TINARIWEN (ML)	02 DEC	(USA)	19 OKT
MONSTERVERBOND IN THE FUTURE	POISON (NL)	2 MEI, 18 JUN, 28 DEC	JAMES RUSKIN (UK)	21 OKT	STINEAUX (NL)	31 JAN	BORIS WERNER (NL)	23 JAN, 9 APR, EV	WILLY (NL)	22 APR, 17 JUN	EDZON	COCO TEA & HUMPTON BAND (JAM)	RIDDIM SHOWER (NL)	08 DEC	HABIB KOITÉ (ML)	25 JUN	TRIO MOCOTÓ (BRA)	02 JUL	WHITE COCKATOO (AUS)	21 JUN, 22 JUN	RAMÓN VALLE & PERICO SAMBEAT		
	29 APR	P-PHOLL (NL)	29 APR, 10 SEP, 8 OKT, EV	S'PON CHEZ (NL)	7 MEI, 29 MEI, 9 JUL	SUPREME TEAM (NL)	12 MEI, 2 MEI, EV								KONGO BANGA (NL)	22 MEI	TRIO VIOLONISTICO (BRA)	10 APR	WIMME (SE)	24 JUN	(CUB)	07 NOV	
MONTANA (NL)	30 JAN, 28 MEI	PROSKRIPT (NL)	20 FEB	SAFRI (NL)	13 MEI, 14 OKT, 11 NOV, EV	SURGEON (UK)	21 OKT	WIPWAP WERNER (NL)	17 DEC	FANATIC	17 AUG	RUDE RICH & THE HIGH NOTES	13 MEI	MANECAS COSTA (GW)	26 JUN	TUPI NAGO (F/BRA)	19 JUN	ZAP MAMA (B)	26 JUN, 3 NOV				
JONATHAN MORE (UK)	06 MEI	PROTEUS (FIN)	27 FEB, 27 AUG	SAM WISE (UK)	20 AUG	SVENDEX & DE BRUIN (NL)	22 APR	BART VAN WISSEN (NL)	10 SEP	GEMENE MIXMEESTERS		CRISINTI (JAM)	17 AUG	SAVANA STATION (B)	10 JUN	SOUAD MASSI (ALG/F)	17 MEI	YERBA BUENA (MEX)	14 OKT				
MPS PILOT (NL)	13 MEI, 23 JUN, EV	CLICK (NL)	1 FEB, 2 MEI, 18 JUN, EV	SAN PROPER (NL)	9 APR, 17 DEC	SYRUS (UK)	30 MEI	JEROEN WOORTMAN (NL)	10 SEP	GEORGE JACARANDA		LOUIE CULTURE (JAM)	02 MEI	SEED (D)	18 APR	MDMOUN RAFROUA (MAR)	17 JAN			JAZZ & FUSION			
MR PHILLIPS (NL)	01 FEB	QUEST ONE (NL)	16 SEP	SANDRIEM (NL)	5 MEI, 16 JUL	T BAUMSCHMIEBE (D)	15 JUL	CHRISTIAN WÜNSCH (D)	23 JAN, 21 OKT	HEI PENDE HENK BY JANSEN MEI		DAARA J (SEN)	19 NOV	THE SELECTER (UK)	25 SEP	MINTYESHU & CHEWATA (ETH)	25 JUN	WERELD MUZIEK OVERIG	TONY ALLEN (NG)	19 DEC			
MR SCRUFF (UK)	03 NOV	QUILLA (NL)	19 MEI, 30 APR, 5 NOV, EV	IRIEL SAYEED (USA)	02 NOV	TALI (N-Z)	9 MEI, 17 JUL	X-FORCE	28 MEI	FORTUIN		DAS PRIMEIRO (ANG)	19 NOV	THE SHEANIGANS (NL)	10 JUL	N'DOUMBE (UK)	06 NOV	AMPARANOIA (SP)	24 JUN	ALI BOULI SANTO (NG)	19 DEC		

De Beastie Boys tijdens hun optreden in de Melkweg in Amsterdam.

FOTO GIJUS DUBBELMAN - DE VOLKSKRANT

Een gezellige boel met de Beastie Boys

Muziek

Beastie Boys, 16 mei, Melkweg.

'Geheim' bleef het niet al te lang, en bovendien maakte het gewoon deel uit van een korte Europese tournee, maar bijzonder was het niettemin: de Beastie Boys die hun terugkeer aan het front luister bijzetten op het podium van de Amsterdamse Melkweg. Zes jaar geleden verscheen het laatste reguliere groepsalbum *Hello Nasty*, in augustus 1998 waren ze voor het eerst in Nederland, op het Lowlands festival. Op 14 juni ver-

schijnt eindelijk een nieuwe plaat: *To The 5 Boroughs*, een ode aan thuisstad New York.

Het album zal later dit jaar ondersteund worden met een groot-schalige tournee, en dus moesten de drie hiphopveteranen weer even op elkaar ingespeeld raken.

Zo moeten we het korte bezoekje aan de Melkweg (waarvoor de weinige beschikbare kaartjes slechts een tientje kosten) beschouwen: als een korte oefensessie zonder opsmuk, bedoeld om in een handjevol oude krakers het podiumgevoel en de onderlinge dynamiek te hervinden, en drie

(veelbelovende) nieuwe stukken uit te proberen. Precies 34 minuten stonden ze op het podium, het inleidende staaltje *Intergalactic* van Mix Master Mike en de toegift van één nummer niet meegerkend.

Of het goed was? Bij vlaggen wel. Maar het was vooral leuk - en daar ging het in dit geval om. Rap-pen kunnen ze nog steeds. Bovendien zijn songs als *Intergalactic*, *So Whatcha Want* en *Shake Your Rump* onverwoestbaar. De nieuwe single *Ch-Check It Out* is ook al sterk, en Mix Master Mike ver-vlocht de nummers virtuoos met

farden Sugarhill Gang (*Rapper's Delight*) en Public Enemy. De 'Beasties' zelf raakten geen instrument aan. Het was *Three MC's And One DJ*, tevens titel van nog zo'n kraker die werd uitgevoerd.

Maar hoe leuk en bijzonder ook, het optreden bleef een eenvoudige vingeroefening, die (zoals zo vaak bij dit soort 'exclusieve' en kleinschalige concerten) alle drukdoenerij vooraf een tikje potsierlijk maakte. Adam 'MCA' Yauch - de oudste Beastie Boy, die moeie zilvergrijze haren heeft gekregen - liep er wat verdwaasd bij. Adam 'Ad-Rock' Horowitz vergat wel

eens een tekstje. En Mike D mocht even melig improviseren op het thema 'when I'm in Holland I eat the pannenkoeken'.

Ja, het was een gezellige boel, daar in de Melkweg, al bleken de Beasties aan het eind van de korte rit toch vooral professioneel: tot een extra toegift, of wat extra toeverkunst van Mix Master Mike, lieten ze zich niet verleiden. Amsterdam kreeg een even afgepaste portie opgediend als Londen een dag eerder. Geen minuut meer.

Builen was het pas negen uur en nog helemaal licht.

Mensio Pol

DE VOLKSKRANT 18/05

Kelis in de Melkweg; problemen met dat moolle witte topje.

FOTO MICHEL UTRECHT

De vrouwelijke Prince, mét humor

POP Kelis. Behandeld: 31/8, de Melkweg.

Daar stond ze dan. Niet in de Pepsi Stage, zoals gepland, maar in de aanzienlijk kleinere Melkweg. Vreemd, want R&B-ster Kelis scoorde dit jaar twee grote hits en haar videoclips komen voortdurend voorbij tv. Een mogelijk reden voor de geringe belangstelling is dat Kelis kwaad bloed zette toen ze afgelopen zomer niet kwam opdagen op het Urban Nation-festival in de Arena.

Kelis weet in de Melkweg dat ze iets goed moet maken. De 24-jarige zangeres, met een bos haar nog indrukkelijker dan die van Tina

Turner, maakt een wat nerveuze indruk. En de eerste paar nummers is haar zang nauwelijks te horen. Toch is het dan al beter dan het gemiddelde hiphopconcert. Kelis komt met een vijfkopelige band en een zeer gelovende dj. Verfrissend ook dat iedereen op het podium het duidelijk naar zijn zin heeft; een brede lach is immers niet dos hiphops.

Op het moment dat haar stem eindelijk goed is te horen, ontspan ook Kelis. Ze klinkt nog suiveloller en heeser dan op de plaat. In het rustige *Bolling through the hood* doet ze in de verte denken aan die van nu-soulzangeressen als Angie

Stone en Jill Scott. Maar Kelis is tip haar best als ze minder lievig zingt; als er seks in haar stem doorklinkt, zoals in het opwindende *In public*, waarin ze fantasieert over vrijen in het openbaar. De vrouwelijke Prince is opgestaan en heeft nog humor ook. Als een technicus haar zenderje opnieuw vastplakt, met als gevolg dat haar borsten bijna uit haar topje vallen, zegt ze lachend: "Heb ik het over *doing it* in het openbaar, sta ik bijna naast op het podium."

Dat moolle witte topje zit trouwens alleenhalfve cmfortabel. Kelis blijft er maar aan ajoren en keert regelmatig haar rug evenlijcs naar het publiek om de boel te fal-

soeneren. Tijdens het opzwepende en geïllige *Afflicthche* heeft ze het erme gehad.

En zo gebeurt het dat Kelis het publiek eindelijk laat zien wat ze toch bedoelt met die milkkake van haar, die zoveel lekkerder is dan die van al die anderen. Ze grijpt haar bij vast als die weer hooverd het topje uitschiet en schudt flink met haar borsten als ze ze het woord milkkake volvenjns uitspuwt.

Pittig wijf, die Kelis. Met veel meer in huis dan branie en schoonheid alleen. Ze zou haar het afzeggen van Urban Nation XXL bijna vergeven.

BRITT STUBBE

HET PAROOL 01/09

Dizzee Rascal is ijverige woordacrobaat

Concert: Dizzee Rascal. Ochoord: 17/11 Melkweg, Amsterdam.

Door Jan Vollaard
Grim is een hip muzikante dat zo obscure er ondergrond is, dat zelfs de boeficiars niet weten waaraan het inder volloen. Het heeft iets van hiphop want het is funky en er wordt in gerim, de beats zijn kaler, en de gesampled geluiden komen van oude platen, maar van computerspelletjes of ulcrn van de straat claxon, voorbijkomende auto's, flarden van conversaties. Het nerveuze zoep heeft iets van UR Garage, ook al

ze'n sroning waarvat niemand een duidelijke definitie kon geven. Voornaamste grime-ster is Dizzee Rascal, een pas 19-jarige Londenaar die met zijn debuutalbum *Boy In Da Corner* vorig jaar meteen de prestigieuze Mercury Prize voor artistieke vertolste in de wacht sleepte. Dizzee Rascal (echte naam Dylan Mills) verdelnde al op zeer jonge leeftijd zijn sporen bij kondense pubsterdisotations, wat hij in rachtelijke reien zijn ruzendwelle stijl van rappen op zelfgemaakte, sluterende beats ontwikkelde. Het concept van medelozee popngs was hem abekend toen hij zelf zijn eerste white label-pla-

ten het persen; muziek betekende voor hem een herhaald ritmisch patroon waarbij hij zijn berichten over het leven op straat spontaan met anderen kon delen.

In zijn jeugdige perspectief en zijn perfecte rimegevoel is hij verwant aan Mike Skinner uit The Streets, die iets meer in relaxte hiphop-partenen vervalt. Dizzee Rascal muziek is uiterst onvoorspelbaar en is geen houden aan, want eerder dij jar het hij zijn tweede album met de schiere taalbasende rime minstens zo sterke album *Shame* verschuilen. Op het Lowland-festival maakte hij afgelopen zomer grote indruk en kreeg hij de enorme draakstrij beweging,

waar Skinner er op dezelfde plek wegens tegegrante drooken-schap een prijz win maakte.

Dizzee Rascal is een hardwerkende en vinnigse woordacrobaat, die ook in een lichte taal weet hoe je een lesje in oet bouwen. De dansloer van de Melkweg loelde volop mee met zijn aan de lopende hand opgerichtede teksten, waarbij hij niet meer dan een kaa basende beat van zijn dejay en wat vocale hulp van de schiere taalprapper nodig had. Een paar keer kwamen er voorgoekte melodien laigs, omz name in *Low* en *Go by* in te gebelike misjizante. Voor de nest had het optreden de spontaneit

van een live-radioprogramma, zonder aandacht voor visuel spektakel.

Muzikale vanite kwam er pas bij als result dat wortien was van een ongesproken reggae-baaijn. De fans wisten waar het om gita en braken uitbandig mee, een Dizzee ze hij zijn bekende nummer *Stand up* uit de microfoon voorbied. Bij een gewoon popconcert zou het een zwaktebod zijn, als een artiest zijn grootste hit wete de toegift had te bewaai. Voor Dizzee Rascal was het een logische stap om aan het eind zijn fans het woord te geven. Stervallous heeft hij niet; wet heel veel ins talent.

NRC HANDELSBLAD 18/11

Anouk gaf gisteren haar laatste optreden in de Melkweg voordat ze met verlof gaat. FOTO MARCO VAN HALE

Anouk rockt nog één keer op volle kracht

POP Anouk. Gehoord, Melkweg, gisteren.

Zichhaar zwanger staat Anouk in de Melkweg. Deze showcase, ter ere van Anouk's nieuwe plaat *Hotel New York*, is voortopig haar laatste concert. Pas in het najaar begint ze met toeren. Haar trouwe fans en prijswinnaars zijn blij Anouk nog even te kunnen zien. Een meisje schreeuwde keihard dwars door een gevoelig intro heen: "Wat hen je toch een lekker wijf!" Ze is fan en Anouk mag het weten.

De genodigden achter in de zaal hebben het vooral druk met praten. Vooral tijdens het fraaie, rustige *Last* is dit schaamteloze geklets storend. Anouk's donkere stem is het

allermooist als deze kwetsbaar en puur klinkt als nu. Slechts begeleid door een gitaar.

Anouk zelf heeft vanavond duidelijk zin in lawaai maken. Ze heeft net een akoestische toer achter de rug en wil nog even roken voor haar zwangerschapsverlof. Ze trekt haar jasje uit waardoor haar grote nieuwe tattoo op haar rechterarm verschijnt. Daarna spuugt ze een fluim de lucht in waar menig stoer puberjongetje jaloers op kan zijn.

Leek Anouk in het begin nog wat gespannen, tijdens haar eigen favoriet op de nieuwe plaat *Jeruzalem* staat ze te lachen en te springen. Behalve nieuwe nummers komen ook een paar oudjes voorbij, tot

vreugde van de zaal zijn de grote meezinghits *Nobody's wife* en *R u kiddin' me*. Het valt op dat Anouk's stem alleen maar sterker wordt. Nauwelijks geforceerd, wel vol kracht en uitermate beheerst.

Het laatste nummer *I live for you* komt van het vorige, niet zo succesvolle, album *Graduated fool*. Ze haalt het uit haar tenen en de band speelde de hele avond nog niet zo gedreven. Doet ze d'r om. Even laten zien dat het geflopte album heel zo slecht niet is.

Zo is Anouk: stront-eigenwijs. Maar dat kan ze zich permitteren. Nu ze beter is dan ooit.

BRITT STUBBE

The Darkness dikke pret

Pop

The Darkness, gezien 10 februari in de Melkweg in Amsterdam.

Ben Franse omroepaas was zo gebarmeerd van de Britse hardrockers dat ze per se moesten optreden in een van zijn tv-specials. Toen ze zeiden dat dat niet kon vanwege een concert in Amsterdam die avond, stelde hij zonder aarzelen zijn privé-tv beschikbaar. Voor The Darkness geldt momenteel: als je wilt heb je vrienden.

Na afloop stonden backstage in de Melkweg Tim van Di-Rect, zanger Bert Heerink en meester-gitarist Ad Vandenberg (bekend van onder andere Whitesnake) zich te verdringen voor een handje en een praatje. Even daarvoor had The Darkness een uur lang een uitzinnige zaal platgespeeld met daverend entertainment. Hoogtepunt was uiteraard de grote hit *I Believe in a Thing Called Love*. Jammer dat ze hun kerstsingle 'Christmas Time' overvloegen.

Gitarist Dan Hawkins houdt van oude hardrock. Led Zeppelin, Queen, Thin Lizzy, dat is pas muziek. Zijn broer Justin had precies de juiste stem voor de band (hoog en dramatisch) maar ook een flinke bierpens die lelijk in de weg zat. Het afvallen ging dermate naar eigen tevredenheid dat Justin zich tegenwoordig in de meest opzienbarende - en voor sommigen weerzinwekkende

de - outfits hijst. Blote bast, strak leer en veel rijgveters.

Deze hardrock-parodie is een van de leukste bands van het moment. Wat opgaat voor Frans Baiser, gaat op voor The Darkness. Voorspelbaarheid is de sleutel tot succes. Ook wie hun plaat 'Permission to Land' nooit eerder gehoord had, voelde al snel aan wanneer de volgende gitaarsolo eraan zou komen en hoe die ongeveer ging klinken. De wapperende haren, de wijdebeense sprongen in de lucht, gitaren als verlengstuk van hun mannelijkheid, het voelde allemaal ontzettend vertrouwd.

Toch doe je The Darkness tekort door ze te beschouwen als één grote grap. De gebroeders Hawkins en hun kotspaan drummer Ed Graham en bassist Frankie Poullain (standaard getooid met druipnoren en hoofddoek) nemen hun muziek wel degelijk serieus. Spelen kunnen ze en hoewel verschrikkelijk uit de tijd, zitten hun liedjes verdraaid knap in elkaar. En wie is er nu niet onder de indruk van een sexy man met een bereik van zoveel octaven? De band met een knipgoeg trof een zaal vol glimlachen. Bij The Darkness is het altijd dikke pret. En mochten deze kameraden overhoopt niet de nieuwe goden-zonen van de hardrock wereld te zijn, dan zullen ze altijd nog te boek staan als de brengrers van die blijde boodschap: er mag weer gelachen worden.

Danny Koks

Krachtige mix van experiment en gelikte

Muziek

5 Days Off, Paradiso en Melkweg in Amsterdam, 1 en zondag, www.5daysoff.nl

Het moet even wennen zijn voor de bezoekers van het dancefestival 5 Days Off in de Melkweg in Amsterdam. Eerst krijgen ze gierrende rockgitaren om hun uren in plaats van hapklare housebeats van een dj. Vervolgens wordt er na het optreden van de band !!! ook nog eens pontificaal een tafeltje op de dansvloer gezet waarop de nog bezette muzikanten hun T-shirts uit venten.

Maar 5 Days Off is ook geen doorsnee dancefestival. Bij 5 Days Off draait het niet om het massale spektakel van de openluchtfestivals maar om vernieuwing. Sinds woensdag worden vijf nachten op rij de schmeersigste ultiemen van dance opgezocht. Of eigenlijk zeven nachten, want van vrijdag tot zondag haakt Paradiso, aan de overkant van het Leidseplein, in.

Vernieuwend is het Nederlandse podiumdebut van het Amerikaanse !!! (Pow-pow-pow, zo moeten we de bandnaam uitspreken volgens de zanger) zeker. De zeven muzikanten lijken in een spontane jamsessie verwoekeld. De gitarist zit opeens achter het drumstel, terwijl de drummer achter de microfoon staat en de bassist een saxofoon om zijn nek hangt. De muziek is een kruisbestuiving tussen de jaren tachtig en de 21ste eeuw. Nummers beginnen als psychedelische triprock en eindigen in venijnige punkrock. De meeslepende groove van de drummer zorgt ervoor dat de bedwelmdende muzikale cocktail van punk, disco, house en techno voortdurend dansbaar blijft.

Na de chaos en de energie van !!! is het even omschakelen naar de stoelzadende elektro van The Hacker, die bijna bewegingsloos achter de draaitafels staat. Ook kil en mechanisch klinken zijn beats. De melodieën zijn moontoon en overladen met sinistere klanken. De skeletten die dansen op de grote videochermen achter het podium dragen ook al niet bij aan een feestelijke stemming. Toch heeft de dj-set van The Hacker iets uitgerend, alsof hier een angstaanjagend toekomstbeeld wordt geachteld van dj-ende robots die dansvloeren manipuleren.

Wel extravert en zwoed is de aansluitende dj-set van Felix da Housecat, die het laatste deel van zijn naam uiteindelijk weens eer

Het Duitse electro-duo Das Blerbeben in de Melkweg.

aandoet. Want hoewel hij doorbrak als producer van elektroclash, leerde hij de kneepjes van het dj-vak op zwerterige houseparty's. En dat is te horen - geraffineerd slecht bij het publiek mee in een onweerstaande set vol oude

nieuwe dansvloerhits. Dat zijn mixen regelmatig in de soep lopen deert niemand.

Het experiment krijgt donderdagnacht ruim baan bij Jamie Lidell, een *nerdy* jongeman die samples van zijn stem live verwerkt

tot abstracte songs niet flarden van rimes en melodieën. Hier en daar wordert er wat voorzichtige danspases gemaakt op zijn gefreakte human beatbox. Maar de meeste bezoekers volgen de laptop-improvisaties met verwonde

ring en irritatie. Het zijn vreemde tijden voor de danceclubbeber.

De kracht van 5 Days Off, dit jaar voor de vierde keer, is de mix van experiment en goed gelioede dj-sets. Zo is er zaterdagnacht keuze tussen de gelikte house van

superster-dj Roger Sanchez (Paradiso) en de angepolijste drum bass van Rani Sirze (de Melkweg).

Maar de krachtmeting om n uit kijken is zondag, als de Franse zonnekoning van de house L'orient Garnier het in de Melkweg

ance

Buju Banton hoort bij de grootsten

Concert: Buju Banton. Gehoord: 20/9 Melkweg, Amsterdam. Herh: 21/9 Nighttown, Rotterdam.

Door JAN VOLLARD

Laat het bij deze gezegd zijn dat de organisatie van de Amsterdamse Uitmarterk het publiek een fantastisch concert door de neus heeft geboord. Uit voorzorg werd een optreden van de Jamaicaanse zanger Buju Banton afgeblazen, omdat Banton een homofater zou zijn. Aanleiding was een twaalfjaar oud nummer waarvan de zanger afstand heeft genomen, plus het gerucht hij op Jamaica betrokken was bij geweld tegen homo's.

De naam Buju werd genoemd door een slachtoffer van een overval, maar die beschuldiging kon niet hard worden gemaakt. „Alsóf Marco Borsato na een bankoverval als de dader wordt aangewezen”, zegt directeur C. Schlösser van de Melkweg over de beslissing om het optreden door te laten gaan. Buiten demonstrerde het COC en werden folders uitgedeeld die erop wezen dat Amnesty International dit jaar Jamaica heeft aangewezen als punt van zorg op het gebied van geweld tegen homo's.

Buju Banton (Mark Anthony Myrie) is onmiskenbaar een product van de machocultuur die de Jamaicaanse dancehall-reggae eigen is. Hij wil *rougher than rough*

klinken om de meisjes in te palmen, maar tegelijk is hij resim om zich dwars te laten zitten door de controverse rond een jeugdzone. Het gewraakte nummer *Boom bye bye* zong hij gisteravond niet, al noemde hij de titel nadrukkelijk in een monoloog over onderlinge verdraagzaamheid. Zijn muziek ademt niets dan levenslust en in zijn teksten hield hij vooral een pleidooi om naar een betere wereld en een „party vibe” te streven.

Die feeststemming kwam er gelijk in toen de energieke bonenstaak het podium opstudeerde, als een Mick Jagger van de reggae. Bantons stem moet gehoord worden om te geloven dat uit zo'n dunnemanje zo'n diep grommende,

brongste en toch jubelende stem kan komen, in vreugdevolle nummers die door een dasterio van pittige accenten werden voorzien. Anders dan de meeste dancehall die doorgaans uit digitale kastjes komt, bracht Banton een bruisende en levendige band mee die ook een geschiedenisles in ska, rocksteady en popballads aan kon.

Buju Banton zingende zijn stoere teksten met een aanstekelijk enthousiasme, vooral wanneer hij met zijn wapperende dreadlocks over de voorste rijen boog en hij zijn ogen in de kassen liet rollen. Als enterainer kent hij in de hedendaagse reggae zijn gelijke niet, zelfs niet onder grotere namen als Sean Paul en Shaggy.

NRC HANDELSBLAD 21/09

Helemaal loos met Papa Wemba

Congolese zanger zet ondanks ontbrekende muzikanten de Melkweg op zijn kop

MUZIEK Papa Wemba. Gehoord: 25/9, Melkweg.

Als een Afrikaanse groep een tournee onderneemt door de lidstaten van Westing Europa is het wijselijk om de muzikanten per tourbus te laten vervoeren. Want in een ICE-trein controleert nog immer de douane, ook tussen twee Schengenlanden. Dat bleek ook afgelopen zaterdag, toen bij Utrecht vijf muzikanten uit het orkest van de beroemde Congolese zanger Papa Wemba werden opgepakt. Hun papieren bleken niet in orde, dus voor hen ging het Amsterdamse concert niet door.

Met dat gemis in het achterhoofd was het knap hoe Papa Wemba toch probleemloos de Melkweg op zijn kopzette.

Papa Wemba bepaalt het gezicht voor inmiddels meerdere generaties muzikanten in Congo. Intelligent weet hij steeds de dwingende conventies van de Congolese populaire muziek om te draaien of binnenstebuiten te keren. Met het heersende conformisme rekent Wemba resoluut af, waarmee hij in het gezelschap is gekomen van de grootste Afrikaanse muzikanten.

Het leverde hem jaren geleden ook een platencontract op bij het

hekende label voor wereldmuziek van Peter Gabriel.

Als kind leerde Wemba zingen van zijn moeder, die in haar hoedanigheid van 'pleureuse' empoel had als professionele klagvrouw bij begrafenissen. Begin jaren zeventig begon Wemba de Congolese rumba (international bekend als 'soukous'), zoals die in die tijd door giganten als Tabu Ley en Franco werd gemaakt, te actualiseren. De uitgebreide blazerssectie van de ge-

hruikelijke soukoushands werd naar huis gestuurd en met de groep Zaïko Langa Langa creëerde Wemba een meer op westerse pop geënte vorm van Congolese rumba. Dit terwijl hij zijn inspiratie in Congolese bronnen bleef zoeken.

Naar eigen zeggen profiteerde Wemba in de jaren zeventig van de door president Mobutu begonnen campagne ten bate van 'authenticiteit'. Onder die naam riep Mobutu op tot 'een re-Africanisering van de door de Belgische overheersers gecorrumpereerde Congolese cultuur'. Maar Wemba hracht zijn muziek wel met het elan van westerse pophands. Met zijn sound, toegesonden op de eisen van de tijd, werd Wemba in geheel Afrika beroemd. Later, via de grote Congolese gemeenschappen van Parijs en Brussel, volgde ook de rest van de wereld.

De als altijd uiterst flamboyante geklede Wemba (in Kinshasa heet zo'n stijfjettisjiz in Wemba-variant een 'sapeur') straalde in de Melkweg dan ook een natuurlijk gezag uit.

De Congolese rumba is muziek-hierarchie gezien nauw verbonden met Cubaanse muziek wat het duidelijkst te horen is in het karakteristieke gedeelte dat 'sebene' heet (vergelijkbaar met de 'mambo' in

een salsanummer). Ofwel: dat gedeelte waarin de gitaristen trapsgewijs en steeds intenser klaterende, watervluggen motieftjes spelen, die ingenieurs met elkaar vervlochten, die danshormonen flink opkopen. Voor dansers is de sebene het teken om helemaal loos te gaan. En dat gebeurde dan ook, waarbij een platen vol zangers de actuele dansrage van de Congo aangaf, die dan steeds direct door het publiek werd gevolgd.

Wemba gaf een geïnspireerde show weg, ondanks zijn ongewisse toekomst. Eind volgende maand moet Wemba voor een Parijse rechtbank verschijnen om zich te verdedigen tegen de aanklacht dat hij de tournees van zijn groep jarenlang heeft benut voor mensensmokkel. Zaterdagocht overwon de muziek voor even alle geruchten en speculaties over Wemba's lot. En passant bewees de charismatische, vijftienjarige jaar oude handleider dat de Congolese rumba nog steeds springlevend is. Terwijl er tegenwoordig een overweldigende hoewelheid eenworige fabriekssoukous van de lopende band rollt, liet Papa Wemba nog even horen hoe het écht moet.

JAÏR TCHONG

FOTO GILIS DUBBELMAN - DE V.O. / KBR/ARNO

prent tegen Richie Hawtin en Jcarido Villalobos, die hun mini-ale techno in Paradiso draasten. Het zou zondagocht nog wel eens ongewoon druk kunnen worden op het Leidseplein.

Jeroen Junke

HET PAROOL 27/09

THEATER

Melkweg Theater is een podium voor jonge dans- en theatermakers die zich bezighouden met het ontwikkelen van een eigen, nieuwe stijl op het gebied van dans, muziektheater, multidisciplinair theater en jongerentheater. Daarnaast tonen meer ervaren makers producties die het resultaat zijn van experimenten, waarmee zij op zoek gaan naar een nieuwe taal.

In 2004 is het beleid van de theaterprogrammering, dat was ingezet in 2003, verder uitgewerkt en uitgekristalliseerd. De programmeur drukt steeds meer een eigen stempel op de programmering van Melkweg Theater en daarin onderscheidt het theater zich van andere Amsterdamse vlakke-vloertheaters.

Binnen de programmering is gekozen voor verdieping in een aantal disciplines binnen het theateraanbod, waarmee de accenten kwamen te liggen op dans, bewegingstheater, multidiscipli-

nair theater en jongerentheater. Daarbij wordt de diversiteit van het aanbod binnen een genre getoond en kan het publiek zo kennismaken met de nieuwste ontwikkelingen in de podiumkunsten. Dit is bijvoorbeeld te zien bij de dans, waar conceptueel werk, dans in zijn pure vorm en danstheater aan bod komen. Melkweg Theater ziet zich als een plek waar beginnende dans- en theatermakers en onlangs afgestudeerden de kans krijgen om zich te ontwikkelen en nieuw werk te presenteren. Op deze wijze tracht Melkweg Theater een podium te zijn, dat de doorstroom van deze makers naar een professioneel podium bevordert. Er wordt veel samengewerkt met productiehuizen en werkplaatsen als **DWA-Danswerkplaats, Dansateliers, Korzo** en het **Gasthuis**. Onafhankelijke makers worden ondersteund op het gebied van publiciteit, productie en techniek. Bovendien is in samenwerking met het **Paradiso Melkweg Productiehuis** een

laboratorium opgericht, **pMp lab**.

NIEUWE DANSMAKERS

Met name jonge, onafhankelijke (dans)makers presenteerden in 2004 hun creaties waarin zij zoeken naar nieuwe vormen en een eigen bewegingstaal. Melkweg Theater gaf hiermee nieuwe (dans)makers de gelegenheid om hun producties te presenteren in een professionele setting. De basis van de getoonde producties was vooral dans- en bewegingstheater, maar de grenzen tussen de verschillende disciplines vervaagden in 2004 steeds meer. Een voorbeeld hiervan is de reeks voorstellingen die **Lily Kiara** onder de titel PULSE PROJECTS bij Melkweg Theater maakte. Andere voorbeelden van voorstellingen zijn FAT LITTLE PEOPLE van **Simon Row** en JENNY AND JOE IN: 'GET OUT OF MY WAY!!!' van **Suzana Gomes**. Ook de samenwerking met **DWA-Danswerkplaats** sluit hierbij aan. Melkweg Theater toonde niet alleen de grotere producties van de werkplaats, maar bood ook een plek voor de in de werkplaats op kleine schaal gecreëerde studioprojecten. Zo ontwikkelde Melkweg Theater zich steeds meer tot podium van hedendaagse dans en bewegingstheater, waar ruimte is voor nieuwe makers en voor meer gevestigde makers om te experimenteren. Hoogtepunten waren MOVE-TREK van **Dansgroep Krisztina de Châtel**, waarin dans en objecttheater op een onverwachte manier bij elkaar kwamen en PERFECTI van dansmaker

---

Jens van Daele (Theaterwerkplaats Generale Oost), een ongepolijste theatrale dansvoorstelling, waarin **Van Daele** zich liet inspireren door de cultuur van de Middeleeuwse Katharen. Opvallend was ook de samenwerking tussen **Hans Hof** en **Bambie** in MURDER ON THE DANCE-FLOOR, waarin de dansers van **Hans Hof** en de mimers van **Bambie** in een weekend al improviserend werkten aan een presentatie op de zondagavond, die telkens uitverkocht was.

PMP LAB

In 2004 is in samenwerking met Paradiso Melkweg Productiehuis **pMp LaB** gelanceerd. In dit laboratorium geeft PMP inhoudelijke en praktische begeleiding aan jonge makers die verwantschap voelen met de projecten van PMP maar nog geen ervaring hebben met het maken van interdisciplinaire producties voor popzalen. De makers die hiervoor uitgenodigd worden, krijgen drie weken de tijd om een idee uit te werken. De onderzoeksperiode wordt afgesloten met een presentatie in Melkweg Theater dat voor de gelegenheid een metamorfose ondergaat.

In 2004 was het de beurt aan **Jack Gallagher**, die in UNANIMOUS BUCK streefde naar een gelijkwaardige mix van video, muziek, licht en dans. **Gallagher** daagde het publiek uit en probeerde het medeplichtig te maken aan het verloop van de avond. Mode/kostuumontwerpster **Thera**

Hillenaar maakte met **I AM NOT AFRAID OF ROCKING UNICORNS** een performance die ontstond vanuit interactieve kostuums en **Ina Stockem** onderzocht het heldendom in **HELDENPROJECT 3**, een in scène gezet feestje, waar het publiek invloed op uit kon oefenen onder het mom: 'U vraagt, wij draaien!'

MULTIDISCIPLINAIR: DANS, MUZIEK EN MEDIA

De ontwikkelingen op het gebied van nieuwe media en technologie hebben ervoor gezorgd dat steeds meer dans- en theatermakers samenwerken met kunstenaars uit andere disciplines. Dat maakt dat multidisciplinair theater zich inmiddels heeft ontwikkeld tot een aparte vorm. De programmering van Melkweg Theater heeft de beweging altijd als uitgangspunt genomen. De vermenging van disciplines zorgt voor een interessante nieuwe programmering met voorstellingen als **HARSCH** van de **Standard Dance Company**, waarin in een sobere omgeving drie dansers werkten in zorgvuldig opgebouwde structuren, en **VERANDERINGEN** van **Karin Post**, een confrontatie tussen de virtuele wereld en die van de dans. Ook de nieuwe muziek kreeg in 2004 een plek in Melkweg Theater. Gezocht werd naar de vermenging tussen dans, media en muziek. De Melkweg blijkt voor deze groep liefhebbers een lage drempel te hebben; de voorstellingen waren opvallend goed bezocht.

Voorbeelden zijn **THE BUFFERZONE** van **Yannis Kyriakides / Huis a/d Werf** en **THE LONGEST MAUVAIS D'HEURE** van **Watt?**.

JONGEREN

Melkweg is een plek voor jongerencultuur. Van daar dat op dit gebied in Melkweg Theater ook de nieuwste ontwikkelingen getoond worden. Er werden op dit vlak met name producties geprogrammeerd die door jongeren voor jongeren gemaakt werden en waarbij dans en beweging het uitgangspunt was. Voorbeelden hiervan waren **BIG NIGHTS** en **SHORT WORKS** van **Skills & Thrills**, de 15-jarigen van **Jongerentheater 020**. Verder **DA HOOD** van **Nero Productions**, **DE BOLLENSCHUUR** van **Job Cornelissen** en **THUIS** van **Powerplay**.

THEATER

De theatervoorstellingen die vertoond werden waren voorstellingen die behalve tekst ook een sterk fysiek element in zich hadden. Er waren in Melkweg Theater twee producties te zien van **thEater EA**, het gezelschap van de jonge talentvolle regisseur **Tarkan Köroğlu**. **Köroğlu** maakt moderne sprookjes: teksttoneel waarin theatrale en audiovisuele middelen worden geïntegreerd. In 2004 waren de volgende voorstellingen van het gezelschap te zien: **KROONPRINS**, een Turks verhaal over een Ottomaanse prins en **Shakespeare's MAAT VOOR MAAT**, een onderzoeks-

-----

voorstelling over macht en religie.

BIJZONDERE PROJECTEN/FESTIVALS

Naast de reguliere theaterprogrammering participeert Melkweg Theater ook in speciale projecten en festivals. Zo nam de Melkweg in 2004 voor de vierde maal deel aan JULIDANS - een dansfestival waar het publiek op diverse locaties rondom het Leidseplein kennis kan maken met onconventionele, internationale, hedendaagse dans. De Melkweg bood gedurende dit festival plaats aan drie onderdelen van dit festival: **Aerodance**, **Urban Dance** en **Global Dance**.

INSTALLATIE HET PAD

2004 werd afgesloten met een bijzondere installatie: HET PAD™ van **Su Tomesen**. In het kader van de fototentoonstelling OVER BOMEN EN BOSSEN in de Melkweg Galerie, werd de theaterzaal omgetoverd tot een indoor-bos in een urbane omgeving. Het gaf bezoekers de ervaring van een boswandeling op een traject van horizontale transportbanden omringd door geurende naaldbomen. HET PAD™ ging in op de verhouding van de moderne (stads)mens met de natuur. Het stelde passieve consumptie en de zucht naar korte kicks aan de kaak. HET PAD™ werd enthousiast ontvangen door zowel pers als publiek. Ook tijdens FORTUNE?, het nieuwjaarsfeest in de Melkweg, was de installatie een groot succes.

BLIK OP DE TOEKOMST

De focus blijft in 2005 gericht op werk van jonge dans- en theatermakers en op experimenteren van meer ervaren makers. Belangrijk element in het selecteren van voorstellingen is dat producties uitgaan van een concept waarmee de maker maatschappelijke en/of persoonlijke thema's weergeeft. Daarnaast wordt gezocht naar makers en projecten die zich bevinden op het snijvlak van andere kunst disciplines zoals film, beeldende kunst en media. Makers worden in dat opzicht ondersteund door onze participatie in het **Paradiso-Melkweg Productiehuis** project **pMp LaB**. De komende jaren wordt gezocht naar mogelijkheden om voor de nieuwe generatie dans- en theatermakers kleine tournees te bewerkstelligen. Hierin zullen samenwerkingsverbanden met gelijksoortige theaters in andere steden een belangrijke rol spelen. Ook zal gewerkt worden aan uitbreiding van internationale programmering.

OVERZICHT THEATER

DANS

MOVE-TREK 14,15&16JAN

Dansgroep Krisztina de Châtel

PERFECTI 4&5FEB

Jens van Daele / Theaterwerkplaats

Generale Oost

NO BODY / THE BOTTOM LINE /

FROM YOUR BONES 13,14&15FEB

Uri Yvgt / Keren Levi / Guy Weitzman

SO MUCH TO DO 3&4MRT

Meekers Uitgesproken dans

HYPNOS LOCOLOCOLOCOMOTION &

MUSE ON SCREW 9,10&11APR

Kenzo Kusada, Korzo

REST ROOM 6,7&8MEI

Ann van den Broek & Einat Tuchman

ENTROPY 28,29&30MEI

Morphodidius

BIG BROTHER ALERT 9,10&11JUN

Helen Pokrovskaia

SND0-KEEK 17T/M 20JUN

SND0

STRANGER THAN KINDNESS &

STILL YOU 2 2T/M 5SEP

Suzy Blok

PULSE PROJECTS/LANDING 2,3OKT

Lily Kiara

COLOURS OF DARKNESS 12&13NOV

Sanja Hasagic, Lantaren-Venster

TERRITORY 24,25&26NOV

Keren Levi / DWA-Danswerkplaats

NO BODY IS NEUTRAL 1T/M 5DEC

Jack Gallagher / Bodies Anonymous / DWA

FAT LITTLE PEOPLE 10T/M 12DEC

Simon Rowe

DANS- EN BEWEGINGS- THEATER

TWO OLD LADIES 17&18JAN

Quade & Paiva

KROK AU DILLE 21T/M 25JAN

Drie Ons

HALCYON DAYS & THE THREE

BODY PROBLEM 7&8FEB

Jelena Petrovic

TIEFENRAUSCH 11,12&13MRT

Sascha Engel / Christina Gehrig Binder

ONZICHTBARE STEDEN 22T/M 26SEP

Sarah van Lamsweerde / DWA

Jenny and Joe in: "GET OUT OF MY

WAAAY!!!" 6,7&8SEP

Suzana Gomes

TANGORILLA 20,21&22OKT

Lieber Gorilla

MURDER ON THE DANCEFLOOR:

PART ONE 28MRT

Hans Hof Ensemble & Bambie

MURDER ON THE DANCEFLOOR:

PART TWO 6JUN

Hans Hof Ensemble & Bambie

MURDER ON THE DANCEFLOOR:

PART THREE 31OKT

Hans Hof Ensemble & Bambie

MULTIDISCIPLINAIR: DANS/MEDIA/MUZIEK

MENSA SECUNDA 5,6&7MRT

Jorge Isaac / SpinMedia

HARSH 25&26MRT

Standard Dance Company

THE LONGEST MAUVAIS 1/4

D'HEURE 23&24OKT

WATT?

VERANDERINGEN 17&18NOV

Karin Post

BUFFERZONE 27&28NOV

Yannis Kyriakides / Huis a/d Werf

JONGEREN

DE BOLLENSCHUUR 25T/M 28FEB

Job Cornelissen / Mantaan

BIG NIGHT 16APR

Skills & Thrills - Jongeren theater O20

SHORT WORKS 16&17APR

Skills & Thrills - Jongeren theater O20

DA HOOD 1T/M 4JUN

Nero Productions

THUIS 5T/M 7NOV

Powerplay / St. Interart

THEATER

KROONPRINS 10&11JAN

Tarkan Koroğlu / TheEater EA

AS IF YOUR DEATH WAS YOUR

LONGEST SNEEZE EVER 3&4APR

Hooman Sharifi / Impure Company

VINCENT & IK 13&14MEI

ZID theater

MAAT VOOR MAAT 3&4NOV

TheEater EA

KAMADEELDRA 7NOV

Mojo Theater

PMP LAB

PMP LAB #0401 - UNANIMOUS

BUCK 20,21&22FEB

Jack Gallagher e.a. / Paradiso-Melk-

weg Productiehuis

PMP LAB #0402 - I AM NOT

AFRAID OF ROCKING UNICORNS
21,22&23MEI

Thera Hillenaar / Paradiso-Melkweg

Productiehuis

PMP LAB #0403 HELDENPROJECT

17,18&19DEC

Ina Stockem / Paradiso-Melkweg

Productiehuis

JULIDANS

AERODANCE 6T/M 9JUL

DWA-Danswerkplaats

URBAN DANCE – IGNITE

10 JUL

Irven Lewis Dance Company

GLOBAL DANCE 12&13,15&16 JUL

i.h.k.v. Juldans

INSTALLATIE

HET PAD™

23T/M31 DEC

Su Tomesen

MOORD op de dansvloer

**Hans Hof
Ensemble
improviseert
met Bambie**

door SANDER HISKEMULLER

Het Hans Hof Ensemble en Mimegroep Bambie zoeken de suspense tijdens drie improvisatieweekenden in de Amsterdamse Melkweg. Krimi's uit Engeland, Duitsland en Frankrijk staan centraal in - wie weet - hilarische - en wie weet - bloedstollende improvisatiescenen. Klaus Jürgen: „Het spannende van improvisatie is de grens tussen falen en slagen.“

Het Hans Hof Ensemble, genoemd naar de technicus van het dansensemble, werd eind jaren negentig populair door het in bekken aan herkende dansconventies en belamial zijn eigen gang te gaan. De groep stelde zich boven alles van doel verkleen over mensen van vrees en bloed te vertellen, wat resulteerde in tragisch-acht producties als 'Stad bij nacht' en 'In antwoord op uw schrijven'. Voorstellingen die

bal ston- den van schaamte, maar ook aangrijpende en herkenbare situaties. Situaties in het hart gegaan met het genrechap. De mengeling van dans en fysiek theater sprekt aan en brengt

flink wat leren in de dansvoorstel- Klaus Jürgen is vast ken- lid van het Hans Hof Ensem- ble. „Als je een signaal wilt in-

duceeren, is het best moeilijk om jezelf te vertonen. Dit komt er overal toe- een moment dat wordt ge- roep: „Dat kenom we al.“ Vol- gens Jürgen is de eerste im- provisatieweekenden en

presentaties in de Melkweg daarom een uitdagende vol- gende stap in de ontwikkeling van het genrechap. „Als groep moet je in verband met de specificiteit van de theater en al bepalen wat je in 2008 gaat doen. Dat is logisch. Je hebt tenslotte mensen in dienst, je hebt verantwoordelijkheid. Het overtuigende is ook een idee van spelen gaat op zo'n manier verkleen. Deze voor- stellen we dus als een 'impro- beweging'. Het mag lukken van alles zijn, een korte voorbered- ing en verder gewoon doen.

Kwetsbaar

De slonds wren om een so- vereiniteit 'aankruisen' in me- kas paste prima binnen het improvisatieconcept. Jürgen: „Wat gebeurt er als je ieder- een roman karvri last opzet, of de filmzaken van de detecti- vers in dans omzet? Wat ge- beurt er als je tijdens een rol- verloop, wat durf je, wat durf je niet? Bij improvisatie stel- len de spelers zich kwetsbaar op, ze spelen op de grens van falen en slagen. Je moet veel slechts groepen durven ma- ken om tot één goede grap te komen. Van die luiding moet het publiek kunnen genieten, improvisatie vraagt een ande- re manier van kijken.

Recente improvisatiebe- senkomsten lieten zien dat het Hans Hof Ensemble en Mime- groep Bambie zeer aan elkaar zijn gewaagd. Daar waact nu

In deze
'Murdereer
the Dance-
Floor' start
de Franse
krimi cen-
traal.

FRITS
HANS HOF
ENSEMBLE
BAMBIE

dus in de Melk- ving een vervolg aan gegeven. Jürgen: „De mensen van mimegroep Bambie durven veel, zijn heel ly- sisch en ze hebben een heel directe verbinding van hun rol. Wij van Hans Hof komen uit de moderne dans en gaan veel abstractier te werk, maar er is pa- noep lijkt het uitelo- datlike reacties veel op elkaar. We zijn wel een beetje verward, wij bewegen ons ook op het randvlak van loelo, slapstick en tragic.“

De de improvisa- tieweekenden moet de vaststelling zijn: aan- setaas, nu alledaag- slijkt wordt het rusttaal op ma- dagavond gegeven. In deze eerste 'Murdereer on the Dancefloor' staat de Franse krimi centraal, maar welke gronden (Mekrop mischien) wordt alst verklept. „Als grappe komt er vast het ge- pake, een grote tonnelde, wa- raadt door welke Franse de- lectivewijde wij zijn getrip- reerd, krijgt een prijs“

'Murder on the Dancefloor' van het Hans Hof Ensemble en Bambie. Eerste presentatie n.a.v. een improvisatieweek- end op 23 t/m 31 dec. Melkweg Amsterdam, aanvang 20.30 uur. Overige presentaties op 6 juni en op 31 okt. Reserveren nu maar! Info: www.melkweg.nl

TOTAAL AANTAL VOORSTELLINGEN 2004

Aantal producties 52

Totaal voorstellingen 141

Dans 16

Dans- en/of muziekimprovisatie 4

Dans- en Bewegingstheater 9

Multidisciplinair 6

Jongeren 4

Theater 6

Muziektheater 2

Overig 3

Aantal première 9

Aantal co-producties 12

DE TELEGRAAF 25/03

Intiem ballet over kibbelende besjes

Voorstelling: Two Old Ladies, door Quade & Paiva. Tekst: Toon Tellegen. Regie Jos van Kan. Gezien 17/1 Melkweg Amsterdam. Tour t/in 28/2. Inl. 033-465 2660

Door

INGRID VAN FRANKENHUYZEN
De Braziliaanse danser Eduardo de Paiva de Souza en de Duitse theatermaakster Ulrike Quade delen in hun nieuwste voorstelling *Two Old Ladies* de fascinatie voor de ouderdom. Het duo werkte al eerder samen om met voornamelijk poppen, video, tekst en beweging multidisciplinaire producties te maken. Je ziet ze groeien, en met het idee van de twee oude vrouwtjes uit Toon Tellegens gelijknamige verhalenbundel, schieten ze helemaal raak. In de drieënveertig verhalen over de twee kibbelende, haat- en liefdevolle bejaarden, toont dichter, arts en kinderboekenschrijver Tellegen het dubbelgezicht van de liefde. Dit liefdespectrum wordt door de in Nederland werkende Quade en Paiva prachtig intiem vertaald.

Het gebruik van de 'levensechte' poppen is inventief door de bovenlichamen van de dames in de rokken van Paiva en Quade te stoppen. Pop en lichaam worden één en het geeft de nodige beenuimte. Naakte Martha is de dikke en agressieve pop van de twee, terwijl de ribmagere Josie de dromer is die

af en toe ook behoorlijk gemeen uit de hoek kan komen.

Gebocheld, voorzien van Parkinson-bibbers en met symbolisch bloeddende borstamputaties, brengen de besjes hun leven in de kleine kamer door. Ze wensen elkaar naar de hel, spelen hardhandige spelletjes, dreigen elkaar te verlaten maar het hoort bij de routine van vrijwel elk langdurig koppel. Herinneringen en wensen (Josie wil een kaarslichtdiner bij haar dood) worden genegeerd. Voor de vorm lopen ze naar buiten om al tijd op het nest terug te keren. Buiten (op de videoprojecties) is het trouwens bedreigend en worden ze belaagd door hoofdloze wegwerkers en indrukwekkend rondborstige vrouwen. Die scènes werken vreemdend en geven *Two Old Ladies* lush.

De Paiva Souza en Quade beheersen hun poppen tot in hun vingers en maken met de hulp van regisseur Jos van Kan een even intieme, sensitieve als humoristische voorstelling. Af en toe hapert het tempo en missen ze contrast en scherpte, maar in het (dans)theater neemt de voorstelling neemt wel een unieke plaats in. Het duo is nog hartstikke jong dus groeiomgelijkheden zat. Hun tekstkeuze is telkens interessant gebleken – al is het een Engelstalige Tellegen – en de maffe kostuums van Atty Kingma maken van *Two Old Ladies* een klein feestje. Martha en Josie raken je diep. Zonder dat ze bestaan.

Ideeënrijke dans zonder interactie

Dans

Entropie door MorphoDidius. Choreografie Benjamin Petitjean. Muziek en video Marcel Wierckx. Op 13 mei, Korzo Theater, Den Haag. 28 t/m 30 mei in Amsterdam (Melkweg). Volgend seizoen tournee.

Het jonge kunstenaarscollectief MorphoDidius kijkt met andere ogen naar de wereld. Grote, nieuwsgierige ogen, die hypergevoelig zijn voor de surrealistische trekjes van de werkelijkheid.

Voyeur, Voyou, Voyant (2003) was geïnspireerd op gedichten van Rimbaud. Voor *Entropie* denken de dansers Isabel Ariël, Nicolas Delamotte Legrand en Benjamin Petitjean (tevens de choreograaf) samen met componist en videokunstenaar Marcel Wierckx in de entropie en citeren zij het nonsens-rijm van Gelett Burgess, beroemd geworden om zijn vierregelige *The Purple Cow* uit 1896.

Entropie, een begrip uit de thermodynamica, staat simpel gezegd voor 'de mate van chaos'. Als je de natuur haar gang laat gaan, ontstaat er onvermijdelijk chaos. Dit impliceert eenrichtingsverkeer. MorphoDidius doorbreekt dit idee en zwent op allerlei niveaus – choreografie, muziek, video – heen en weer terug. Voor deze makers is de overgang van orde naar chaos geen achteruitgang. Het ongrijpbare is hun houvast, tijd is hun ceremoniemeester.

Er is een beginpositie die de dansers drie keer herhalen, met telkens een ander vervolg. Tijd wordt dus teruggedraaid, maar gaat ook vooruit. Het lichaam ontdekt hoeken en knikken die niet de meest logische zijn. Deze robot-achtige, soms Adams Family-achtige vervreemding is bijzonder. Bovendien zijn de uitvoerenden stuk voor stuk expressief.

Op twee deels overlappende videoschermen komen tot vlekken vervormde stijldansparen voorbij. Of verandert een straatbeeld totaal door het inzoomen op een detail. Een gebouw valt in snippers uiteen of snippers voegen zich juist samen tot een zuil. Mede door de gedateerde kostuums, de mannen in gilets, doen de beelden aan stomme film denken.

MorphoDidius heeft veel ideeën en weet een dwingende eigen sfeer op te roepen. Hoe intrigerend echter de onderdelen dans, beeld en geluid ook zijn, zwakke schakel is de interactie. *Entropie* is ver-gaand geconstrueerd. Het beoogde effect van bepaalde acties en overgangen had best iets kritischer bekeken mogen worden.

Wat ook dramaturgische opschoning behoort is de vage vermening van een formele en een theatrale aanpak. Gaan we nou verhalen vertellen of niet? Waarom pakt die musicus opeens een boek erbij? Dit soort anekdotiek is totaal onduidelijk.

Mirjam van der Linden

Pikant spel met grenzen van DWA

Choreograaf Levi heeft in Territory een goed evenwicht gevonden tussen humor en ernst

EEN OMHOOG kruipend oor. Een nerveus trillende knieschijf. Een achillespees in uiterste strukking. In *Territory* van choreografe Keren Levi wordt het elementaire territorium, het lichaam, op vier monitoren tot in detail in beeld gebracht. Op zichzelf, maar ook in relatie tot de anderen en tot de ruimte. Op de vloer, die met witte tape in vlakken is verdeeld, worden woordeloos existentiële vragen gesteld: wie ben ik, waar sta ik, wat doe jij, hoe ver kan ik gaan?

Levi's nieuwe choreografie voor drie mannen (Jelta van Dinther, Matija Ferlin en Pedro Inés) is een volwassen werk, zeker vergeleken bij het gemiddelde niveau van de producties van Danswerkplaats Amsterdam. De verklaring: als dansers heeft Levi met interessante choreografen gewerkt (onder wie Ohad Naharin) én ze heeft al ruim tien choreografieën op haar naam.

De voorsprong die ze op haar collega's heeft, resulteert in een conceptueel kader dat nu eens wél overtuigt, omdat het in vorm zowel als inhoud is doorgetrokken. Het spel met grenzen – een pikant, ac-

Voor *Territory* is de vloer met tape verdeeld in vlakken.

FOTO JONIS JAK BOS

tueel onderwerp voor de Israëlische Levi – wordt in allerlei varianten gespeeld, in verbondenheid en

verdeeldheid, broederschap en onderwerping, serieus en speels. Ronduit koddig is het geraapt van

de drie, die, elkaar stevig vasthoudend, over de grond rollebollen en zich in allerlei acrobatische stand-

jes en kluwens manoeuvreren, hun gewoel af en toe markerend met een triomfantelijke pose. Spelen ze niet fysiek samen, dan zingen ze of ze maken muziek, samen met Tom Parkinson, die het geheel omlijst met live geconstrueerde geluidssamples en -effecten. Jongens zijn het – maar aardige jongens.

Levi heeft een goed evenwicht gevonden tussen humor en ernst. *Territory* begint met een deel waarin de drie de vloervlakken in bezit nemen en invullen met een bloedige ernst die het ergste doet vrezen. Langzamerhand echter warmt de choreografische vorm als gevolg van het onderlinge contact steeds meer op en convergeert de actie van de individuen tot een synchrone choreografie. En terwijl de tape van de voorstelling op de monitor versneld wordt teruggespeeld, vieren de mannen hun vriendschap met een lied: een sympathiek eind aan een geslaagde DWA-productie.

FRANCINE VAN DER WIEL

DWA producties met *Territory* (Levi/Parkinson). Bezien: 24 november, Melkweg, Herhaling: 25 en 26/11; in Den Haag 4/12.

HET PAROOL 25/11

CINEMA

Melkweg Cinema kenmerkte zich in 2004 door een gevarieerde programmering met ruime aandacht voor de Europese arthouse-film, animatie, Japanse anime, martial arts, klassiekers, cult en Aziatische films. Daarbij werden in serie eigenzinnige films rondom regisseurs, auteurs en genres vertoond en waren er muziekfilms en documentaires te zien, die ook het concertpubliek aanspraken. De flexibele en verrassende filmkeus belicht de duistere of minder bekende kant van de cinema voor de echte film liefhebber, maar ook het breder geïnteresseerde filmpubliek komt aan zijn trekken. Bijzonder aan de Melkweg Cinema is zijn eigenzinnige programmering, gecombineerd met aanbod voor de echte liefhebbers van soms onbekendere films, maar meestal laagdrempelig. Melkweg Cinema participeerde het hele jaar door met diverse filmhuizen in verschillende festivals.

MUZIEKFILMS

Het jaar werd geopend met een hele maand muziekfilms; van Britpop, hiphop tot reggae en natuurlijk back to the eighties. De liefde voor muziek werd getoond in diverse klanken en kleuren, waarbij verschillende stromingen en genres aan bod kwamen, met films als LIVE FOREVER (Britpop), THE FILTH AND THE FURY en DEAD ON ARRIVAL (punk), BIGGIE & TUPAC (hip hop), STEPPING RAZOR (reggae), ZIGGY STARDUST, 24 HOUR PARTY PEOPLE (doom periode). **Fenno Werkman** (verzamelaar van muziekfilms) presenteerde een avond vol muziekclips uit zijn collectie, waarbij verzoeknummers aangevraagd mochten worden, met onder andere **The Beatles**, **Elton John**, **The Poppies** en **The Rolling Stones**.

AZIATISCHE FILMS

Door de hype rond KILL BILL, een film die verwijst naar ouderwetse b-films en filmgenres,

---

stonden zowel karatefilms als de Aziatische cinema weer volop in de belangstelling. Onder de titel WOENSDAG GEHAKT DAG was er in februari elke woensdag een ouderwetse karatefilm te zien. Zelfs arthouse regisseurs laten zich hierdoor inspireren. getuige films als CROUCHING TIGER, HIDDEN DRAGON, HERO en HOUSE OF FLYING DAGGERS. Tevens werd er een reeks films vertoond van **Akira Kurosawa**, de absolute meester van de Samuraifilm. Ter gelegenheid van de release van THE SEVEN SAMURAI en de herontdekking van de Aziatische cinema met de onvermijdelijke Martial Artshype (KILL BILL, ZATOICHI) zagen we een opleving van de Samuraifilm in de westerse bioscopen. Films die in de Cinema werden vertoond waren THE THRONE OF BLOOD, KAGEMUSHA, YO-JIMBO, THE HIDDEN FORTRESS en DREAMS.

Onder de naam ANIMATOR zette de Melkweg Cinema de maandelijks Japanse anime reeks voort. Anime staat al jaren onder grote belangstelling, regelmatig vertoont de Melkweg Cinema hier voorbeelden van zoals PRINCESS MONONOKE van de meester in het genre **Hayao Miyazaki**. In samenwerking met **Dybox** werden verschillende afleveringen van populaire series Japanse speelfilms vertoond, zoals NOIR, THE SOULTAKER, COWBOY BEBOP en SUKARA TAISEN. In het programma Asian Cinema werden exclusieve films en voorpremières vertoond: PUBLIC ENEMY, PTU, INFERNAL AFFAIRS (voorpremières), THE UNINVITED en BATTLE

ROYAL 2. Tenslotte vertoonde de Cinema in mei / juni 2004 in het SHINYA TSUKAMOTO FESTIVAL naast de première A SNAKE OF JUNE tevens TETSUO, TETSUO 2, BULLET BALLETT, GEMINI en TOKIO FIST. **Tsukamoto's** films zijn herkenbaar doordat thema's als vervreemding van de mens, leegte, wraak en erotiek uitgewerkt in expliciete beelden en montage steeds terugkomen. **Tsukamoto** is een eigenzinnige regisseur die consequent zijn eigen cinema blijft maken.

KLASSIEKERS

In 2004 waren er veel klassiekers te zien in de Melkweg Cinema. Onder de titel ALLE 13 GOED kreeg het publiek de kans 'die ene film' weer eens te zien. Een allegaartje van filmklassiekers werd vertoond: van HÄXEN, de klassieker uit 1921, tot WEST SIDE STORY, van LAST TANGO IN PARIS tot AVALON en SPIDERMAN. In ALLE 13 GOED werd niet gefocust op een genre, de ware liefde voor de film staat hier immers los van, maar werd gekeken naar eigenzinnige hoogtepunten uit de filmgeschiedenis.

EUROPESE CINEMA

Melkweg Cinema richt zich vaak op de Europese cinema. In april werd een onbekende Franse regisseur in de schijnwerpers gezet: **Jean Pierre Limosin**. Naast een aantal andere films van zijn hand, werd de premièrefilm NOVO vertoond met **Eduardo Noriega** en **Paz Vega** in de hoofdrol.

Ook de Spaanse film kreeg veel aandacht: onder de titel ENTREMESES werden verschillende Spaanse films vertoond met als voorpremière de film TE DOY MIS OJOS (**Iciar Bollain**). Verder waren te zien: PIEDRAS, LOS LUNES AL SOL, EL BOLA en LA CIUDAD SIN LIMITES.

Melkweg Cinema stond in oktober een maand lang in het teken van het Baskisch filmfestival: EUSKAL HERRIA. Met het wegvallen van de grenzen in Europa was de tijd rijp om aandacht te schenken aan de verschillen in de bevolkingsgroepen in Europa en in dit geval de specifieke Baskische identiteit. Tot op de dag van vandaag zijn de gemoederen verhit als het over Baskenland gaat.

Regisseur **Julio Medem** was de negatieve spiraal zo zat dat hij een documentaire maakte over de huidige Baskische situatie. De film LA PELOTA VASCA waarin vele Basken geïnterviewd worden, afgewisseld met oude fragmenten en films, kreeg te maken met boycots en werd door de toenmalige regering **Aznar** het label 'pro-terroristenfilm' opgeplakt. Naast deze film werd tijdens EUSKAL HERRIA een gevarieerd programma vertoond van films uit de Baskische filmgeschiedenis. In het kader van EUSKAL HERRIA werd de Melkweg op zaterdag 9 oktober omgetoverd tot een Baskisch evenement met debat, eten en muziek.

FILMREEKSEN

In combinatie met de Melkweg Galerie, waar in maart een overzichtstentoonstelling plaatsvond van foto's van **Thom Hoffman**, vond in de Cinema een overzicht plaats van films, waarin hij te zien is. Twaalf films werden vertoond waaronder DE VIERDE MAN (**Paul Verhoeven**), LUGER (**Theo van Gogh**) en DE AVONDEN (**Rudolf van den Berg**).

Verder was er een reeks te zien van films van scenarioschrijver **Charlie Kaufman**. Als een jonge hond schrijft hij het ene na het andere 'weirde' scenario, dat gelukkig voor ons, bewerkt wordt tot een film. Vanaf zijn grote doorbraak met BEING JOHN MALKOVICH ging het snel met deze man, die zich weer liet omringen door filmregisseurs met dezelfde eigenzinnige smaak. In deze reeks was de voorpremière van ETERNAL SUNSHINE OF THE SPOTLESS MIND (**Michel Gondry**) te zien, en films als HUMAN NATURE (**Michel Gondry**), ADAPTATION (**Spike Jonze**), CONFESSIONS OF A DANGEROUS MIND (**George Clooney**) en BEING JOHN MALKOVICH (**Spike Jonze**).

Tevens werd op maandag 31 mei - Wereldnietrokendag - SMOKE en BLUE IN THE FACE (**Wayne Wang**) vertoond, met een inleiding van **Theo van Gogh**. Door alle maatregelen ten aanzien van het roken zou je bijna vergeten dat er nog zoiets als vrijheid van het individu bestaat, een kritische

noot met twee goede films en een controversiële regisseur die hier zijn ei kwijt kon.

SAMENWERKINGEN

In april vond het 20th AMSTERDAM FANTASTIC FILM-FESTIVAL plaats waarvan de Melkweg Cinema opnieuw onderdeel was. Het Melkweg café werd gebruikt als festival café. Dit was de perfecte hang-out voor publiek en gasten van het festival.

In november gaf de Melkweg Cinema opnieuw ruimte aan CINÉ PREMIÈRES, het festival van de recente Franse film, dat voor de achtste maal georganiseerd werd door het **Centre Culturel Français** te Groningen.

Ook HET SHADOW FESTIVAL vond, als tegendraads documentaire festival, weer plaats in de Melkweg Cinema. Tevens participeerde de Cinema op 18 december in de 28^e AMSTERDAMSE FILMNACHT.

OVERZICHT FILMS

JANUARI

KILL BILL 1

Quentin Tarantino (VS, 2003 / 111')

MUZIEKFILMMAAND

LIVE FOREVER

John Dower (UK, 2003 / 82')

HIGH FIDELITY

Stephen Frears (VS, 2000 / 113')

THE FILTH AND THE FURY

Julien Temple (UK, 2000 / 105')

D.O.A. Dead On Arrival

Lech Kowalski (VS, 1981 / 99')

BIGGIE & TUPAC

Nick Broomfield (UK, '02 / 107')

URGH! A MUSIC WAR

Derek Burbidge (UK, 1981 / 106')

STEPPING RAZOR: RED X

Nicholas Campbell (CAN, 1992 / 103')

ZIGGY STARDUST AND THE

SPIDERS FROM MARS

D.A. Pennebaker (VS, 1973 / 91')

24 HOUR PARTY PEOPLE

Michael Winterbottom (UK, '02 / 117')

DOGTOWN AND Z-BOYS

Stacey Peralta (VS, 2001 / 90')

ANY WAY THE WIND BLOWS

Tom Barman (B, 2003 / 127')

FEBRUARI

KILL BILL 1

Quentin Tarantino (VS, 2003 / 111')

LIVE FOREVER

John Dower (UK, 2003 / 82')

WOENSDAG GEHAKT DAG

THE NEW ONE ARMED SWORDSMAN

Chang Cheh (HK, 1972 / 87')

FATAL FLYING GUILLOTINES

Raymond Liu (HK, 1978 / 77')

PRODIGAL BOXER

Chai Ying-Min (HK, 1974 / 98 min)

CRIPPLED AVENGERS

Chang Cheh (HK, 1982 / 90')

ALLE 13 GOED

AVALON

Mamoru Oshii (J-P, 2001 / 106')

HÅXEN Witchcraft through the Ages

Benjamin Christensen (S, 1921 / 80')

LAST TANGO IN PARIS

Bernardo Bertolucci (I, 1972 / 125')

GEMINI

Shinya Tsukamoto (J, 1999 / 84')

WEST SIDE STORY

Robert Wise (VS, 1961 / 151')

SPIDER-MAN

Sam Raimi (VS, 2002 / 121')

INTACTO

Juan Carlos Fresnadillo (E, '01 / 108')

LA ARDILLA ROJA

Julio Medem (E, 1993 / 93')

GOLDFINGER

Guy Hamilton (UK, 1964 / 111')

MY LIFE WITHOUT ME (mi vida sin mí)

Isabel Coixet (E - CAN, 2003 / 106')

SUR MES LEVRES

Jacques Audiard (F, 2001 / 115')

MAART

FILMS MET THOM HOFFMAN

DE PROVINCIE

Jan Bosdriess (NL, 1991 / 105')

DE VIERDE MAN

Paul Verhoeven (NL, 1983 / 105')

DE AVONDEN

Rudolf van den Berg (NL, 1989 / 122')

NAAR DE KLOTE

Ian Kerkhof (NL, 1998 / 100')

DE DOMEINEN DITVOORST

Thom Hoffman (NL, 1993 / 112')

UNTER DEN PALMEN

Miriam Kruishoop (NL - D, 1999 / 85')

WILDRÖEI

Frouke Fokkema (NL, 1994 / 90')

RITUELEN

Herbert Curiel (NL, 1989 / 90')

REGRETS

Arno Hagers & Erik Lieshout (NL, 1998 / 90')

DE WITTE WAAN

Adriaan Ditvoorst (NL, 1984 / 98')

LUGER Theo van Gogh (NL, 1982 / 85')**SHABONDAMA ELEGY**

Ian Kerkhof (NL - J, 1991 / 85')

FILMS VAN AKIRA KUROSAWA

THE THRONE OF BLOOD

(J, 1957 / 106' - zwart/wit)

KAGEMUSHA (J, 1980 / 179')**YOJIMBO** (J, 1961 / 110')**THE HIDDEN FORTRESS** (J, '58 / 126')**AKIRA KUROSAWA'S DREAMS**

(J-VS, 1990 / 119')

JAPANESE ANIME

SPIRITED AWAY

Hayao Miyazaki (J, 2001 / 124')

PRINCESS MONONOKE

Hayao Miyazaki (J, 1997-'99 / 133')

APRIL**ZAITOICHI**

Takeshi Kitano (J, 2003 / 116')

FILMS VAN JEAN-PIERRE LIMOSIN

NOVO NL première (F, 2002 / 98')**TOKYO EYES** (F - J, 1998 / 90')**FAUX-FUYANTS / SUBTERFUGE**

(F, 1983 / 100')

GUARDIEN DE LA NUIT

(F, 1986 / 104')

L'AUTRE NUIT / The Other Hurts

(F, 1988 / 95')

20th AMSTERDAM FANTASTIC FILM FESTIVAL

GARNAGES NL première

Delphine Gleize (B - F - S - E, 2002 / 130')

PIEDRAS

Ramón Salazar (E, 2002 / 130')

MEI

ENTREMESES SEMANA DE CINE

ESPAÑOL

PIEDRAS

Ramón Salazar (E, 2002 / 130')

TE DOY MIS OJOS

Iciar Bollain (E, 2003 / 116')

MY LIFE WITHOUT ME (mi vida sin mí)

Isabel Coixet (E-CAN, 2003 / 106')

GARNAGES

Delphine Gleize (B - F - S - E, 2002 / 130')

LOS LUNES AL SOL

Fernando León de Aranoa (E, 2002 / 113')

HET LEVENDE BOS (El bosque**animado)** Ángel de la Cruz & Manolo Gómez (E, 2001 / 85')**EL BOLA**

Achero Mañas (E, 2000 / 88')

THE DANCER UPSTAIRS (Pasos de baile)

John Malkovich (E, 2003 / 133')

EN LA CIUDAD SIN LÍMITES (City of no limits) Antonio Hernández (ARG - E, 2002 / 125')

SHINYA TSUKAMOTO FESTIVAL

TETSUO The Iron Man (J, 1990 / 87')**BULLET BALLET** (J, 1998 / 96')**A SNAKE OF JUNE** (première)

(J, 2002 / 77')

GEMINI (J, 1999 / 84)**TETSUO 2 The Body Hammer**

(J, 1991 / 87')

TOKYO FIST (J, 1995 / 87')

WERELD NIET ROKEN DAG

SMOKE

Wayne Wang (VS, 1995 / 108')

BLUE IN THE FACE

Wayne Wang (VS, 1995 / 85')

JUNI / JULI**A SNAKE OF JUNE**

Shinya Tsukamoto (J, 2002 / 77')

AMSTERDAM ROOTS FESTIVAL

CARLA'S SONG

Ken Loach (UK - E - D, 1996 / 120')

METAL Y VIDRIO

Pierre Pierson (NIC, 2002 / 23')

LA ISLA DE LOS NIÑOS PERDIDOS

Florence Jaughey (NIC, 2001 / 82')

DESDE EL BARRO AL SUR

María José Álvarez & Martha Clarissa
Hernández (NIC, 2002 / 57')

SEPTEMBER**ONG-BAK**

Prachya Pinkaew (Thal, 2003 / 105')

ASIAN CINEMA**PUBLIC ENEMY**

Woo-Suk Kang (Z. Kor, '02 / 135')

PTU Johnnie To (HK, 2002 / 87')

INFERNAL AFFAIRS

Andrew Lau Mak (HK, 2002 / 116')

THE UNINVITED

Su-Yeon Lee (Z. Kor, 2003 / 123')

BATTLE ROYALE 2; THE REQUIEM

Kinji & Kenta Fukasaku (Z. Kor, 2003 / 123')

CHARLIE KAUFMAN**ETERNAL SUNSHINE OF THE SPOT-LESS MIND**

Michel Gondry (VS, 2004 / 108')

HUMAN NATURE

Michel Gondry (VS, 2001 / 96')

ADAPTATION

Spike Jonze (VS, 2002 / 114')

CONFESSIONS OF A DANGEROUS**MIND**

George Clooney (VS, 2002 / 113')

BEING JOHN MALKOVICH

Spike Jonze (VS, 1999 / 112')

OKTOBER**COOL!**

Theo van Gogh (NL, 2004 / 89')

EUSKAL HERRIA Euskisch filmfestival**800 BALAS**

Alex de la Iglesia (E, 2002 / 126')

LA MUERTE DE MIKEL

Imanol Uribe (Eus, 1983 / 90')

LA FUGA DE SEGOVIA

Imanol Uribe (Eus, 1983 / 110')

AKELARRE

Pedro Olea (Eus, 1983 / 107')

TASIO

Montxo Armendariz (Eus, 1984 / 98')

AU PAYS DES BASQUES

Jean Faugeres, Maurice Champreux (F, 1930 / 53')

AROUND THE WORLD with Orson Welles, the Basque countries

Orson Welles (UK, 1955 / 2x 25')

ATHLETIC, UN SIGLO DE PASSION

Pedro Olea (Eus, 1998 / 70')

SALTO AL VACIO

Daniel Calparsoro (Eus, 1998 / 86')

LA PELOTA VASCA

Julio Medem (Eus 2003 / 117')

EL PROCESO DE BURGOS

Imanol Uribe (Eus 1979 / 134')

CORTOS VASCOS

Divers (Eus 2003-2003 / 105')

EL BOSQUE DEL LOBO

Pedro Olea (E, 1970 / 86')

ACCION MUTANTE

Alex de la Iglesia (Eus, 1992 / 90')

VAGAS

Julio Medem (Eus, 1991 / 98')

GUERREROS

Daniel Calparsoro (Eus, 1998 / 98')

LA CAJA 507

Enrique Urizu (E, 2002 / 98')

EL ESPIRITU DE LA COLMENA

Victor Erice (E, 1975 / 95')

27 HORAS

Montxo Armendariz (Eus, 1988 / 86')

LA ARDILLA ROJA

Julio Medem (Eus, 2003 / 117')

LOKARRI

Jean Pierre Grasset (Eus, 1990 / 85')

NOVEMBER**FESTIVAL CINÉ PREMIÈRES**

5 Korte Films: SPÉCIAL COURTS:

L'HOMME SANS TÊTE**LA DANSE ÉTERNELLE****ENCOUNTER NANCY****LE PORTEFEUILLE****COMING OUT****GAZ BAR BLUES**

Louis Bélanger (CAN, 2003 / 115')

AGENTS SECRETS

Frédéric Schoendorffer (F, 2004 / 109')

A LA PETITE SEMAINE (NICKEL AND DIME)

Sam Karmann (F, 2003 / 100')

CE JOUR-LÀ (THAT DAY)

Raúl Ruiz (F-CH, 2003 / 106')

SON FRÈRE (HIS BROTHER)

Patrice Chéreau (F, 2003 / 95')

20H17 RUE DARLING (8:17 P.M.**DARLING STREET)**

Bernard Emond (CAN, 2003 / 101')

L'AUTRE (THE MISSING HALF)

Benoît Mariage (F-B, 2003 / 71')

BLUEBERRY

Jan Kouunen (F, 2004 / 124')

L'ESQUIVE

Abdel Kechiche (F, 2003 / 117')

IMMORTALS (Immortal Ad Vitam)

Enki Bilal (F, 2004 / 102')

SHADOW FESTIVAL 2004, 5E ÉDITION**VIDEOGRAMME EINER REVOLUTION**

Harun Farocki & Andrei Ujica (D / ROM / 107')

THE EDGE OF BEING

Dmitry Zavilgelski (RUS / 26')

ARISE! WALK DOG EAT DONUT

Ken Kobland (30')

THE THIEF LIVES IN HELL

Robert Morin (20')

RICHARD SHAKES

Josh Koury (VS / 11')

UNDERNEATH THE SKIN

Michael Noer (24')

TECHNIK DES GLÜCKS (THE PROGRESS OF HAPPINESS)

Stefan Kolbe and Chris Wright (UK / D / 88')

FOUNTAIN OF YOUTH

Daniel Vernon (UK / 18')

SUCH A NICE BOY I GAVE BIRTH TO

Marcin Koszalka (PL / 25')

SIYAMO (THE BLACK-HAIRED GIRL)

Mahmoud Reza Sani (Iran / 27')

BEST WISHES, BERNARD

Johanna Saint Michaels (S / 30')

GOAT WALKER

Bartek Konopka & Piotr Rosolowski (PL / 25')

WE ARE LIVING ON THE EDGE

Viktor Asliuk (Belarus, 21')

QUARTET FOR THE DEAFBLIND

Norman Cohn (90')

SEVEN BROTHERS

Sebastian Winkels (D / 86')

IN LOVING MEMORY

Peter Delpout (NL / 50')

J.-P.

S. Reinke (7')

WELCOME TO THE REAL WORLD

Barney Broomfield (UK / 60')

LANDSCAPE

Sergei Loznitsa (RUS / 60')

WAITING FOR A LIFT

Julie Moggan (UK / 60')

WELLSPRING

Sha Quing (CHN / 49')

AND THEREAFTER

Hosup Lee (Z-Kor / 60')

IK EN MLJN OUDERS - MLJN OUDERS EN IK

Gerrit van Elst (NL / 75')

AT SCHOOL (A SCUOLA)

Leonardo di Costanzo (I / 60')

DONNIE DARKO

Richard Kelly (VS / 2001 / 116')

DECEMBER**KILL BILL 1**

Quentin Tarantino (USA 2003 / 111')

KILL BILL 2

Quentin Tarantino (USA 2004 / 136')

LORD OF THE RINGS: THE FELLOWSHIP OF THE RING

Peter Jackson (USA, 2001 / 178')

LORD OF THE RINGS: THE TWO TOWERS

Peter Jackson (USA, 2002 / 179')

LORD OF THE RINGS: THE RETURN OF THE KING

Peter Jackson (USA, 2003 / 201')

DE AMSTERDAMSE FILMNACHT**SUPER VIKENS**

Russ Meyer (USA, 1975 / 106')

THE REVENGE OF CAMP**MOVIESHOW**

Soundies & scopitones samengesteld

door Jack Stevenson, totaal 92'

JANUARI T/M MEI**MOVIEZONE****L'AUBERGE ESPAGNOLE**

Cédric Klapisch (F / 2002, 122')

CIDADE DE DEUS

Fernando Meirelles & Kátia Lund (Bra

NOI ALBINOI

Dagur Kári (Ísland / 2003, 95')

MOKVERN CALLAR

Lynne Ramsay (UK / 2002, 97')

MILLENNIUM MAMBO

Hou Hsiao-hsien (F - Taiwan / 2001, 105')

APOCALYPSE NOW REDUX

Francis Ford Coppola (VS / 1979-2001,

197')

LE VELO DE GHISLAIN LAMBERT

Philippe Harel (B - F, 2000 / 119')

VAN GOD LOS

Pieter Kuipers (NL, 2003 / 100')

THE GOOD GIRL

Miguel Arteta (VS - D - NL, 2002 / 93')

DAS EXPERIMENT

Oliver Hirschbiegel (D, 2001 / 120')

LE FILS

Jean-Pierre & Luc Dardenne (B - F,

2002 / 103')

ANIMATOR**RURONI KENSHIN** 4 episodes

Kazuhiro Furuhashi (J, 1997 / 25'x 4)

NOIR 3 episodes

Koichi Mashimo (J, 2001 / 25'x 3)

THE SOULTAKER 4 episodes

Akiyuki Shinbo (J, 2001 / 25'x 4)

COWBOY BEBOP Jupiter Jazz

Shinichiro Watanabe (J, 1999 / 25'x 3)

SAKURA TAISEN, The Movie

Ouji Hiroi e.a. (J, 2001 / 85')

KULTURA

Euskal zinemaren hilabetea Amsterdamen

Urriari, euskal kulturari eta errealitate sozio-politikoari eskainitako egitarau zabal batek hartuko du Melkweg eraikina

RUSTOBA GONDIETEA - AMSTERDAM

Amsterdam Lelsteplein enparantzen ondoren, Herbehereetako pop fabrika ezaguna da: Melkweg edo Eene Bieden izateko erakina. Ene fabrika bai izan zen iraganean, eta gaur Amsterdango klub kutunenentzako da.

Hilabete osoan Euskal Zinema erakutsiko dute Amsterdamen. Garai guzietako filmak izango dira (eusgai, baina Orson Welles-en *Around the world with Orson Welles: The Basque Countries* era Euskal Herriari buruzko lehenengo filma *Au Pays des Basques*). Horretaz gainera, euskal zuzendarietarako eginkoi lanak eskainiko dituzte.

Egunkari berezietan urduriaren bederatzi izango da. Melkweg-

geko kafetegian, jaterzean, antzokian, zinema aretoan, arte aretoan, multimedia aretoan eta kontzertuetarako bi areto handitan, Euskal Herriaren Eguna ospatuko dute.

Urduriaren gan, hitzaldiak eta kontzertuak

Eraikineraren artek eguerdian irekiko dira. Hasteko, Jonan Kereaga Irakasle eta kazetariak hitzaldi bat emango du euskar-

ESKAITZA ZABALA

Film laburrak eta motzak eskainiko dituzte, aspaldiako eta egungoak

ri buruz. Ondoren, Koldo Zusuzas *Euskal pilota* filmaren ekoizleak filmari buruzko xehetasunak eta egiteko izan zituzten zailtasunak azalduko ditu. Orain arte, Herbehereetako zinema aretoetara inongo zegoen film hau. Baskindio zentroari esker, uda baino lehen erakutsi zen bideo formatuan Amsterdango De Balie arteo kulturalean, baina ez IDFA (jazotzietako Dokumental, Jaialdian edo Rotterdamgo Zinema Jaialdian). Emanaldiaren ondoren, solasaldi bat antolatu dute Koldo Zusuzarekin.

Behin hori bukatu, Euskal Herriari buruzko lan ugari erakutsiko dituzte hainbat tokian. Esate baterako, euskal kineolari buruzkoak. Alpagarriena, 1997 azararen 28eko 'Tinín' pilotari

ZINEMA JAIALDIA iragarzteko afisa.

rek jokaturiko lan urreldiko finala. Beste areto batean, film laburrak eskainiko dituzte bata bestearen artean. Eta kontzertuen aretoan bertsoari eta txalapnariak hartzen, plater tipikoak eskainiko dituzte jaterkean. Baskindio Zentroak antolatutako hirizidai hasiko da 11:00etan. Behetokio abokaru Julen Arzuaga eta BERRIA-ko ordezkeri Gurutze Jauregi izango dira hizlari. Hitzaldi honen helburua Euskal Herriko egutera zertxobait gehiago ezagutaraztea da. Bestek beste, eskatasun falta, torturak, Egunakora-ren inbista

eta horrelako gaiak izango dituzte hizpide. Zergatik gertatu da hau dena eta zergatik Europak ez du ezer egiten? Galdere horietatik abiatuz ekingo diote hitzaldiari. Eztabaida irekiko izango da.

Batzarra bukatzen denean, jaia hasiko da. Fermin Muguruza dator berriro Amsterdamean, atxisten zerranda luze batekin: Gailu, Inoren Etoni, Anari eta Muguruza kontrabaxista sound system. Egur horretan, trikida oso berandu ari eta entzuteko aukera izango da Amsterdango hirian eridan.

IS HOOGLAND ① MELKWEK-REN PROGRAMATZAILEA

«Euskal kulturaren alderdi guztiak erakutsi nahi ditut»

K. E. - AMSTERDAM

Zuzendakari Euskal Zinemaren jiniidit buru?

Europa gero eta unifort meago da. Niri beten identitatearen mantentzen saiatzen diren herriak gustatzen zaizkit. Gainera, harenaren osatu du Euskal Herriarekin. Orain dela hogei urte goniztzen bertan lehenengo aldiz, eta hurrengo berriz hura berdez bertsiondu dut. Inongo modu berezi bat dnikate euskidunak, eta hori islatzen da beraien kulturari, janariari, politikari eta noski, filmetan. Oso estilo pertsoala daukate arlo guzietan.

Herri osoa mugitzen duen inbar hiri-urragaria zait.

Zela helburu irutu nahi duzu jiniidit honenak?

Hasteko, genero eta estilo guztiarako zinema eskainitza. Tarteetan, zinema politikoa. Beldintza bakarra euskal zuzendarietarako eginiko zinema izatea da. Eta gero, hemengo jendeari erakutsien Euskal Herria, telebistan ikusten duen irudi nega liboren kontra, beste zerbait ere zerbait. Niri arken helburua euskal kulturaren alderdi guztiak erakustzea da.

Zelan inplantatu duzu jaialdia? Azkenean, gure paktiketatik.

Nahiko herrituta geratu naz ikusteraokan euskal erakundeek ez zeuketela diru laguntzarik emateko ineresik. Esku-ori batzuk bidali dituzte, baina arken hobea izango zen stand bat jartzeraz eto rikoa balira. Fermin Muguruzari esker nahiko gustuz ederra antolatu dugu azkenean. Berak ekarriko diu musikari eta artista guztiak.

Fermin Muguruzari eta Euskal Filmotekari eskerrak eman nahi dizkiet; hau dena posible egin dute.

Diru gehiago edukitu gero, zer-nolako jaialdia antolatuko zenuke? Hasteko, zuzendari asko gonbi-

datuko nituzke, haren filma eskaini ondoren ikusleekin hitz egiteko. Beste zinema zikloetan egiten dugun bezalaki. Horretaz gainera, poeta barzok ekarriko nituzke, eta literatura pixka bat erakutsi.

Nire ametsik handiena Mikel Labon eta Kepa Junkera ekaritzea da. Amsterdango Antzokia

rekin eskotan egiten dugu lan, eta areto horretan musikari horiek entzutea da nire ametsa. Zintzuk izan dira zure irizpideak nuskari zinemaren film jakin batzuk naheriztzen!

Batez ere, saiatur nahi garai guztiarako zinema erakusten. 70 eta 80ko urteetako film politikoa (*El Proceso de Burgos, La fuga de Segovia...*). 80ko urteetako arte-horizonteak (*Tasio, Akelarre*); giza eta gaien kritiko diren filmak (*27 horas, La muerte de Mikel*) eta, bereziki, arken urteko zuzendarien lanak. Hain zuzen, Julio Medem, Alex de la Iglesia, Juanma Bajo Ulloa eta Daniel Calparsoren lanak. Modu batean edo bestean, euskal identitatea ageri da guzietan.

Zin-kuska etortzen supoz diazu? Oso zabalak izatea gustatuko dituzkide. *Arthous* publikazio edukiko dugu, seguru. Eta giza eta rekin inplantatu dagoen jendea etorriko delaokan nago.

BERRIA ASTEARTEA

Premières **Spring, Summer, Fall, Winter... and Spring: Boedha voor beginners. Verder: SuperTex, Service** Filmoverzicht van grote steden 26-29
Monster, Le Tango des Rashevski, Gothika, Along Came Polly, Highwaymen. 30-31

De oeuvre van Japanse regisseur Akira Kurosawa

Leren en lesgeven, meesters en pupillen. Het zijn terugkerende elementen in de films van Akira Kurosawa (1910-1998). De ster van de Japanse cinema meende zelf geen leerlingen te hebben gehad. Maar dat blijkt achteraf veel te bescheiden.

Door David Sneek

'S avonds. Zo werd de Japanse regisseur Akira Kurosawa op de set van zijn films aangesproken. Het beskeut linnen, en Kurosawa was trots op de bijnaam. Leren en lesgeven zijn activiteiten die een voortraan plaats hadden in zijn wereld. Meesters en pupillen kunnen in bijna elk van zijn films terug

Akira Kurosawa (1910-1998) was het gezicht van de Japanse cinema. Vanaf het moment dat de regisseur in 1951 voor *Rashomon* de Grand Louvre kreeg op het filmfestival van Venetië was zijn naam voor de hele wereld een gezop. Sonjugeu cavaliere mochten dat misschien meer waardering hebben voor legioenen filmmakers als Yasujiro Ozu en Kenji Mizoguchi, die overduidelijk visuele macht van Kurosawa's films maakten hem tot een leidende figuur, leermeester en voorbeeld. Herrijft, knisch, diermatigheid zijn de kenmerken van zijn werk, waaraan de beroendende titel reker *The Seven Samurai*, is de academie die deze week een nieuwe bioscooproulement krijgt.

Laat mij nu leerling zijn, zegt de jonge naamloze Katsurino in het begin van de film tegen de oudere krijger Kanbei. Hij wordt na enige aarzeling aangenomen, en mag nu wanneer Kanbei de leider wordt van een pesterkerk van zeven, dat wordt ingehaald door een boerendrop op bescherming te bieden tegen een leger van plattelander rovers. Bijna drie uur lang bouwt Kurosawa vervolgens de spanning op naar het moment dat ruiteren en bandieten boten. De boeren zijn angstig, de zeven mannen bereiden zich voor, kleine schermemmen-

gen vormen de opmaat voor de echte strijd. Katsurino neemt daarbij een bijzondere plaats in. Zijn persoonlijk wordt de basis van *The Seven Samurai*. Alles wordt getoond via zijn blikken. Elke keer dat de samurai ten strijde moeten treden, laat Kurosawa de bezorgdheid en bereidwilligheid van Katsurino zien. De actie krijgt zo het karakter van een schoolvoorbeeld, een demonstratie, een idee die anders vechters voor de begingeling uitvoeren.

De achtergrond gebeurtenis zijn daarnaast ook een demonstratie van de vaardigheid van de regisseur en de effectiviteit van het Japanse studiostelsel. Nadat hij eerst enkele jaren had geprobeerd carrière als schilder te maken, was Kurosawa aan het eind van de jaren dertig bij de Toho-studio in dienst getreden. Hij werd assistent van regisseur Kajiro Yamamoto, die hem een traditionele opleiding gaf. Kurosawa nam zich elk aspect van het filmen eigen te maken voor bij in 1943 mocht debuteren met *Julio Saga*. In die omgeving, waar cinema een school was, voelde Kurosawa zich thuis. Tot 1965 maakte hij alleen Toho-films. Slechts met een vrijwel identieke crew, bijna altijd met dezelfde acteurs. Zijn voorkeur voor levenslangscast *Toshiro Mifune* resulteerde in zestien films, waaronder meesterwerken als *Rashomon*, *Throne of Blood*, *Kurosawa's* versie van *Macbeth*) en de briljante actiefilms *Yojimbo* en *Samurai*. In de samenwerking is ook Kurosawa's observatie voor meesters en leerlingen terug te vinden. In de middeleeuwse *Stray Dog* uit 1949 is Mifune een paar in dienst gekomen politiemann die door een andere collega de weg wordt gewezen in *Red Beard* uit 1965 speelt Mifune een arts die een jonge student in dienst neemt, en hem niet een voor Kurosawa's typische mengeling van moralisme en wraak het vak leert.

Het model werd teruggevoerd in *Madadayo* uit 1993, de laatste film van Kurosawa, genaakt toen hij dertienjarige was, overduidelijk hij nog een leerder de relatie tussen een docent en zijn leerlingen. Een hoogblijvende literatuurproductie mocht ook naar op zijn voorbeeld een groep studenten die decennia eerder zijn collega's volgde. De oude man wordt door zijn voorouderse leerlingen, minstens zalsamenen van onmiddellbare leeftijd, vererd als een levende legende. Het is een mooi beeld van een onderweerde bewondering, dat bij Kurosawa een melancholische lading krijgt. Want, zoals de regisseur regelmatig met scherpschieting zei: 'Ik heb zelf geen leerlingen gehad.'

Dat is slechts gedeeltelijk waar. Inderdaad,

Schelen van Akira Kurosawa's 'The Seven Samurai'.

het studiostelsel waarin zijn werkwijze thuis hoort en waartoe assistenten hun meesters opvolgden, is verdwenen, er zijn in het huidige Japan geen regisseurs die monumentale films als die van Kurosawa maken en het traditionele gedachtegoed in zijn oeuvre komt uit een tijd die ook niet meer zal terugkomen. Maar tegelijk heeft zijn filmtaal, de vertaalmat waarmee hij zijn namen, zijn lessen en zijn montagesdael gebruikt, een invloed die naarzelden kan worden overhaald.

In de actiefilm *The Seven Samurai* bijvoorbeeld gebruikte Kurosawa slowmotion op een manier die in 1955 velden was verouderd. Enkele malen in de film, hoogste een keer per gerecht, vertraagt hij het beeld om een ictom te zetten. De laatste ogenblikken van een doodlijk, gewonde strijder worden met een paar seconden gesteld.

Het was een techniek die Kurosawa's bevonder Sam Peckinpah zich later toe-eigende, en die via de film van John Woo verder werd verspreid. Inmiddels veracht men er geen actiesfilm waarin zulk slowmotion niet in situaties of zeldzame beelden wordt gebruikt. Vast gebeurt dat op onopvallende wijze, maar met overtuiging, al is het met groot effect, alle optima is scherplichtig aan die linke slowmotion uit een van de eerste scènes van *The Seven Samurai*, wanneer een stervende leedde met een legje blijk nog een paar trage stappen doet, verhaald dat hij bijna dood is.

Zo werden ook de televisie waarnome Kurosawa's verhalen extra dynamiek gaf en de muzikale motieven waarmee hij zijn personages karakteriseerde een manifest. 'Iedereen is dood toen betoefend', zei Martin Scorsese toen Kurosawa in 1998 overleed. 'Nietnaad heeft hen overtuollen', was het oordeel van Zhang Yimou. Daarom is het - juist nu niet grote naamloze rwaarderschilme en andere martial arts producties in de bioscoop verhelderen - goed terug te keren naar de bron. Om optische realiteits in de sterrende regies in *The Seven Samurai* te heroverdieren, of het volmaakte overgevecht aan het alzo van *Samurai* weer te zien. Kurosawa's werk is nog altijd de standaard Alsd de meester het blijk voordeed. Kijk, zo moet het. ■

Kurosawa's retrospektief van 15 tot en met 31 maart in Rotterdam is de halving, Amsterdam. *The Seven Samurai* is vanaf vandaag te zien in het Filmhuis, Amsterdam en Leeuwarden. Distributie Bright Angel brengt op komende maanden 11 films van Kurosawa op dvd uit.

DE VOLKSKRANT 18/03

Geen koele 'cinéma-vérité'

Achtergrond | Shadow Festival biedt alternatief voor IDFA

Op de documentaires van het Shadow Festival is de relatie die filmmakers met hun onderwerp aangaan, vaak net zo interessant als de hoofdpersonen zelf.

Van een mededinerer
David Smeek
AMSTERDAM

Met samengeknepen ogen tuurt ze naar de grond en de hoeken van de kamer. Lina, een vrouw met meesoudvrije persoonlijkheidsaans, kijkt de filmmaker die haar interview nauwelijks te kunnen aankijken. Wie zijn die vier personen die in Lina's huofd wonen, wil de regisseur weten. Een psycholoog en twee psychiater, antwoordt ze hem, 'en jii'.

Het bizarre gesprek in *Lina*, een vijf minuten durende documentaire van Jan Toelenk uit Estland, is typisch voor de films op het Shadow Festival, dat vanaf vandaag voor de vijfde maal als alternatief voor het podiumrijke IDFA een documentaire-programma vertoont. Niet in de eerste plaats, want de documentaire van Stefan Majkowksi een duidelijke voorkeur zien voor films waarin de camera niet slechts wordt gebruikt om de wer-
eld te observeren. De relatie die

filmmakers met hun onderwerp aangaan, is vaak minstens zo interessant als de relatie tussen de verschillende personen voor de lens. Hoevel die benoering alang niet nieuw naar is, blijkt het een idee dat nog altijd op veel verschillende en verrassende wijzen kan opduiken, soms als hoofdthema, dan weer als detail in *Nedici pas à me note* van Sarah Moun Howe, zeef de maakster, een stripper, haar camera door aan een van de manures in de nachtclub waar ze werkt. En de hoofdperson van *What Are You Going to Do Next, Katalinka?* vraagt zich af of de titel van de film die over haar wordt gemaakt niet wat lang is.

Nielan Kolbe en Chris Wright, de makers van de openingfilm van het festival, *Technik des Glücks*, worden op een andere manier verrast door hun onderwerp. Zij merken dat anderen de opnames die ze wilden maken al eerder hebben gedaan.

Wright is de kleinzoon van een lichte piloot die in de Tweede Wereldoorlog de elektrische centrale bij het Duitse Zichomewitz moest bombarderen, maar zijn reusachtige doelwit niet kon vinden. Als de regisseur zelf naar die plek op zoek gaat, ontmoeten ze een plaatselijke amateurfilmer. Ze zoeken contact met mensen die deel uitmaken van de communistische filmclubs in het Oost-Duitse platteland, en geven het ar-

chiefmateriaal dat zo beschikbaar komt, steeds meer de overhand - alles is al gefilmd. In overvloedig licht: hoe populair het amateurfilmen in Zichomewitz is, blijkt als *Technik des Glücks* opnamen toont van de sloep, in 1993, van de centrale. Op film en op video, in verschillende perspectieven, van ver dichtbij, zijn de historici schousteren vastgelegd. Van de filmings van feestjes en verjaardagen, van sketches en propaganda voor het werkelijk bestaande socialistische maatschappij *Technik des Glücks* een knap portret van een gemeenschap.

Maar ook al is *Technik des Glücks* de openingfilm, het echte visitekaartje van het festival is een film *Aut Magro*, een register die er vrijwel elk jaar is vertegenwoordigd. De laatste provocatie kostte in *Duina 1,2 & 3* met de camera in de hand ruzie bij checkpoints in de betrieie gebieden. Met moete ontwikk bij de handen voor zijn lens. Bij een wegblokkade schreeuw bij tegen militairen die weigeren Palestijnse kinderen door te laten op hun weg van school naar huis, die ze niet moeten schamen - niet bepaald een level registrerende houding van een 'cinéma-vérité' regisseur.

Shadow Festival 12 tot 16 november in het Filmhuis, De Hoefweg en De Lijk, Amsterdam, Ierland. www.shadowfestival.nl

Gruwelfilms zijn nu salonfähig

20th Amsterdam Fantastic Film Festival, Van 14 t/m 21 april, Filmmuseum Cinema, Melweg Cinema, Paradiso, Amsterdam. The Night of Terror, 19 april, Filmmuseum Cinema. Voor meer informatie: www.fff.nl

Door DANA LINDBER

Twee maanden vooraf berekend dus dat er al volwassen kinderen kunnen rondlopen die met hun ouders naar gekke en/of films gaan kijken tijdens het Amsterdam Fantastic Film Festival (AFF), voorheen Festival van de Fantastische Film, voorheen The Weekend of Terror. Althoewel er waarschijnlijk niet veel zullen zijn die huus te horen krijgen dat papa en mama de kaar ontmoet hebben bij een emotionele zombiewalk van Lucio Fulci. Er zijn gezinnen van de groot-

terzeker het festival, op een paar edities na, onder leiding van oprichter en huidige directeur Jan Boone, die zegt er jaar na rechtschap te nemen, ook gesproken en zelf volwassen geworden is, een paar decades (meer en bijeen, bijvoorbeeld) dat van de bleke 'Meerzeker' meende jongeren (en een enkele dame) tijdens die bloedige vroege opzet van *The Night of Terror* bij elke vroege decade is om zich in een horrorfilm te laten afschrikken.

Maar vergis je niet: het genre is niet zo seksueel als het lijkt. De zombiewalk van *Gezins A. Reijnders* bijvoorbeeld, waarvan het muziekdeel *Deus of the Dead* met in een remake van Zack Snyder op het festival zijn Nederlandse première beleefde, zal vol gongevande 'ter-

Artsensievel 'brutaliteit' van Peter/Lord of the Rings/Jackson

re vrouwenrollen'. In generatie naar Quentin Tarantino, wiens *Bill & Ted* op het AI 19 zelfs zijn karogese premiere beleefde, roept met *Uma Thurman* een trouwe jefica toe aan het vroege genreverleden. *The Lord of the Rings*, 'cine, horror, en science fictie'-genres die kinderzichten ontgroend zijn en vooral dat wanaak, gruwelen en griezeligen salonfähig zijn geworden en daarmee hun charme verliezen,

zoals de veelgeloofde kritiek op het (S)14-jarig, betekent niet dat de programmering geen ontdekkingen meer bevoelt, Amerikaanse en Engelstalige films als *Mindblowers* tip de 'Nieuwe opgroen'. *The Lord of the Rings*, opentingsfilm *Wackery* van de in Utrecht geboren Jan Koumen (Bismarck) en *Immortal* van scriptieenaar Enki Bilal komen later nog in de bioscopen. Aziatische anime en spook-

verhalen weten hun weg naar de videobedrijfs inmiddels ook te vinden. Maar wat erdoen van de *Booby-vorst-horror* in *Shadow* of het Spaanse *Resistor* (Pinyng Sauer) waarna twee mannen tijdens het Franco-regime op zoek gaan naar bijhoorstand 'verzoen' of de huus hippo-elende van *Trans of Kalf* (19) voor moes te echi naar Amsterdam.

Vleesgeworden MANGA

4 Atsuko Kurosawa als rinksuïtster in *A Snake of June*

De Japanse culturfilm *Shinya Tsukamoto* geniet bekendheid in kleine kring. *A Snake of June* oogt aan de buitenkant als een gewone erotische thriller, maar verdwijnt allengs in het zwarte gat van Tsukamoto's ongraspbare fantasie.

DOOR GERHARD RUSCH

Tetsuo: *The Iron Man* (1988) - Een Japanse kanoorklerk verandert na boosheid met een metaal-fetsjaji langzaam maar zeker in een schoothoop van verwrongen metaal. Halverwege de transformatie wordt niet het se tegen de zin van zijn vriendin zijn lid vervangen door een enorme dildo.

Tetsuo 2: *Body Hammer* (1992) - Het zoonje van een zelfde kanoorklerk als in deel 1 wordt onvoerd door skinheads. De vader gaat achter de skinheads aan en wordt door de sintere groepje gevangen genomen en aan medische experimenten onderworpen. Gevolg: uit zijn buik komt een hal dozijn mitralieën tevoorschijn, waarmee hij alles en iedereen kapot schiet. Uiteindelijk vernietigen de vader en de leider van de skinheads tot een enorme tank.

Tokyo Fist (1995) - Professionele bokser ongetroefd vrouw van zijn oude jeugd-vriend af. Waarp die ook gaat boksen en uit op bloedige wrak. De vrouw in kwestie ontdekt ondertussen de verboden wereld van SM en body piercing. Meer tot moes geslagen geslachten en rondspierd

bloed dan in *Raging Bull* en *Fight Club* bij elkaar.

A Snake of June (2002) - In een achteraf theorieë kijkt een aantal mannen in kostuum door trechter-achtige maskers naar een echtpaar dat de liefde bedrijven in een vistrak. De tank vol loopt met water en het paar verdinkt.

ZOMAK een greep uit de eigenzinnige wereld van de Japanse culturfilm *Shinya Tsukamoto* (Tokyo, 1966). Die kijkt met voorbeelden van 's mans extreme beeldtaal kan moeiteloos langer gemaakt worden. In feite is zijn overrompelende debuutfilm *Tetsuo: The Iron Man* één groot voorbeeld. Een hyperkinetische aanslag op de zinnigen van niet meer dan een uur. Door de niet aflatende soundtrack met industriële herrie, oeverlopende geluidseffecten, snelle montage, ongewone camera-standpunten en vervreemdende stop-motion-effecten dwingt *Tetsuo* de kijker tot een standpunt. Of je leert je vol afschrik van deze surrealistische versmelting van mens en machine, of je laat je meemenen in Tsukamoto's wereld, waarin geen plaats is voor dialoog of verhaal, en schedelalijnen tussen werkelijkheid en fantasie vervagen. *Tetsuo* is de vierzegde van manga.

Hoewel de film in kleine kring haalbaar als een bom (cyberpunk goeroe William Gibson noemde Tsukamoto als visionair), is de grote doorbraak van Tsukamoto uitgebleven. *Tetsuo 2* was geen waarde toevoegen, en in latere films concentreerde Tsukamoto zich meer op de psychologische verandering van zijn personages, en was er zowaar nihilisme voor iets wat op een verhaal leek. Maar zelfs dan bleef hij te extreem en compromissloos voor een groot publiek.

Een goed voorbeeld is zijn meest recente film *A Snake of June*. Wat in het begin oogt als een lamelijk gewone erotische thriller (altijker chantage vrouw met compromitterende foto's en dwingt haat toe seksuele handelingen in het openbaar) verdwijnt langzaam maar zeker in het zwarte gat van Tsukamoto's ongraspbare fantasie. Koortsdromen en werkelijkheid beginnen door elkaar te lopen. De ergs van de man worden overgenomen met olie tot moes geslagen door de staker, uit wiens buik slangachtige grijpatmen groeien, zowel de staker als de vrouw blijven termalidat kanker te hebben, en toch eindigt de film met een

happy end. En ondertussen regent het de hele tijd. Juni is immers de regentijd in Japan, en die broeierigheid staat volgens de maker symbool voor de onoplosbare seksualiteit van de vrouw. Hoewel *A Snake of June* a twee twee jaar oud is, wordt hij nu ook in Nederland uitgebracht. In zeer beperkte voorstellingen, en vanaf 10 juni in Plaza Futura, Eindhoven. In Amsterdam wordt de uitbreng omlijst met een heus Tsukamoto festival (13-30 mei), al zijn belangrijke films - naast de *Tetsuo*-films, *Tokyo Fist* en *A Snake of June* ook *Gemini* en *Bul-*

'In Tsukamoto's films is vaak sprake van een indringend. Die kun je ook opvatten als een manifestatie van je onderbewuste, je onderdrukte verlangens'

let Baillet - zijn dan op het grote doek te zien. Initiatiefnemer van het festival is De Filmtrak, ook distributeur van *A Snake of June*.

Kamiel van der Ster (40) van De Filmtrak herint zich ook goed wanneer hij zijn eerste Tsukamoto-film zag. 'Dat was op het festival van de fantastische film in het Spaanse Sitges. Alle films waren uitvertocht en er was alleen nog een kaartje over voor *Tetsuo*, waar ik toen nog niets over gehoord had. Stief je voor: ik zit daar op de eerste rij van een enorme bioscoop en krijg, onvoorbereid, *Tetsuo* over me heen. Zoiets maak je maar eens in de tien jaar mee. En ik zie toch heel wat films.

Tetsuo sloot precies aan bij waar ik toen mee bezig was. Die verstorning van de status quo dompelt een andere kant van jezelf weligmakend. In Tsukamoto's film is vaak sprake van een indringend, maar die indringing kan je ook opvatten als een manifestatie van je onderbewuste, je onderdrukte verlangens. En het goede is dat hij dat zonder moreel oordeel toont. De perverse seksualiteit en het extreme geweld zijn Tsukamoto's manier om te laten zien dat als de mens wordt overgenomen door driften, de moraal niet langer het laatste woord heeft. Dat is het goed of slecht, maar een constatering.

De betonnen anonimiteit van Tokio speelt ook een belangrijke rol in zijn films. Ah hij was opgevoerd met koelen voor de deur bad hij ongewild in andere films gemaakt. Ik begrijp zijn visie op Tokio wel. De stad als levend organisme waarop de mens kan parasiteren. Je kan de mens ook niet zomaar uit de stad plukken, dan is je niets meer waard. Op het strand voel ik me bijvoorbeeld hulpeloos. Ik moet me ergens aan kunnen vastklampen, ik heb input nodig. De geruststelling van beton en staal. Bij Tsukamoto is de stad de natuurlijke habitat van de mens geworden.

Hij wordt vaak vergeleken met iemand als David Cronenberg, maar is volgens mij al veel vroeger. Hij verzet zich niet langer tegen technologie en de moderne samenleving, maar gaat er in op.

Door het extreme geweld wordt Tsukamoto ook wel eens vergeleken met landgenoot Takashi Miike, maar Miike heeft geen visie, die kan je niet zomaar gelijkstellen met een groot kunstenaar als Tsukamoto.

Het is voor mij dan ook onbegrijpelijk dat Tsukamoto zo weinig invloed heeft gehad op andere makers. Zijn films zijn een genre op zich gebleven, niet anders te omschrijven dan als een Tsukamoto-film. Ze zijn waarneembaar onnavolgbaar omdat hij alles zelf doet: regie, scenario, productie, montage, camera, en al bij en veer. Het is een van de meest van zijn films.

Hoewel Tsukamoto de wereld van metaal en fysieke transformaties na de *Tetsuo*-films vaak overliet, te hebben gezegd, zijn de latere films en niet minder op geworden. Een film als *A Snake of June* bijvoorbeeld is heel erg ander mijn huid gaan zitten. Mijn eerste reactie was: wat een ziele perverste, die staker die de arme vrouw tot allerlei seksuele handelingen dwingt. Daarna realiseerde ik me dat het vooral om te hebben, en dat het voor haar een bevrijdende ervaring is. En tegelijkertijd denk ik, ja maar, zoiets maak je toch eigenlijk niet doen. Dat dualisme zit voor mij in alle films van Tsukamoto.

A Snake of June gaat 20 mei in De Melkweg Cinema, Amstel dan in Premiere. Vanaf 10 juni ook te zien in Plaza Futura, Eindhoven.

Het Shinya Tsukamoto Festival loopt van 13 t/m 30 mei in Melkweg Cinema, Amsterdam. info: 020-5318181

GALERIE

De Melkweg Galerie was altijd een plek voor fotografen en liefhebbers van fotografie. Ze is niet commercieel georiënteerd, maar een open platform en expositieruimte voor presentatie en realisatie van tentoonstellingen van innovatieve, eigentijdse fotografie in al haar vormen en formaten. De voornaamste functie van de Melkweg Galerie is een zo breed mogelijke zichtbaarheid aan het werk te geven en reacties van publiek, pers en media te genereren als reflectie voor fotografen, vooral voor getalenteerde beginners.

De Melkweg Galerie exposeert spraakmakende tentoonstellingen van hoge kwaliteit. Prioriteit heeft het werk met een eigenzinnige visie op fotografie – opmerkelijke genres (verschillende vormen van portretfotografie), fantasievolle, creatieve exposities en themaseries (autonome documentaires) met een sterk en duidelijk sociaal en ethisch engagement.

Vanuit alle delen van de wereld bereiken ons aanvragen voor exposities omdat de Melkweg Galerie internationaal aanzien geniet en de exposure maximaal is.

2004 begon met een expositie die al voor de opening in het hele land door pers en TV opgemerkt werd. **DE KRACHT VAN VOLENDAM** met portretten van overlevenden van de nieuwjaarsbrand en met teksten over de toekomst verwachtingen van de geportretteerden, van **Suzan van de Roemer**, is een indrukwekkende en confronterende ervaring. Vijf weken lang was de Melkweg Galerie een dependance van Volendam. Een jaar later is deze expositie nog steeds op reis door heel Nederland en België.

Tijdens de tentoonstelling waren er meerdere bijeenkomsten met programma's in de Melkweg – Oude Zaal en in de Galerie met Volendamers en geïnteresseerd publiek.

Verdere solo(portretten)tentoonstellingen waren: LIFE/TIME van **Thom Hoffman** (met een film-festival in de Melkweg Cinema) , geopend door Jan Mulder; INDIA van **Annelies Rigter**, geopend door de ambassadeur van India mevrouw Shyamala Cowsik – waarbij in de hele ruimte een Indiase sfeer gecreëerd werd; EUROPESE NIEUWE van **Steven Snoep**, met portretten van mensen in de tien nieuwe Europese landen (geopend door Hedy d'Ancona); PERSPECTIEF van **Catrien Ariëns** (geopend door John Leerdam) en KINDEREN IN DE JORDAAN van **Dorine van der Klei**.

Deze exposities met indrukwekkende portretten, versterkt door een sociaal-politiek of cultureel thema, geven inzicht in een situatie en visie van een nieuwe generatie van een land. Opmerkelijk in deze reeks was PERSPECTIEF, met portretten van jonge mensen op Curaçao die tevens een statement maakten over hun toekomstverwachtingen en –dromen. Deze tentoonstelling werd op een moment gepresenteerd, waarin Curaçao en de Antillen uitsluitend negatief in de publieke aandacht stonden. Met deze toekomstgerichte positieve “statement-expositie” hoopten wij het beeld van een land in crisis een beetje bij te stellen door aan een veelbelovende nieuwe generatie een gezicht en een stem te geven.

2004 werd afgesloten met een uitgebreide thema-expositie VAN BOMEN & BOSSEN met werk van twintig fotografen uit binnen- en buitenland. Het

was een sterk poëtische en inspirerende hommage aan een van de oudste levensvormen op aarde die sinds het begin van de tijd steeds een grote aantrekkingskracht en betekenis voor de mens gehad hebben. VAN BOMEN & BOSSEN was een aflevering uit een reeks exposities over de relatie van de mens met de natuur. In het verlengde hiervan waren in de Galerie twee videoproducties (via monitoren) en een houtsnijwerk van de kunstenaar **Floris Brassier** te zien. In de Theaterzaal van de Melkweg was een grote bomeninstallatie HET PAD van de Nederlandse kunstenaar **Su Tomesen** te beleven. Naast artistieke impressies was er voor het publiek veel algemene informatie over natuur- en milieugroeperingen en over bomen in Nederland in de Galerie beschikbaar.

Het is de bedoeling en de praktijk dat bij bijzondere thema-exposities de samenwerking met andere afdelingen in de Melkweg (theater – cinema – nieuwe media) aangegaan wordt om interesse in kunst te stimuleren, bewustzijn te kweken en kennis ten aanzien van het thema te verdiepen.

OVERZICHT TENTOONSTELLINGEN

8 JAN T/M 8 FEB

DE KRACHT VAN VOLENDAM - Suzan van de Roemer

Portretten van overlevenden

12 FEB T/M 7 MRT

PANL-AWARDS # 13

Een selectie van winnende foto's

11 MRT T/M 11 APR

LIFE/TIME - Thom Hoffman

Portretten

15 APR T/M 16 MEI

EGO IK ZELF

Toto Frima, Paula van Ameijde & Wanda Michalak

Zelfportretten van 3 fotografen

19 MEI T/M 20 JUN

A1 - Marthein Smit & Stephan Hesteren

Een fotografisch onderzoek naar het gedrag van mensen op onbeheerde locaties.

9 JULI T/M 29 AUG

INDIA - Annelies Rigter

Mensen en religieuze festivals in India.

2 SEP T/M 3 OKT

EUROPESE NIEUWE - Steven Snoep

Portretten uit de 10 nieuwe EU-landen

7 OKT T/M 7 NOV

PERSPECTIEF - Catrien Ariëns

Toekomstvisie van jongeren op Curaçao

10 NOV T/M 6 DEC

KINDEREN IN DE JORDAAN - Dorine van der Klei

De jaren 60 in een bijzondere Amsterdamse buurt

10 DEC T/M 30 JAN '06

VAN BOMEN EN BOSSEN

Over de relatie van mensen met Bomen en Bossen

'Perspectief' - portretten van jongeren op Curaçao

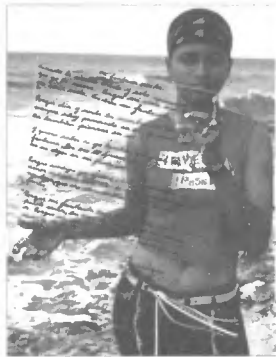
Fotografe Catrien Ariëns woont als kind op Curaçao. In 1988 ging ze voor het eerst terug voor een maand. Vanaf 1993, toen ze er een boek maakte, richt ze regelmatig heen en weer. Van 7 oktober tot en met 7 november zijn in de Medweg Galerie in Amsterdam foto's van haar te zien met als onderwerp jongeren in de leeftijd tussen 12 en 18 jaar en hun vertelens en dromen over de toekomst.

voor veel jongeren op Curaçao leeft de toekomst vooral puur op straat in de huidige omstandigheden. Dit is het verhaal, de fotografie in de Curaçao's culture voor veel jongeren maakt om een meer zinloos te ontwikkelen, omdat ingetwaarde woonruimte wordt ontleend aan de meesters bouwers. Door de foto's krijgt de jongeren aan. Dit is de wereld van jongeren en. Ligen daardoor meer zelfvertrouwen.

Zo zal het een toekomst zien het gevoel van bewaardheid door de jongeren met hun dromen en de toekomst van de wereld. Ik wil het wereldbeeld voor een persoonlijke voor van

het aan de jongeren die bij Curaçao de toekomstige generatie

de vijfde jongen, een tiener, over de toekomst, vertelt van 12 tot 20:00 uur. De jongen is te vinden in het Medweg Galerie van de Medweg 409. Jongen is gratis.

PLEASURE OKT

Trots op de kracht van Volendam

Fotografe Suzan van de Roemer vond het wel moeilijk om te vragen. Meer de 27 slachtoffers van de cafébrand in Volendam hoefden er niet lang over na te denken: "Doen we", was het antwoord op de vraag of ze wilden poseren voor een foto-tenoonstelling.

De expositie, 'De kracht van Volendam', opende afgelopen week in Amsterdam. In de Melkweg Galerie hangen 27 levensgrote foto's van Volendamse jongeren die de brand in café De Hemel meemaakten. Bij een aantal van hen zijn de uiterlijke littekens duidelijk te zien. Bij anderen komt het innerlijke leed naar voren, beschreven in uitspraken die naast iedere foto hangen. 'Ik zie u al denken, die mankeert niets', staat er naast de foto van Mark van Rees (18). 'Maar Peter is dood, en Ruud ook. Ik zat bij hen, toen het vuur op ons afkwam en ik wegdook. Wegkroop, op de tast, over verbrande ledematen, naar buiten.'

Toch draait de expositie om positivisme, de manier waarop deze jongeren zich hebben teruggevochten. De kracht van Volendam werd voor fotografe Van de Roemer duidelijk op een skireis, vorig jaar maart. "Ik was gevraagd om foto's te maken van die vakantie, die speciaal was georganiseerd voor slachtoffers van de brand", vertelt ze. "In Zwitserland kwam ik in zo'n opgewekte groep terecht, die jongeren gingen na een paar dagen echt in m'n hart zitten." Tijdens de vakantie ont-

stond een vertrouwensband tussen de fotografe en de Volendammers. "Ze waren heel open, ik kon ook steeds dichterbij komen met mijn camera. Daar zijn zulke mooie foto's uitgekomen, waarop je echt ziet hoeveel kracht deze mensen uitstralen. Toen dacht ik 'dit moet iedereen zien!'."

"Een tijdje na de reis heb ik de jongeren bij elkaar gebracht. Toen heb ik ze gewoon mijn plan om opnieuw foto's te maken voorgesteld. Even waren ze een beetje overdonderd, maar al snel gingen ze akkoord." Van de Roemer is tevreden met het resultaat. "Zo'n foto van John bijvoorbeeld. Die jongen speelde gitaar in een bandje, maar dat lukte niet meer door zijn verbrande banden. Daarom is hij overgestapt op drums, en daar gaat hij nu helemaal voor." Dat de inmiddels 18-jarige Volendammer steun heeft gehad aan zijn muziek blijkt ook uit de tekst naast zijn foto. 'Als ik 's nachts nog wel eens wakker schiet en de beelden komen op me af, dan denk ik aan het oefenen met mijn band. Dan vergeet ik alles weer' vertelt hij daar. Voor de 17-jarige Eline van Pooy was haar paard een troostmiddel. Vroeger verzorgde ze paarden met een paar vriendinnen, maar die overleefden de ramp niet. Sindsdien gaat ze alleen. 'Ik heb het idee dat Damy naar me luistert. Het is niet zomaar een paard' staat naast haar foto.

Eline koos de setting voor haar foto zelf, in andere gevallen bedacht Van de Roemer een locatie. "Melanie bijvoorbeeld, die staat

Eline vond na de cafébrand in Volendam troost bij haar paard Damy.

op de foto boven een snelweg. Zij is heel erg gefocust op de toekomst, weet precies waar ze naar toe wil. De weg voor haar ligt open, en dat straalt ze ook uit. Dat is nou één van de redenen waar-

om ik zo trots ben op die kids."

Daniëlle Kool

De tentoonstelling 'De kracht van Volendam' is tot en met 8 februari te zien in de Melkweg Galerie in Amsterdam.

EXPOSITIE

Rustgevend en verontrustend bos

Foto's van bomen en een wandeling door een winterbos in de Melkweg

IN DE MELKWEГ ruikt het dezer dagen nu eens niet naar as en verschaald bier. De bezoeker komt in de kerstfeer, doordat hij de geur van dennennaalden denkt op te snuiven. In de galerie is de expositie *Van bomen en bossen: portretten en impressies* te zien. Twintig fotografen hebben hun visie op de relatie tussen mens en boom proberen vast te leggen. Dan denk je al snel aan prinses Irene, die in innige omhelzing met een oude eik staat.

Laat dat beeld los; er zijn minder esoterische plaatjes denkbaar. We denken aan de film *The Blair witch project*, een thriller die zich afspeelt in het bos. Vooral de nachtscènes zijn bloedstollend, met al die ondefinieerbare schaduwen en dat geluid van krakende takken.

Maar ook *Paulus de Boskabouter* speelde zich af in het bos, en daar wonen alleen vriendelijke sprookjesachtige figuren, nou ja, op Eucalypta na dan.

Bomen op televisie worden vaak gebruikt om een depressieve gemoedstoestand weer te geven. Er klinkt een stemmig muziekje, iemand loopt alleen door het bos, en dan vertelt een voice-over dat deze mevrouw of meneer zich door een

Ellen Kooi: Ferrières

FOTO ELLEN KOOI

treurige speling van het lot al enige tijd verloren voelt.

Veel onrecht gebeurt er ook met bossen: de longen van de wereld worden zonder pardon gekapt. Bo-

men beschermen, ze werpen vruchten af, ze leveren brandstof, ze zijn mooi, ze zijn de oudste en grootste levende organismen op aarde, de mens is kortom niets zonder bo-

men. De fotografen laten dat op hun eigen wijze zien.

Els Botman laat het bos in beweging zien, de kijker wordt bijna duizelig van de draaikolk van bladeren.

Rogier Alblas toont een man met hond op de rug. Alleen de hond ziet het lijkt dat in de berm ligt. Hoeveel van die beelden kennen we niet van *Opsporing verzocht*? Het bos kan zo rustgevend zijn, maar soms ook zo verontrustend claustrofobisch.

Michelle Campbell fotografeerde een manmoetboom, een reus met gebalde vuisten. Op de foto van MariaMaria zie je twee jongetjes in een dennenvoud.

Lucienne van der Mijle fotografeerde een overrijpe appelgaard. De vette jaren zijn aangebroken. En David Julian schoot een Mondriaan-achtige plaat, met een kale boom in een al even kale landschap. Vogels cirkelen rondom de kruin.

Op de zolder van de Melkweg kan de bezoeker een wandeling maken door een winterbos: een enorme installatie van Su Tomesen, regisseur en beeldend kunstenaar. Met *Het pad* gaat ze in op de verhouding van de moderne mens met de natuur. Betreden op eigen risico.

MAARTJE DEN BREEJEN

Het pad, Melkweg Theater, t/m 2 januari,

wo/t/m zo 14-18 uur.

Van bomen en bossen, Melkweg Galerie,

t/m 30 januari. Open wo t/m zo 13-20 uur.

HET PAROOL 22/12

Thomm Hoffman maakt in Indonesië "het mouso" foto's van de Bombobour, prachting uitgedoste dansers in Yogyakarta en nog veel met toeristische attractie. Maar de krijgen we niet te zien op zijn eerste overzichtstentoonstelling. Daar wordt hij de bewaker die "weerkelijk toe doet", zoals die van kinderen die leven op de vuilnisbelt Banart Gebang in Jakarta.

Hoffman fotografeert tijdens zijn vele reizen vaak kinderen die leven in behoeftige omstandigheden. Als er al een luxe poppetje te zien, dient dat vooral om het contrast te benadrukken tussen het rijke Westen en de armoede elden in de wereld. Zo wordt het jonge blonde (zomerd) Nicole genoemd naast een naamloos zwart meisje van de Comoren-eilanden. Hoffman "Van het bedrog dat het laboje van Nicole konste, kan een kind op de Comoren-eilanden misschien wel tien jaar loven."

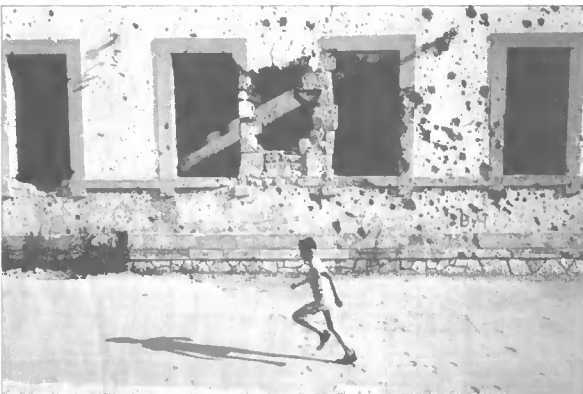
Er is veel mis in de wereld en die mistanden wil Thom Hoffman vastleggen met zijn camera. "Ik heb een sterke behoefte om de dingen te fotograferen die er echt toe doen. Ik neem steeds meer afstand van de schijnwereld van de filmstudio's, waarin ik jaren heb doorgebracht."

Hoewel hij al meer dan tien jaar fotografeert en nu zijn eerste overzichtstentoonstelling heeft in Nederland, is Thom Hoffman (1957, Wassenaar) nog altijd vooral bekend als acteur. De film en acteerwereld heeft hij ook nog niet helemaal afgevoeren.

De voorkeur gaat uit naar de film
 Hij wil een documentaire over de veertigjarige Amerikaanse kunstenaar Dennis Hopper. Later dit jaar gaat hij een paar maanden het theater in om Max Havelaar te spelen. Om zich voor te bereiden op de rol, wil hij eerst nog een keer naar Indonesië om alle plekken op te zoeken die van belang zijn geweest in het leven van Max Havelaar. En "natuurlijk neemt hij dan zijn camera mee. Hij kijkt niet uit dat het acteren ooit definitief naar de achtergrond wordt gedrongen. "Het fotograferen geeft mij meer voldoening." De films die tegenwoordig worden gemaakt, spreken hem niet, omdat ze vaak over afstaan van de werkelijkheid. "Het is ook waanzin dat we nog steeds films maken over de Tweede Wereldoorlog, terwijl er tal van spannende onderwerpen zijn die huidige multiculturele samenleving voor het oprapen liggen."

"Wat hem ook bevalt aan het fotograferen is dat je met een fotocamera relatief goedkoop veel kunt laten zien. En dat je als fotograaf helemaal alleen de baas bent. Bij het maken van een film heb je altijd veel mensen om je heen, die allemaal hun inbreng willen hebben. Dat leidt tot compromissen. Als fotograaf maak je zelf de keuzes. En het is juist die keuzes die laat zien hoe een verbeelde werkelijkheid zoals in de film."

Hoffman fotografeerde altijd al, maar ging er in 1991 serieus mee aan de slag, toen de Nieuwe Kruis hem vroeg samen met een fotograaf naar India te reizen om daar een reportage te maken over 'Bullpound' de filmstudio's in Bombay. Hoffman ging liever alleen op pad. "Dat spaarde zoveel geld dat dat me nu het belang van een dure camera concen- treerde. Ik ontkende dat een goede camera een minimum vereist is. Het is mijn foto's gingen met sprongen vooruit." In die periode was hij al

Boven: Vluchten land in Moslar (1988), Linker: Adrian Morley (1997) en Sora, die model stond voor de beeld in het bijbehorende boekje (1995). Rechts: Thom Hoffman.

i Expositie, film en fotoboek

LifeTime Thom Hoffman, met meer dan 14 maanden in de Meisling Galerie, Marlowstraat 409, Amsterdam. Open van 13-20u. In de Meisling Galerie worden films van Thom Hoffman voor toon.

Hij schijf: Hoeck te een boek verschenen met foto's van Thom Hoffman en teksten van Martin Bui, € 29,50.

De realiteit bevalt Thom Hoffman beter dan de verbeelding. Daarom fotografeert de acteur ook liever.

wat uitgesproken op de filmstudio's, "ik had zoveel films gemaakt, er trad een soort metaalmoeite toe, ik wilde een leeg te." Zoeken naar nieuwe, "De vrouwen", "De Kasaris", "Elise Vere", "I kon geen film maken, of Hoffman had er een rol in... "natuurlijk hoop ik in die tijd ook op een internationale doorbraak, maar dat ging niet zo voor al ik had gehoopt. Vooral van de vrouwen had ik hoge verwachtingen, maar buiten Nederland deed de film niets. Dat was een keerpunt. Ik wilde niet zo door blijven gaan."

In die periode overleed een goede vriend, de cineast Adriaan Ditvoort. "In de studio's van zijn leven heb ik veel foto's gemaakt en dagen vangetoed. Na zijn overlijden had ik door die foto's het gevoel dat hij minder was weg. Ook dat heeft erin bijgedragen dat ik me meer op de fotografie wilde toelengen."

Thom Hoffman FOTO: MARK KUNEN

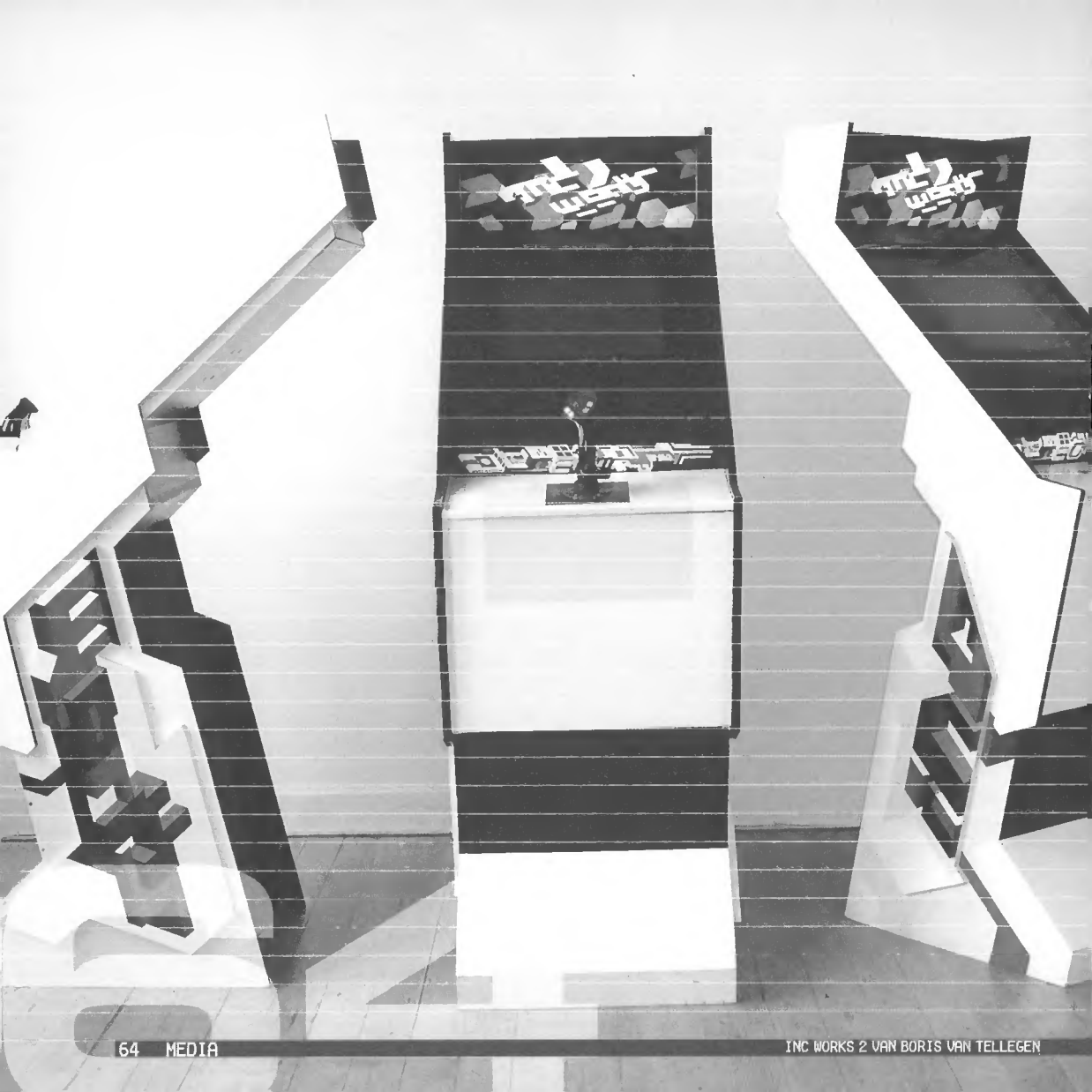
te, tot iemand me erop wees, dat het ook verticaal kan fotograferen. Daar was ik zelf niet op gekomen. In de loop der jaren heb ik heel veel bij geleerd. Vooral de opdracht voor een laag portretserie van schrijvers voor de boekentijding van NRC. Namoleleblad was lezende en vormend." Gaandeweg heeft hij een eigen stijl ontwikkeld die omstreekt verwast is aan de cinematografie. Voornamelijk zijn portretten worden dat zichtbaar, die doen denken aan close-ups in films

Hoffman maakte veel reisreportages voor het Rijksmuseum voor Oudheden in Leiden, voor Wachilaf fotografeerde hij oorlogskinderen in voormalig Jagoelavit en Nepal, voor de VRKO maakte hij een documentaire over het leven en werk van Adriaan Ditvoort en voor het jonge retiland Webber portretteerde hij een aantal mensen van de toppers. De echte doorbraak kwam vorig jaar, toen in Gent een overzichtstentoonstelling werd ingericht van zijn werk en museumdirecteur Eilish Doove het initiatief nam voor een fotoboek. "Ik wilde me zeer vereerd. Het was de eerste keer dat ik puur op mijn foto's mijn boosheid en niet meer gevoelens als de accretie die denk te kunnen fotograferen."

Ook in andere opzichten is Hoffman gevond aan kritiek op zijn persoon. Die roept hij ook zelf over zich af, door zijn religie om voortdurend de wereldvertoerbaar uit te hangen. Niet alleen zijn monochromatische foto's van de schrijver contrasten in de wereld getuigen daarvan. Ook in interviews geeft Hoffman door, durvend blijkt van zijn geringe geredheid. Zo laat hij geen kans

omhem om te spreken tegen Bush en zijn aanpak van het terrorisme in de wereld of de uitbreiding van de positieve samenwerking in Nederland (het nieuwe proletariaat). "We zouden eens moeten nadenken wat die migranten bijdragen aan de economie van Nederland."

Hoe vaak hij niet voor de voet en geworpen krijgt dat hij makkelijk laten heeft als rijkeluizen uit Wassenaar die in de hase positie verkleen dat hij de hase wereld kan rondreizen om plaatsen van armoede, dood en ellende te scheren. "Just als je het zelf zo goed hebt, moet je je sterk maken voor de samenleving. Ik spijgt me in dit opzicht altijd aan Paul Rosemüller, die uit een soortgelijk milieu komt en altijd zijn ideeën in reizen is gebouwen. Luxe verplicht Nederland is een van de rijkste landen ter wereld en toch loopt iedereen te werken om te veel azielzoekers." Hoffman heeft niet de illuzie met zichzelf dat de wereld daadwerkelijk te kunnen veranderen. "Maar ik wil wel laten zien wat er echt toe doet. Elke foto heeft zijn eigen verhaal dat verteld moet worden."

MEDIA

De mediaprogrammering van de Melkweg in 2004 kende een sterke kwalitatieve verdieping, met daarbinnen niet alleen autonome mediaprogramma's, maar ook mediaprogrammering in combinatie met andere disciplines in de Melkweg. Daar tegenover staat dat ten opzichte van 2003 de programmering minder zichtbaar was.

Al eerder kon worden geconstateerd dat de nieuwe media eigenlijk niet meer nieuw zijn. Dat neemt niet weg dat de artistiek inhoudelijke waarde ervan onverminderd is. Veel van wat voorheen instabiele media werd genoemd is zo instabiel niet meer. Netwerktechnologie wordt op steeds grotere schaal toegepast, niet uitsluitend kunstzinnig. Veel van de mediaprojecten en programmering in de Melkweg had dan ook van doen met 'streaming': LFTK, de samenwerking met **Fabchannel**, de performance van de **Screensaversgroup**, OUTLOUD.

Er kan worden waargenomen dat de nieuwe media steeds volwassener worden en ook steeds meer ons dagelijkse leven impregneren. Dat biedt gelegenheid een voortdurend voortschrijdende media/kunstprogrammering aan te bieden die voor het Melkwegpubliek zowel een kritische als speelse entertainment waarde vertegenwoordigt: "ter lering en vermaak".

LFTK

Vanaf het begin van de zomer huisden de Canadese kunstenaars **Michelle Terran** en **Jeff Mann** in de Melkweg. Ze ontwikkelden in een ruimte ingericht als tijdelijk medialaboratorium het project LIVEFORM-TELEKINETICS, EXPERIMENTS AND RECIPES FOR CONNECTED SOCIAL SPACES (www.lftk.org). Het project was een samenwerking met **Waag Society** (www.waag.org). Het project heeft al een experimentele geschiedenis van een aan-

tal performances waarbij verschillende diners, plaatsvindend in verschillende werelddelen, met elkaar in contact stonden. **Terran** en **Mann** onderzoeken de verbreding van de communicatie over enorme afstanden op veelvormige wijze door digitale netwerken. Slechts in beperkte mate voorzien deze mogelijkheden in nieuwe behoeftes, maar zijn deze scheppend voor deze behoeftes: 'hoe beïnvloeden deze nieuwe communicatiemiddelen onze dagelijkse sociale interactie?' Bij het ontwikkelde werk speelt dataoverdracht, in de vorm van datastreaming, een belangrijke technische rol. Waar het echter om gaat is hoe er interactie plaatsvindt met onze dagelijkse handelingen en rituelen en dus ook interactie met onze dagelijkse gebruiksvoorwerpen. De laatste vormden uiteindelijk de basis voor het ontwerp van een aantal tafels, die telkens op verschillende plekken in Amsterdam stonden, maar ook op verschillende plekken in Sidney en Toronto, waaraan het publiek plaats kon nemen en door middel van objecten interactie kon aangaan met tafelgenoten op duizenden kilometers afstand. Op het Berlijnse **Transmediale Festival** van 2005 is **Liveform telekinetics** genomineerd voor de festivalprijs (www.transmediale.de).

STREAMING

De ontwikkeling van streaming media technologie vond voornamelijk plaats in de steeds intensievere samenwerking met **Fabchan-**

nel (www.fabchannel.com). In de Melkweg is een afzonderlijke studio ingericht van waaruit steeds vaker live webcasts worden geregisseerd van concerten. Hierbij wordt telkens gezocht naar een productief mengsel van bekende, grotere namen en jong, relatief onbekend talent.

Inmiddels staan er zo'n dertig concerten en events vanuit de Melkweg online, wordt er gebouwd aan een nieuwe studio in de Melkweg en wordt **Fabchannel** een steeds geraffineerder medium om interactief concerten te bekijken, met wereldwijd zo'n honderdduizend abonnees, soms met meer dan vijfduizend unieke bezoekers op een vast moment, met chatfuncties en een door het publiek te besturen 360° camera.

SCREENSAVERSGROUP

Tijdens de, in co-productie met **Bureau BKB** georganiseerde, **PRESIDENT'S NIGHT** (zie hoofdstuk Speciale Producties en Manifestaties) op 2 november, was de Melkweg een van de locaties waar de genetwerkte beeld- en tekstperformance plaatsvond met de titel **ELECTION REDIRECT** geïnitieerd door de **Screen Savers Group** (www.screensaversgroup.org). Op een aantal locaties verspreid over Europa en de Verenigde Staten werd tekst en beeld gegenereerd met hulp van **Keyworx** (www.keyworx.org), hetgeen uitmondde in projecties te zien in de Melkweg,

de **White Box Gallery** (New York City), **Bowling Green** (Ohio) en **Piksel 04** (Bergen, Noorwegen). Tekst- en beeldcitaten die geautomatiseerd van verkiezingswebsites werden geplukt, werden door verschillende chatfuncties door het publiek voorzien van citaten en poëzie om zo een artistiek en publiek tegenwicht te bieden aan de overweldigende hoeveelheid media-informatie, politieke loopgraverij en opiniepeilingen die het digitaal publiek domein tijdens de presidentiele verkiezingen van de Verenigde Staten beheerste. Ook hierbij speelden de verworvenheden van streaming media technologie een belangrijke, kunstzinnige rol.

VISUAL SENSATIONS

Ook terug te vinden in dit jaarverslag in het hoofdstuk Speciale Producties en Manifestaties, maar zeker nog hier het vermelden waard, is het project VISUAL SENSATIONS (www.visualsensations.nl). Deze contest voor Live Visuals in Nederland en Vlaanderen heeft zijn finale in 2005, maar het blijkt in 2004 al een succesvol evenement te zijn. Niet alleen het evenement is bijzonder, maar ook het feit dat er voor jongeren en jonge kunstenaars de mogelijkheid werd geboden in workshops kennis te maken en te werken met complexe, maar bijzonder productieve software pakketten zoals MAX-MSP en het open source pakket FreeJ.

MEDIAROOM

Meer en meer blijken kunstenaars die worden uitgenodigd hun werk te vertonen in de zogenaamde 'Mediaroom' van de Melkweg enthousiast over de plek. Een wat verstoken plek in het gebouw van de Melkweg, maar tegelijk een ruimte met intimiteit en een verrassende benaderingsroute: een zwarte doos met een volledig glazen entree. Elke nieuwe presentatie wordt vergezeld van een opening. De kunstenaars die er afgelopen jaar presenteerden, komen uit eigen land (**Boris Tellegen**, **Sander van der Lans**, **Arno Scheper**, **Julika Rudelius**), Duitsland (**Isabelle Jenniches**, **Tobias Grewenig**, **Thorsten Schneider**), België (**Nicolas Provost**) en Frankrijk (**Julien Saglio**). Deze internationalisering zal worden voortgezet, ofschoon de moeilijkheid vaak is installatiekunst van 'ver' te halen: zonder aanvullende financiering loopt transport dan te zeer in de papieren. Hoe bescheiden de ruimte ook is, het blijkt een interessante plek om media-installaties – welke vaak maar een beperkte aandacht krijgen in de mediakunstevenementen – een plek te geven.

OVERZICHT MEDIAROOM

RAYS, ruimtelijke licht- en geluidsinstallatie, 2004, **Raymond Deirkauf**
PAPILLON D'AMOUR, BATAILLE, OH DEAR, video, 2003 – 2004, **Nicolas Provost**
ANALOGUE FEEDBACK ACTIVE NOISE CONTROL, kineti-

---

sche geluidsinstallatie, 2004, **Arno Scheper**
DEJAVU, RISE & FALL, DNA, DREAMWEAVER, video, 2004,

Alexander van der Lans

AUFTRITT, video, 2003, **Thorsten Schneider**
TAGGED, 3 MONITOR VIDEO, 2003, **Julika Rudelius**
YES, video, 2003 – 2004, **Julien Saglio**
INCWORKS2, installatie 2003 – **Boris Tellegen**

OUTLOUD/BUTINK

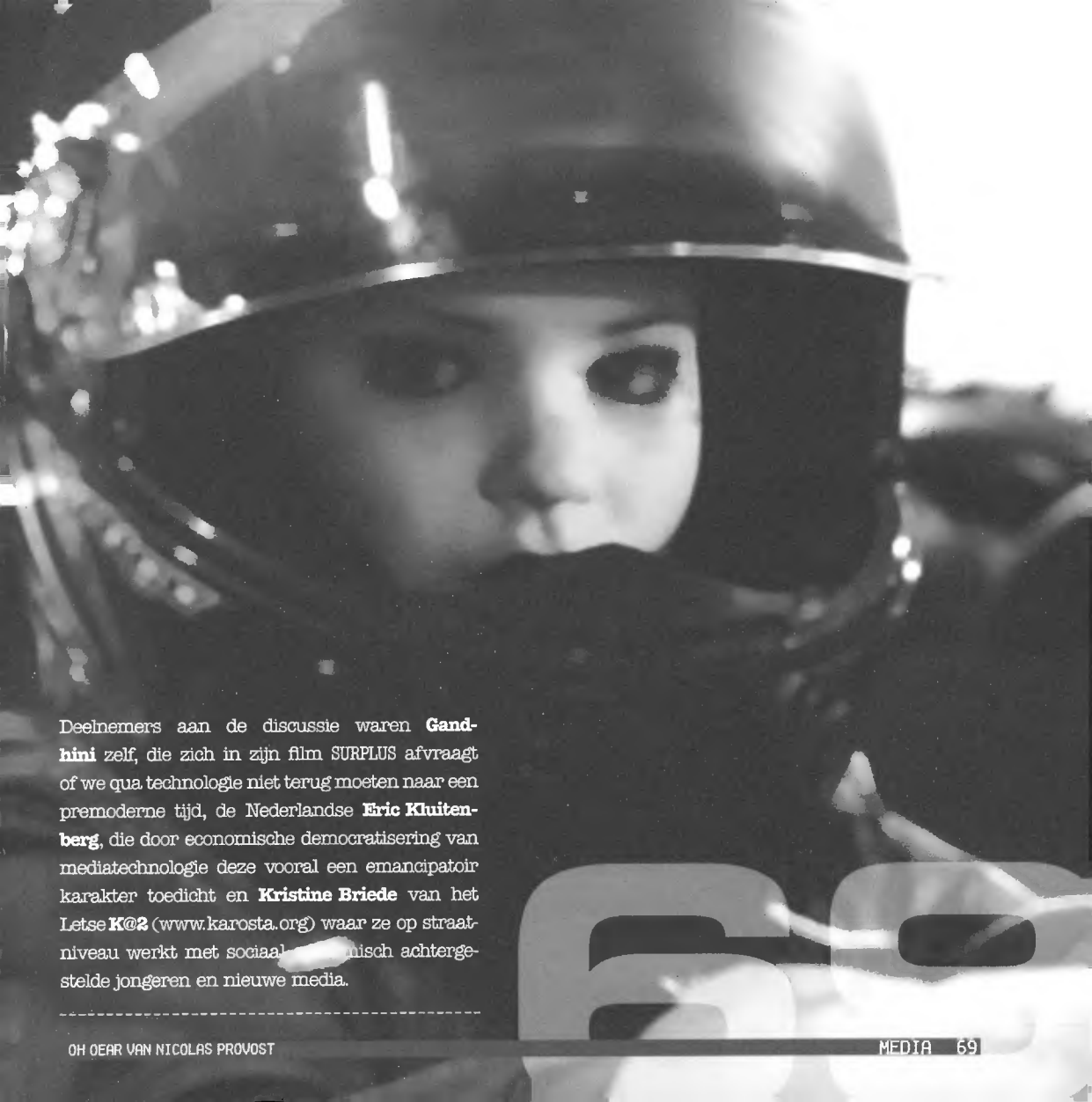
In de foyer van de Melkweg zijn drie monitoren bestemd voor videokunst. Gedurende een aantal jaren zijn deze telkens door kunstenaars voorzien van een werk, speciaal bestemd voor drie monitoren. De eerste twee maanden van 2004 waren voorlopig de laatste maanden dat er 'slechts' werk van één kunstenaar op te zien was, namelijk het werk GENZA van **Michal Butink**.

Vanaf maart was OUTLOUD (www.outloud.tv), een streaming project in samenwerking met **Rob Coenen** en **Salto**, te zien op de drie monitoren. Een website geeft een handleiding volgens welke ieder die dat wil een video kan uploaden. De handeling is eenvoudig. De video's, telkens niet langer dan drie minuten, zijn continu te zien op drie schermen in de Melkweg en op de lokale TV kanalen van **Salto** in Amsterdam. Het resultaat is divers en altijd verrassend: van homevideo's tot al dan niet zelfgemaakte muziekclips en artistieke video's van zeer uiteenlopende aard, soms goed, soms minder. Inmiddels is er een

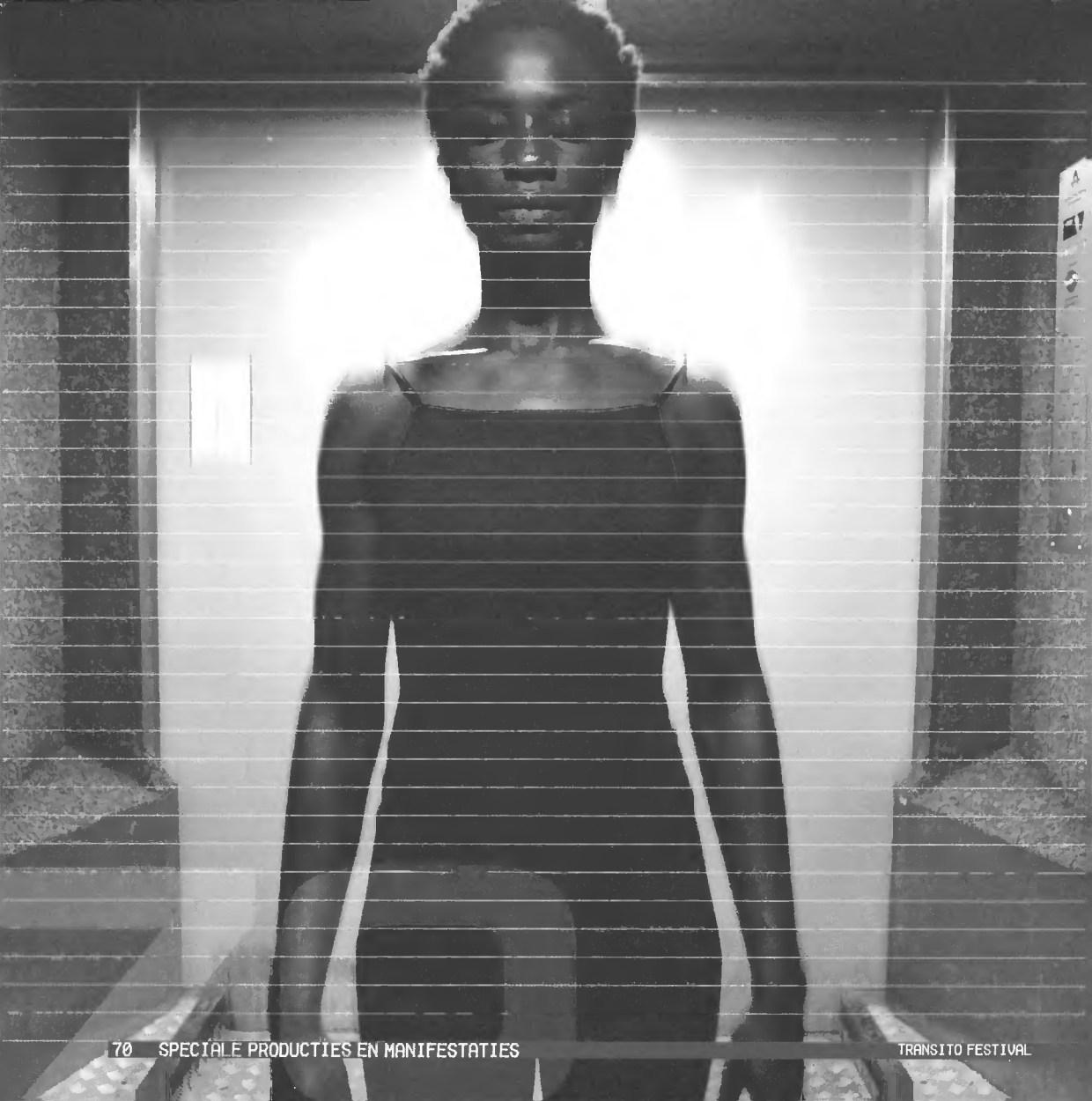
gemeenschap van makers rond het initiatief gegroeid, met nog steeds nieuwe aanwas. Voor 2005 is een speciale OUTLOUD-avond gepland gewijd aan de vele verschillende makers aan wie het succes van OUTLOUD te danken is. Er bestaan plannen om ook een server in New York en in Berlijn neer te zetten met eveneens een publieke plek waar het werk voortdurend te zien is – de toekomst van televisie?

TEH/NEW TECHNOLOGY, A DOUBLE EDGED SWORD?

Tijdens de bijeenkomst van de leden van het **Trans Europe Halles** netwerk (www.teh.net) op 7 mei in Lund, Zweden, lag het zwaartepunt op nieuwe media programmering van de verschillende podia en werd bekeken wat nieuwe technologie kan betekenen voor de organisaties en het netwerk. Naast discussies en workshops over mediakunstprogrammering en samenwerking op dat gebied tussen de aangesloten podia en het nut van open source software, is er naar aanleiding van de film SURPLUS van **Eric Gandhini** een discussie georganiseerd onder de noemer 'NEW TECHNOLOGY, A DOUBLE EDGED SWORD?' De onderliggende vraag van de discussie was de volgende: "In a consumers' world of constant upgrading and new devices and ever more extended but vulnerable digital networks, can new technology ever be sustainable? How can new technology be accessible to every one?"

Deelnemers aan de discussie waren **Gandhini** zelf, die zich in zijn film **SURPLUS** afvraagt of we qua technologie niet terug moeten naar een premoderne tijd, de Nederlandse **Eric Kluitenberg**, die door economische democratisering van mediatechnologie deze vooral een emancipatoir karakter toedicht en **Kristine Briede** van het Letse **K@2** (www.karosta.org) waar ze op straatniveau werkt met sociaal-economisch achtergestelde jongeren en nieuwe media.

SPECIALE PRODUCTIES EN MANIFESTATIES

Speciaal. Die kwalificatie is ieder jaar van toepassing op veel programma's die de Melkweg aanbiedt: concerten, dansvoorstellingen, films, foto-exposities. Melkweg gebruikt de term 'speciale producties en manifestaties' dan ook om programma's aan te duiden die wat vorm en inhoud betreft enigszins afwijken van de reguliere programmering. Ze onderscheiden zich door een multidisciplinaire aanpak, door een bepaalde thematiek of door een educatieve component. Er wordt gezocht naar een verbinding tussen disciplines, die een meerwaarde oplevert. Het kan gaan om een eenmalig evenement, maar ook om jaarlijks terugkerende festivals die zich in meerdere zalen tegelijk afspelen. Melkweg beoogt met deze projecten iets toe te voegen: verdieping, uitwisseling, een nieuw perspectief. Veel projecten worden in samenwerking met

---

andere organisaties ontwikkeld. Op die manier wordt niet alleen de inhoudelijke expertise aanzienlijk uitgebreid, maar ook een groter - en soms ander - publiek bereikt.

Het karakter van de Melkweg blijft voelbaar in alle programma's: een onafhankelijke blik, divers cultureel aanbod, sociaal-politiek engagement, ontspannen atmosfeer en veel aandacht voor jong talent.

SPIN OFF BREAKDANCE FINALE

"Breakdance beleeft revival" kopte Het Parool in een artikel over de jubileumeditie van de SPIN OFF BREAKDANCE FINALE. Meer dan duizend bezoekers en nog eens tientallen deelnemers bevestigden dat op zaterdag 21 februari in de Melkweg. SPIN OFF is een open wedstrijd voor zowel beginnende als gevorderde dansers. Er kan in ver-

---

schillende categorieën (individueel, duo, groep of showcase) meegedaan worden, ingedeeld naar leeftijd. Nog onervaren breakers kunnen meedoen aan workshops, winnaars wordt een speciaal coaching traject aangeboden. Het vijfjarig bestaan was aanleiding voor organisator **Stichting Culture Coalition** om het publiek te verrassen met optredens van wereldberoemde crews, waaronder de **Electric Boogaloos**, de legendarische grondleggers van de breakdance uit de Verenigde Staten. Deze old school shows werden afgewisseld met shows van huidige topcrews zoals **Pockemon** en **Afro-dites**.

BREAK-A-LEG DANCE PARTY

Twee maanden later, op 10 april, had de Melkweg vermoedelijk een wereldpremière: acht breakdancers die zich presenteerden met een paaldans-act. Deze derde BREAK-A-LEG DANCE PARTY van **Culture Coalition** was een 'Bag of Tricks', met zowel excentrieke urban dance vormen als meer geserreerde optredens van martial arts groepen. Een jonge bezoeker constateerde verbaasd dat "niet alleen Oosterse types hun moves deden maar ook oer-Hollandse jongens!" De Amsterdamse streetdance-groep **Da Skittles Crew** en de Parijse **Vagabond Crew** werden afgewisseld met een vette robotdans van de Letse **Alex**. Publiek en artiesten waren zo enthousiast dat ze tot diep in de nacht bleven dansen.

PEPSI STREETDANCE WORKSHOP

Nog eens honderd jongeren konden hun streetdance skills bijschaven onder leiding van een Amerikaanse topchoreograaf **Anwar 'Flii' Burton**, die door Pepsi speciaal naar Nederland was gehaald om een aantal workshops te geven. Hij is beroemd om zijn werk met artiesten als **Usher**, **TLC** en **Christina Aguilera**. Tijdens deze STREETDANCE WORKSHOPS CREATED BY PEPSI werden deelnemers uitgedaagd hun danskunsten te laten zien. De twee beste deelnemers wonnen een professionele masterclass in de Verenigde Staten.

DAG VAN DE VERENIGDE NATIES

Kofi Annan riep in 2003 iedereen op om mee te denken over de toekomst van de Verenigde Naties. Het **Ministerie van Buitenlandse Zaken**, **NCDO (Nationale Commissie voor Internationale Samenwerking en Duurzame Ontwikkeling)** en de **NVVN (Nederlandse Vereniging voor de Verenigde Naties)** zagen hierin de aanleiding voor een Nationale VN Conventie. **Bureau Booij, Klusman en Van Bruggen (BKB)** organiseerde deze conventie op 12 juni in Melkweg, Cinecenter en Amuse. In discussies, werkgroepen en talkshows – zo'n zestig programma's in totaal – werd gesproken over de rol van de VN in belangrijke wereldvraagstukken zoals vluchtelingen, terrorisme, voedselhulp, mensenrechten, vredesmissies en religie. Direct betrokken politici - waar-

onder **Ben Bot** en **Ruud Lubbers** - en experts, maar ook schrijvers, journalisten, muzikanten, sporters en andere opiniemakers, waren uitgenodigd. Bezoekers die in groten getale waren gekomen (meer dan 1250) werden zoveel mogelijk betrokken, om zo de politiek te kunnen voeden met hun commentaren, suggesties en kritieken, zodat de regering en Kamer dat mee kunnen nemen in het bepalen van het Nederlandse standpunt over de hervorming van de VN. De dag werd afgesloten met een optreden van **Slovo**.

THE PRESIDENT'S NIGHT

Melkweg, **BKB** en de **Stadsschouwburg** waren op de ochtend van 2 november druk bezig met de voorbereidingen van een groot evenement over de Amerikaanse presidentsverkiezingen, toen bekend werd dat filmmaker **Theo van Gogh** in Amsterdam-Oost was vermoord. **Van Gogh** zou 's avonds in de Melkweg aan het eerste debat over de verkiezingen hebben deelgenomen. Besloten werd het programma in versoberde vorm door te laten gaan en de avond te openen met een spoeddebat over de moordaanslag.

Tot middernacht volgde een reeks discussies over uiteenlopende thema's als de verdeeldheid in Amerika, de relatie tussen verkiezingen en populaire cultuur, de rol van de media in de verkiezingsstrijd. Analyse en debat werd afgewisseld met optredens van poetry performers

---

Iriel Sayeed, **Andy Ninvalle** en **Pete Philly**, films als **WAG THE DOG**, **UNPRECEDENTED: THE 2000 PRESIDENTIAL ELECTION**, **DOWNLOAD CINEMA** (the best of the internet), **THE WAR ROOM**; en optredens van **Bettie Serveert**, **Dulfer New Band Feat. Candy Dulfer**, **CCC** en **Dj Scratch** uit New York.

Daarna was het tijd voor de eerste uitslagen, exit-polls, contacten met correspondenten in de VS en het laatste nieuws. **NOS Actueel** schakelde tussen Hilversum en de Melkweg, **BNR Nieuwsradio** verzorgde een live-uitzending vanuit het café. De spanning bleef tot vroeg in de ochtend voelbaar: van de 1500 bezoekers waren er om half zes 's morgens nog steeds een paar honderd diehards die niet wilden opgeven.

Echte doorzetters konden vervolgens om 7:00u naar **THE AMERICAN BREAKFAST** in de **Stadsschouwburg Amsterdam** voor de uitslagen van de laatste staten, voorlopige analyses en eerste reacties.

STICHTING SAMENWERKENDE LEIDSEPLEINTHEATERS

Bellevue/Nieuwe de la Mar, **de Balie**, **Melkweg**, **Paradiso** en **Stadsschouwburg Amsterdam** hebben in 2004 het initiatief genomen voor een opmerkelijke samenwerking. Ze richtten de nieuwe organisatie **Stichting Samenwerkende Leidsepleintheaters** op. Deze Stichting staat in voor de organisatie van jaarlijks drie culturele manifestaties

---

Berry

WARRIOR
TIGER AMF

74

BUSH
CHENEY

www.georgew

in de theaters en op het plein. De artistieke coördinatie is toevertrouwd aan **Marc Verstappen**, directeur van het Antwerps productiehuis **Villanella** en in Nederland vooral bekend van het festival DE NACHTEN. Producent is **Harriëtte Haasen**, voorheen werkzaam bij het JEUGDANSFESTIVAL en TWEELAKTFESTIVAL.

Met de samenwerking wensen de theaters het Leidseplein een nieuwe kleur te geven en het terug op de kaart te zetten als een cultuurplein. Het plein zelf met zijn kwaliteiten als stadshart, als transitplek, als symbool van culturele geschiedenis, als kruispunt van transport, vertier en kunst, wordt uitgangspunt en drager van (artistieke) verhalen. Met de projecten willen de theaters tot de verbeelding van een breed publiek spreken: de concertganger, de cafébezoeker, de toneelliefhebber, de gebruiker van tram en taxi, de winkelende jongeren, de passanten uit Glasgow en Purmerend. De manifestaties zijn multidisciplinair en hebben een politieke, wetenschappelijke en maatschappelijke component.

KUNSTKOTERS

Het begon met een fontein op het Leidseplein. Het achthoekige ontwerp van de Deense kunstenaar **Jepp Hein** was interactief: passanten konden zelf bepalen hoe de fontein werkte. Met deze installatie werd de aandacht gevestigd

---

op de eerste manifestatie van de **Leidsepleintheaters**: KUNSTKOTERS. Een 'zomerevenement' met het accent op een mix van buitenactiviteiten en een scherpe artistieke programmering in de zaal, gericht op een publiek van kinderen en families. Vanaf woensdag 30 juni stond op de brug van de Melkweg de uit Spanje afkomstige speeltuin GUIXOT DE 8. Deze speeltuin bestaat uit ingenieuze apparaten van gerecycled materiaal die kinderen uitdagen om al hun vaardigheden in te zetten. Donderdag 1 en vrijdag 2 juli kwamen 800 Amsterdamse kinderen de verschillende theaters bezoeken voor de kunstschoolreis, een samenwerking met **Kunstweb**. Op de laatste dag konden kinderen 's middags luisteren naar beroemde Amsterdammers die hun favoriete verhaal voorlazen en 's avonds genieten van de muziek van **Banda Azufaifo**, een bijzonder fanfare-orkest onder leiding van **Dick van der Harst**.

TRANSITO

TRANSITO, het tweede festival van de **Leidsepleintheaters**, is een evenement dat balanceert tussen de vrees voor het vreemde en de nieuwsgierigheid naar het onbekende. Thema's als publieke ruimte en publiek domein, dialoog en participatie, conflict en culturele diversiteit komen aan bod.

Een onderdeel van TRANSITO 2004 was het toneelschrijversfestival HOLLANDSE NIEUWE. Dit

---

jaarlijkse eenakterfestival van **Cosmic theater** voegt elk seizoen twaalf tot achttien nieuwe, cultureel diverse, Nederlandstalige eenakters toe aan het bestaande toneelrepertoire. De eenakters worden gepresenteerd als geënsce-
neerde readings. In Melkweg Theater werden de stukken van **Sam Tjioe** (GOEROE) en **Olaf Stomp** (HANGBLANKEN) gelezen.

In de Melkweg Galerie was tijdens TRANSITO een bijzondere fototentoonstelling van **Catrien Ariëns** te zien, met als onderwerp de dromen en perspectieven van jongeren op Curaçao. **Michael de Cock** maakte de productie SAW IT ON TELEVISION / DIDNT UNDERSTAND op basis van ontmoetingen met vluchtelingen. De performance speelde zich af in de benauwde ruimte van een vrachtwagen die voor het gebouw van de Melkweg was geparkeerd. Verder in het festival: het Eerste Nationale inburgeringsexamen, een speciale productie van **Ola Mafaalani** in Hotel American en filmvoorstellingen in de huiskamers van Leidsepleinbewoners.

CARTOONFERENCE

December, tijd van oudejaarsconferenties. In 2004 deden vijf poppodia dat samen met **Productiehuis Oost-Nederland** op geheel eigen wijze. Zij lieten het jaar uitluiden door de drie populaire striptekenaars **Peter de Wit** (SIGMUND), **Hanco Kolk** (SINGLE) en de Belg **Steven Degryse** (LECTRR).

In een striprevue kwamen **Sigmund** en zijn patiënten op hilarische wijze tot leven. De Belgische striptekenaar **Lectrr** blikte terug op de gebeurtenissen in Nederland. **Hanco Kolk** liet aan de hand van de avonturen van **Stella** uit zijn SINGLE strip zien dat Nederland in 2004 wel degelijk Europees voetbalkampioen had kunnen worden. Samen met presentator **Kees de Boer** maakt **Kolk** in DE WONDERTEKENAAR het publiek zelf tot striptekenaar. De CARTOONFERENCE, een productie van **Productiehuis Oost-Nederland** vond ook plaats in de **Gigant**, het **Burgerweeshuis, 013** en **Groene Engel**.

PARADISO-MELKWEK PRODUCTIEHUIS (PMP)

Paradiso-Melkweg Productiehuis (PMP) is een samenwerkingsverband tussen Paradiso en de Melkweg. **Paradiso-Melkweg Productiehuis** produceert multimediale projecten voor popzalen: van korte acts in de dansnacht tot grote totaalthaterachtige projecten en (modern) muziektheater. Met de **pMp LaB** projecten biedt de organisatie door middel van een werkplaats podium aan jonge, talentvolle makers die verwantschap voelen met dit soort producties.

TO THE MAX-GEZELSCHAP VAN DE NACHT

Met het **Gezelschap van de Nacht** heeft **Paradiso-Melkweg Productiehuis** (PMP) een zestal

jonge, net afgestudeerde, interdisciplinaire makers aan zich weten te binden. Deze kunstenaars komen uit verschillende hoeken zoals muziek, video, art direction en theater. Op 10 september ging hun tweede project TO THE MAX in de Melkweg in première tijdens de EARTH LABEL NIGHT. TO THE MAX, te omschrijven als electro muziektheater, gaat over Maxime die voor haar verjaardag een computerspelletje krijgt, waarin ze zelf de hoofdpersoon speelt in een Idols-achtige setting. Drie acteurs, een VJ, een DJ en een muzikant hebben met deze productie 45 minuten adrenalinetheater gecreëerd. Deze succesvolle productie heeft twintig keer gespeeld op diverse poppodia en festivals.

VISUAL SENSATIONS

In 2004 hebben de voorbereidingen en het grootste deel van de uitvoering van VISUAL SENSATIONS 04/05 plaatsgevonden. VISUAL SENSATIONS is de eerste landelijke VJ contest in Nederland en België. Het project is een samenwerkingsverband van **PMP** met het **Nederlands Instituut voor Mediakunst**. Doel van het project is aandacht te genereren voor de live videokunst en het stimuleren van jong talent. Dat er behoefte is aan serieuze aandacht voor de VJ en zijn werk is uit het aantal inzendingen gebleken. Ruim 130 kunstenaars hebben een compilatie van hun werk ingezonden. Naast aanmeldingen uit Nederland en België zijn er ook veel reacties uit het buiten-

land gekomen. Uit de inzendingen zijn meer dan dertig regiofinalisten geselecteerd die tijdens zes voorrondes tegen elkaar hebben gestreden om een finaleplek. De voorrondes hebben plaatsgevonden in het najaar van 2004 in **KC De Vooruit** in Gent, **LUX** Nijmegen, **Off_Corso** Rotterdam, **Simplon** Groningen, **Mezz** Breda en **Nieuwe Vide** in Haarlem. De zes winnaars van deze regionale voorrondes zijn respectievelijk **Visual Kitchen**, **Résistance Électronique**, **Subliminal Mess.**, **SF&L**, **the organisation of imagination** en **Drifter TV Live**. Met MTV als mediapartner wordt een link gelegd naar de populaire beeld- en clipcultuur. De finale van VISUAL SENSATIONS was op 12 februari 2005 in de Melkweg.

PMP LAB

In 2004 is in samenwerking met het Melkweg Theater **pmp LaB** gelanceerd (zie ook hoofdstuk Melkweg Theater). In dit laboratorium geeft PMP inhoudelijke en praktische begeleiding aan jonge makers die verwantschap voelen met de projecten van PMP maar nog geen ervaring hebben met het maken van interdisciplinaire producties voor popzalen. De makers die hiervoor uitgenodigd worden, krijgen drie weken de tijd om een idee uit te werken. Na afloop zijn er in het Melkweg Theater vier presentaties waarin de resultaten aan het publiek getoond worden.

CO-PRODUCTIES, MANIFESTATIES & BIJZONDERE PROGRAMMA'S OVERZICHT

02 JAN **¿QUE PASA? NIEUWJAARSFEEST**

nieuwjaarsfeest van het wekelijkse donderdagavondprogramma

09 JAN E.A. **KNOCKOUT**

maandelijks drum 'n bass / hiphop night o.a. dj Chaos / Ldopa

09 JAN E.A. **MOVIEZONE**

iedere vrijdag 'goeie films voor weinig'; gepresenteerd door het Nederlands Instituut voor Filmeducatie

16 JAN **WE LOVE ENNIO**

ode aan Ennio Morricone ter gelegenheid van de uitbreng van het album 'Ennio Morricone remixes'; met o.a. Plump DJ's, Chleken Lips, DJ Aardvarck en VJ's Analog Recycling

23 JAN E.A. **TRAFFIC**

regelmatig terugkerend techno event met o.a. Bart Skills, Lauruz Lauhaus

30 JAN E.A. **HQ PARTY**

maandelijks techno- & hard house event o.a. dj Tom Harding

13 FEB E.A. **EARTH**

maandelijks progressive dance event met o.a. dj Per / H. Henk supported by Jansen met Fortuin

20 FEB E.A. **PMP LAB #**

pMp LaB is de naam van het laboratorium van Paradiso-Melkweg Productiehuis: een plek waar makers de ruimte krijgen om onderzoek te doen naar het ontwikkelen van multidisciplinaire projecten voor popzalen

21 FEB **5 YEARS SPIN OFF**

breakdance finale georganiseerd door Culture Coalition

06 MRT **THE EX PRESENTS 'AN ETHIOPIAN MUSIC NIGHT'**

The Ex & Han Bennink, Alemu Aga en 9 Azmari muzikanten uit Ethiopië

19 MRT E.A. **ARTLAUNCH**

het beste uit de underground homoscene uit Amsterdam en andere 'gay capitals'

2 APR **SMIRNOFF EXPERIENCE**

eerste Nederlandse editie met o.a. dj's Darren Emerson en Todd Terry

10 APR **BREAK A LEG DANCE PARTY**

i.h.k.v. Urban Dance Festival International, gepresenteerd door Culture Coalition

10 APR **FESTA DO BRASIL 7**

dansnacht met choro, samba en capoeira

16 T/M 21 APR **20e FESTIVAL VAN DE FANTASTISCHE FILM**
spraakmakende films uit de genres horror, SF, fantasy & thriller

22 APR **PURA VIDA**

latin-crossover avond met Azucar Negra, Da Lata en Buscemi

23 APR **SOIRÉE SÉNÉGALAISE 10 JAAR**

met o.a. Balansa Vibrations en Rimbaax & vrienden

23 APR E.A. **CLUB MAHSEN**

presentatie van de beste muziek uit de Turkse underground van Amsterdam en de nieuwste muziekstijlen uit Istanbul, maar gaat gipsy, latin en salsa niet uit de weg

24 APR **FINALE AMSTERDAMSE POPPRIJS 2004**

georganiseerd door Stichting GRAP

29 APR **TIMEMACHINE**

8 timegates, 8 parties; ooit 5 keer per jaar, nu 1 keer een jaarlijks hoogtepunt

02 MEI E.A. **THE BASEMENT**

uban, dancehall, caribbean

16 MEI **MUZIKANTENDAG 2004**

workshops, clinics, talkshows, demopanelen; aansluitend de **SENA PERFORMERS MUZIKANTENNACHT** met o.a. Beef, Hind, Rose en Tasha's World

06 T/M 12 MEI **ENTREMESES**

voorpremieres van Spaanse films: smakelijk tussendoortje na het eerste Spaanse Filmfestival van 2003 en vóór dat van 2005

01 JUN E.A. **OUTLOUD**

een Crossmedia Jukebox die het voor iedereen mogelijk maakt eigen videoclip op televisie te vertonen; i.s.m. SALTO

12 JUN **NATIONALE VN-CONVENTIE**

op initiatief van het Ministerie van Buitenlandse Zaken een hele dag gewijd aan de toekomst van de Verenigde Naties; met gesprekken, debatten, films, talkshows, muziek en speciale landenprogramma's

21 T/M 26 JUN **AMSTERDAM ROOTS FESTIVAL**

Met optredens van o.a. Amparanoia, Afro Latin Beats, Zap Mama

30 JUN T/M 03 JUL **KUNSTKOTERS**

vier dagen kunst voor koters op en rond het Leidseplein met een slotfeest in de Melkweg; i.s.m. Stichting Samenwerkende Leidsepleintheaters

05 T/M 14 JUL **JULDANS**

14e editie van dit zomerse moderne-dansfestival rond het Leidseplein

14 T/M 18 JUL **5 DAYS OFF**

jaarlijks vernieuwend dance festival met o.a. Ellen Allien, T.Raumschmiere, 2 Many DJs, Tiga, Roni Size, Laurent Garnier

02 T/M 14 SEP **ASIAN CINEMA**

presentatie van 5 nieuwe Aziatische films i.s.m. distributeur Bright Angel

10 SEP **TO THE MAX**

45 minuten adrenaline-theater gespeeld door Gezelschap van de Nacht; i.s.m. Paradiso-Melkweg Productiehuis

18 SEP **WAYO! MARMOUCHA'S HIPHOP & R'N'B EVENT**

hiphop, R&B, reggae en ska komen samen, met: BEES80 / Casablanca Connect / Intersection feat. PULL / Deams / mc Aldrin & Preacher / Mohcain / dj Bless

01 T/M 27 OKT **EUSKAL HERRIA/BASKISCH FILMFESTIVAL**

een maand lang Baskische films o.a. Julio Medems La Pelota Vasca en een feestavond met muziek, debat en bijzondere gerechten

01 T/M 08 OKT **DANSWEEK**

voorstellingen tijdens de Dansweek, een initiatief van de Collectieve Danspromotie

16 T/M 17 OKT **SUPA *SONIC FESTIVAL**

multidisciplinair festival met het beste uit Nederland op het gebied van Black Arts and Music; georganiseerd door Stichting S.L.A.M.M.

21 T/M 23 OKT **AMSTERDAM DANCE EVENT**

Internationale beurs voor de dance-industrie met clubavonden in de Melkweg

28 T/M 31 OKT **TRANSITO**

het Leidesplein als knooppunt voor voorstellingen, ontmoetingen en vluchtgedrag; i.s.m. Leidsepleintheatres, de Krakeling en Cosmic

2 NOV **THE PRESIDENT'S NIGHT**

debatten, films, optredens i.h.k.v. de Amerikaanse presidentsverkiezingen; overschaduwd door de dood van Theo van Gogh die op deze avond aanwezig zou zijn

4 T/M 17 NOV **FESTIVAL CINÉ PREMIÈRES**

voor de achtste maal het festival voor de Franse en Franstalige film; georganiseerd door het Centre Culturel Français te Groningen

7 NOV E.A. **JAZZ ORCHESTRA OF THE CONCERTGEBOUW**

serie van vier optredens van dit orkest, bestaande uit 18 van Nederlands beste jazzmuzikanten

18 T/M 24 NOV **SHADOW FESTIVAL**

jaarlijks festival van filmdocumentaires

19 NOV **HOLLAND HUNGARY DANCE EVENT**

muzikaal uitwisselingsproject op initiatief van het Nationaal Pop Instituut

4 DEC **GROTE PRIJS VAN NEDERLAND - FINALE POP/ROCK**

Afsluiting van de Grote Prijs van Nederland met de categorie waar het ooit 20 jaar geleden allemaal mee begon, de Finale Pop/Rock

6 DEC **HARD GELACH**

een unieke avond vol cabaret met onder meer Javier Guzman, Claudia de Brey en Van Houts en De Ket; gepresenteerd door 3FM Serious Comedy i.s.m. CNR Records

10 DEC **LA NUIT DES GRIOTS**

jaarlijkse avond met griotten; deze keer: Salimata Diabate

11 DEC / M 30 JAN **VAN BOMEN EN BOSSEN**

fotoportretten en impressies van bomen en bossen; met videofilms en een boomobject van beeldhouwer Floris Brassier en de installatie HET PAD™ in Melkweg Theater

18 DEC **TWEDE AMSTERDAMSE FILMNACHT**

een camp nacht met o.a. Super Vixens

29 DEC **CARTOONFERENCE**

een avond met drie populaire striptekenaars: Peter de Wit, Hanco Kolk en Steven Degryse; een productie van het Burgerweeshuis, Melkweg, O13, de Groene Engel en Productiehuis ON

31 DEC **FORTUNE?**

Oud & Nieuw Feest met o.a. Lefties Soul Connection en Le Clic

Tussen USA en Linnaeusstraat

In de loop van de nacht werd de moord op Theo van Gogh steeds meer iets van gisteren. Maar alle praatjes en plaatjes ten spijt, uitsluitel over de Amerikaanse verkiezingen kwam er niet.

DE NEDERLANDSE televisieavond en -nacht werden voortgedreven door een wankelmotor. Dan weer neigden de uitzendingen naar Van Gogh, dan weer naar de Amerikaanse verkiezingen. Het ging van de Linnaeusstraat naar Amerika en terug. Maar de nacht vorderde, werd de dood van Van Gogh steeds meer iets van gisteren; de gezelligheid nam navenant toe.

Van Gogh heerste de avond. Alleen op Nederland 1 ging het eerst over de Amerikaanse verkiezingen en pas daarna over Van Gogh. Andrië Knevel presenteerde *God bless America* met sprekers als Antoine Bodar en Jort Kelder. De apotheose was een stemming onder het publiek: 88 procent was voor Kerry, twaalf procent voor Bush. Voorzichtig scandeerde dat publiek: "Kerry, Kerry, Kerry, Kerry."

Ingelast verscheen op datzelfde Nederland 1 Cees Grimbergen in *Rondom Thee*. Grimbergen is de specialist in interculturele rampen en de daarbij behorende voorzichtige discussie. Het meest uitgesproken was *Vrij Nederland*-journalist Youri Albrecht, die woedend reageerde op de kop die *NRC Handelsblad* gisteren op de voorpagina had: 'Dwangmatige provocateur.' Daarmee werd Van Gogh volgens Albrecht weer in een niet serieus te nemen hoek gezet.

Opmerkelijk in de verslaggeving over de bijeenkomst op de Dam was, dat de heelden uit één en dezelfde camera kwamen, op zowel de publieke zender als op RTL. NOS en RTL deelden de camera's.

Later stelde Jeroen Pauw een vraag aan de producer van Van Gogh. Gijf van de Westelaken, die in De Melkweg stond. Van Gogh zou daar hebben deelgenomen aan een avond over de Amerikaanse verkiezingen. Pauw: "Hoe is het nou? Gaat het over de Amerikaanse verkiezingen of hangt de geest van Van Gogh daar?" Van de Westelaken

Zappen tussen Larry King, B&VD, Maartje en Charles.

wist het niet. En dat gold voor iedereen.

RTL's vijfde vele uren aan twee oude programma's met Van Gogh (een mooie aflevering van *Een prettig gesprek* met Boudewijn Büch, en *Wintertijd*) en een film van Van Gogh (*Vals licht*). Op Nederland 3 eindigde de avond na *Nova* met de Van Gogh-film 06. De nachtelijke

'WE ZIJN NOG EVEN VER ALS VIJF UUR GELEDEN. EIGENLIJK WETEN WE NIKS.'

strijd ging dus tussen de overgebleven zenders RTL4 en Nederland 2, tussen *Barend & Van Dorp* en *NOS Actueel*.

B&VD had een heel leger gasten uitgenodigd. Onder hen waren doctor in de politicologie Edwin de Roy van Zuydewijn, Mickey Hoogendijk, Lousewies van der Laan, Frem

Radakishun, John Leerdam, Adelheid Roosen, mr. Piet Doedens, Ali B, Leon de Winter, Jessica Dur-lacher en een frisse, kort Amerikaanse getondeusde deskundige, die zei: "De mensen worden moderater, trekken naar het zuiden en worden links en rechts ingehaald." Edwin de Roy van Zuydewijn, die een proefschrift had geschreven

over de wapenleveranties aan het Midden-Oosten tussen 1948 en 1982, nam deel aan het gesprek en stelde soms een vraag aan correspondent Max Westerman in New York, maar wat hij zei beklijfde niet. Niettemin had RTL4 Edwin de Roy van Zuydewijn.

Maar Prem was belangrijker. Die

kwam luid letterend op met een gezellig karretje Surinaams eten. "Alleen kip en vegetarisch, want het stikt hier van de joden en moslims."

En Adelheid was ook aanwezig. Zij veroorzaakte tamelijk veel spanning, doordat zij de vraag opriep: "Gaaf Adelheid eruit komen of blijft zij steken in een verbaal tasten?"

Dat was toch enerverender dan de uitlatingen van de Amerika-deskundigen bij Ferry Mingelen: Van Rossen, Post en Oldenzijl.

Presentatrice Maartje van Weegen had geregeld contact met correspondent Charles Groenhuijsen, die in zijn gangkast in Washington uitzicht had op monitors met de grote Amerikaanse zenders. Intussen had *Newswight* op de BBC bijna tien minuten over Van Gogh. Op CNN heerste vrees na de blunderende voorbarigheid van vier jaar geleden. De goede oude Wolf Blitzer zei dat ze nu veel voorzichtiger waren met hun voorspellingen. En om kwart over drie zei Boh Woodward (*Watergate*-journalist) dat CNN niet dezelfde fout wilde maken als de krant die ooit Dewey liet winnen van Truman.

De ene na de andere staat ging naar Bush of naar Kerry (vakker naar Bush). Maar om zes uur wist niemand nog hoe de uiteindelijke uitslag zou zijn. Van de wecomstuit organiseerde Prem een poule'tje bij *Barend & Van Dorp*. Piet Doedens zei dat hij last had van de moord op van Van Gogh. Hij kon de verkiezingen niet zo serieus nemen als nodig was.

Om 04.22 uur zei Henk van Dorp: "Lekker weer, trouwens." Ferry Mingelen zei op de andere zender: "We zijn nog even ver als vijf uur geleden." En Maartje van Weegen: "Eigenlijk weten we niks." Maartje ging door tot na zes uur. RTL4 ging een half uur eerder al Thuiswinkelen. De NOS won op lengte, RTL4 op aantrekkelijkheid.

JOES BLOEMKOLK

HET PAROOL 03/11

Breakdance beleeft revival

MARICKE NIEUWDROP

AMSTERDAM - De Melkweg, za-
terdag in de namiddag. B-boys en
b-girls - in 't straat voor breakdanc-
ers - uit heel Nederland bevolken de
toiletten, de gangen en de garde-
robie: overal wordt geflanst. De
jonge dansers zijn gekomen voor
de vijfde editie van Spin Off
Grand Hiel. En een beetje break-
dancer is daar naastrijt bij 'Je
wéét toch?'

"Kom op peeps, show some re-
spect." Haar van de dag, Sherlock
Telgt, heeft moeite om de 'chicks'
bij het podium weg te krijgen.
Morrand - "Ie ga echt niet weg,
hoor" - maken ze plaats voor de
dancers. De dames - die net zo gek
op dansen zijn als de heren - zien
eruit alsof ze uit een videoclip ge-
stapt zijn: nieuwe mode, stoere
lassen en oormingels. In die wou-
den niet afgedaan tijdens het dan-
sen.

We bekeken een revival van de
breakdance - De beweging heeft
haar roots in het New York van de
jaren zeventig, waar gangs hun
fysieke oorlogen in wijdere raiken
voor een creatieve variant. Dat is
terug te zien in de battle-stijl.

Tijdens 'een strijd' van luttele mi-
nuten rauber je te laten zien dat
jouw skills ('dansende stunts')
bruter zijn dan die van je op-
ponent. Denk je dat je beter bent?
Dan mag je dissen door jankbewe-
gingen te maken of iemand weg
te zwaaien. Na de show weer even
goede vrienden. Respect voor el-
kaar. 'Je wéét toch?'

Een niet-breakdancer valt on-
wettelijk door de mand. Niet al-
leen omdat hij niet kan dansen,
maar omdat hij de kledingrodes
niet kent: Een beetje b-boys juust
met een enorme rugzak rond (wat
zij er toch in?), die pas enkele se-
conden voor de battle wordt afg-
daan. Wezenlijk zijn ook de
hoofddeksels die ter betech-
ming dienen. Omdat men de hal-
ve tijd op het hoofd staat, zijn pet-
ten, bandana's, opgeknopte
T-shirts en zakdoekjes onmis-
baar. Omwille van de hitte werd zelfs
een pet met oorkleppen gesnalen-
eerd.

Zelfs ses- en zeventigeren zijn
zich van de mode bewust. Ze dra-
gen de llyest, dopest sneakers en
stelen de show met hun moves.
Koprol, staan op één hand en el-
kaar dissen: het is ze niet de pap-
lepel ingegoten. Het ziet er kodd-
ig uit als een zesjarige een oude-
re jongen disl, maar het hoort er
allemaal bij, als je skills hebt, mag
je laten gelden. Als zo'n klein
minnetje zich waagt in de open
cirkel - waar men om beurten
mag freestylen - valt gelach hem
ten deel. Een van die talloze onge-
schreven regels. 'Je wéét toch?'

De Spin Off-finale breakdancers in De Melkweg.

FOTOGRAFIE BOERNAFO

Hier jaarlijks evenement Spin

Off wordt in een club gehouden,
maar is vooral een sportief evene-
ment. Men drinks water en roken
is niet doen. De ruimte wordt ge-
wuld door moshers, maar agressie
is ver te zoeken. Hier is een multi-
culturele smeltkroes: kun je dans-
sen, dan maak je vrienden. En dat
merk je, want de sfeer is relaxed.
Lange benen van slungelige

jongens vliegen en draaien in de
lucht. Hoe bruter het kunstje, hoe
harder men jaucht. Gastheer Telgt
spoorde de meute nog eens extra
aan: "Gore it up! Flooded baby
Queen!" En deze krijg je dan gegar-
andeerd alle aandacht; als er
nemand dansl in de ring, tijdens
een battle of op het podium, dan
'show je respect'.

HET PAROOL 23/02

Ernst en vrolijkheid op VN-conventie

Er werd wel gegniffeld toen Ruud Lubbers zei dat hij minister Els Verdonk diop in de ogen had gókeken

NANNELOES PEN

AMSTERDAM - Nederland or-
ganiseerde als enige lidstaat een
Nationale VN Conventie na de
oproep van Kofi Annan om te
discussieren over de toekomst
van de VN. Een paar honderd
jongeren kwamen zaterdag naar
De Melkweg.

Thijs Brandenburg (25), Wouter
Kraaihof (17) en Charlotte Lafort
(22) uit Rotterdam zitten naast el-
kaar in de filmzaal van de Melkweg
naar Miss Sarajovo van de Ameri-
kaan Bill Carter te kijken. De film
laat het leven in de begin jaren ne-
gentig van een zwaar belegerde Si-
rjevo zien. Het is het allerlaatste
evenement voor Thijs, Wouter en
Charlotte. "We zitten hier al vanaf
elf uur vanmorgen," zegt Charlot-
te, studente bestuurskunde en
JVD'er. Samen met Thijs (pro-
jectmanager, afgestudeerd be-
drijfkunde) en lid van de Jonge
Democraten) gaat ze nu een terras-
je pakken. "We hebben even genoot
gehad."

Wouter, two-lering en 'links',
moest aan zijn vrienden uitleggen
waarom hij vandaag naar de Natio-
nale VN Conventie ging. "Mijn
vrienden vonden het naar tijdver-
spilling. Maar ik ben eerder naar
het Model European Parliament ge-
gaan waar je het Europees Parle-
ment naspieelt. Ken je eenmaal met
het MEP-virus besmet, dan ga je
steeds naar dat soort bijkomsten
toe," zegt Wouter, die door het
werk van zijn vader in Oxford en
Parijs heeft gewoond. Thijs leeft in
Noorwegen gestudeerd en Charlot-
te wil ook een studie in het buiten-
land doen. Thijs: "Je hebt een hui-
tenlandse, vriendelijke, opbe-
vend en voel je ook betrokken bij
het buitenland. Dan is deze natio-
nale VN Conventie ook the place to
be."

Charlotte kwam speciaal voor
toen Ruud Lubbers, die meedeel-
aan de forumsdiscussie vreeddelig
gen.

Lubbers heeft wel hart voor de
zaak. Hij doet zijn werk met ernst
en passie. De actualiteit rond hem
gaaf me wel extra dwang in de
rug om hiërten te gaan. Tijdens de

Niet alleen zware discussies.

FOTO JAN-DIJK VAN DER BURG

discussie werd er ook wel even ge-
gniffeld in de zaal toen hij vertelde
dat hij minister Verdonk diop in de
ogen had gókeken.
Toen de formlider vroeg wat Ver-
donk daar van vond, gaf Lubbers er
snel een draai aan."

Charlotte ziet voor zichzelf wel een
baantje bij de VN weggelegd. Ze
houdt haar talen goed bij. Voor haar
broer en wat vrienden heeft ze voor-
ge week nog het werklozingspro-
gramma van de belangrijkste par-
tijten op een A4'tje gezet. "Ik heb zo

oek, dat ze moeten stemmen."

Volgens Lenhart Bouij, die die dag
samen met Erik van Bruggen orga-
niseerde voor het ministerie van
Buitenlandse Zaken, de NCDO (Natio-
nale Commissie voor Internatio-
nale Samenwerking en Duurzame
Ontwikkeling) en de NVVN
(Nederlandse Vereniging voor de
Verenigde Naties), komen vooral
jongeren op zo'n dag af. "Kofi An-
nan heeft alle leden van de VN op-
gevoepen om mee te denken over de
toekomst van de VN. Het is daarom
extra leuk dat er veel jongeren,
vooral veel studenten en hbo'ers,
naar toe komen. De VN-hestaan uit
verpderingen en circuits waarin
iedereen elkaar kent. Het is een be-
zondere geheel. Wij willen het wat
openmaken."

Tijdens de dag vonden op ver-
schillende locaties in De Melkweg,
Cinecenter en Amuse discussies,
gesprekken, werkgroepen en tal-
kous plants over vraagstukken als
vluchtelingen, terrorisme, vreeddelig,
mensrechten, vreeddelig
sien en religie.

HET PAROOL 14/06

INTERNATIONAL CONTACTS

TRANS EUROPE HALLES (TEH)

TEH, a network of independent European cultural centres, was founded in 1983 and currently has approximately 35 members in 23 different European countries.

Trans Europe Halles members meet twice a year, always at different network venues. These meetings form the main activities of network life.

Meeting 57 took place in **Lund** (Sweden) in May 2004 and was organised by **Mejeriet**. Two seminars were held. The first – entitled The new global music structure – focused on legal aspects within the music industry involving consumers, artists and record companies. Some of the questions that were raised included: Whom does the law protect today – consumers or record companies? And why do record compa-

nies spend millions hunting down people who download music from the internet instead of developing new means for distributing music on the internet? The second seminar featured presentations of a web-based collaboration platform and of software for marketing, information and communication.

Meeting 58 took place in **Berlin** in November 2004 at the **UFA-Fabrik**. A huge conference and symposium entitled THE ART OF CROSSING BORDERS was organised. The symposium was devoted to sustainability and comprised lectures, debates and presentations on how links could be created between the arts and sustainability. Examples were given of ecological systems by **UFA**, of an agricultural park in the vicinity of Hamburg and of possibilities to create a Berlin beach. Part of the symposium included a tour of different cultural initiatives that have sprung up

since the fall of the wall, varying from spacious factory halls to deserted subway stations.

For more information, visit www.teh.net or contact network@teh.net

CURRENT TEH MEMBERS (MID-2005)

013 POPCENTRUM Tilburg, The Netherlands

www.013web.nl

A38 Budapest, Hungary www.a38.hu

ARTS PRINTING HOUSE Vilnius, Lithuania

www.artfactories.net

ATENEU POPULAR NOU BARRIS Barcelona, Spain

www.noubarris.net/ateneu

BEAT INITIATIVE Belfast, Northern Ireland

www.belfastcarnival.org

BUENAVENTURA Castelfranco Veneto, Italy

www.buenaventura.it

CINEMA REX Belgrade, Serbia

www.cyberrex.org/rex

CITY ARTS CENTRE Dublin, Ireland

www.cityartscentre.ie

DE EFFENAAR Eindhoven, The Netherlands

www.effenaar.nl

HALLES DE SCHAERBEEK Brussels, Belgium

www.halles.be

HUSET Aarhus, Denmark www.huset-aarhus.dk

KAAPELITEHDAS Helsinki, Finland

www.kaapelitehdas.fi

KORJAAMO Helsinki, Finland www.korjaamo.fi

KULTURFABRIK Esch sur Alzette, Luxembourg

www.kulturfabrik.lu

KULTURZENTRUM SCHLACHTHOF

Bremen, Germany www.schlachthof-bremen.de

KULTURZENTRUM Z-BAU

Nuremberg, Germany www.z-bau.info

KULTUURITEHAS POLYMER Tallinn, Estonia

www.kultuuritehas.ee

LA CITTÀ DEL TEATRO Cascina (Pisa), Italy

www.lacittadelteatro.it

LA FRICHE LA BELLE DE MAI Marseille, France

www.lafriche.org

LUGAR COMUM Lisbon, Portugal

www.lugarcomum.com

MAINS D'ŒUVRES St. Ouen, France

www.mainsdoeuvres.org

MEJERIET Lund, Sweden

www.kulturmejeriet.se

MELKWEG Amsterdam, The Netherlands

www.melkweg.nl

METELKOVA Ljubljana, Slovenia

www.metelkova.org

MORITZBASTEI Leipzig, Germany

www.moritzbastei.de

P60 Amstelveen, The Netherlands

www.p60.nl

PEKARNA MAGDALENSKE MREZA

Maribor, Slovenia www.pekarna.rulz.org

STANICA Zilina, Slovakia www.stanica.sk

THE DRUM Birmingham, United Kingdom

www.the-drum.org.uk

THE JUNCTION CDC Cambridge, United Kingdom
www.junction.co.uk

THEATRALE Halle, Germany www.theatrale.de

TOACA CULTURAL FOUNDATION Bucharest, Romania
www.toaca.ro

UFA-FABRIK Berlin, Germany www.ufafabrik.de

VERKATEHDAS Hämeenlinna, Finland
www.verkatehdas.fi

WUK Vienna, Austria www.wuk.at

EUROPEAN FORUM OF WORLDWIDE MUSIC FESTIVALS (EFWWMF)

The European Forum of Worldwide Music Festivals is a network of independent festivals sharing the vision that the world is a patchwork of millions of local traditions and music, each different in content yet equal in value. **EFWWMF** is a non-profit organisation founded in 1991 and legally structured in 1993.

The members of **EFWWMF** are music festivals with a specific, high-quality profile, represented by their artistic directors. **EFWWMF** is open to all European festivals with a worldwide, or at least clear trans-national approach, that present music in the area of the world, ethnic, traditional, folk and roots music and that have at least three consecutive editions. They firmly believe that exposure to all of the world's cultural riches not only leads to exciting musical sensations, but also helps in understanding other people

---

and their ways of life, thus defying any sort of racism or resurgent nationalism. **EFWWMF**'s core activity is beneficial interaction between members including the sharing of information, experience and contacts. **EFWWMF** also produces and distributes an International Newsletter, compiled on the basis of the purely internal **EFWWMF** newsletter, as an information tool that interested parties can subscribe to free of charge. **EFWWMF** continuously seeks to facilitate and intensify links to non-European festivals and other networks within the world music community in addition to maintaining lines of communication with organisations dealing with general issues that are important to event organisers.

EFWWMF initiated the international trade fair WOMEX and presently supervises STRICTLY MUNDIAL, a fiesta-like touring event with a strong focus on the variety of the music of the region where the event takes place. To date, editions of STRICTLY MUNDIAL have been held in Zaragoza/Spain (2000), Salvador de Bahia/Brazil (2001), Marseille/France (2003) and Montreal/Canada (2005).

In 2005, **EFWWMF** has 45 full and 12 associated members, plus 2 consultants, in over 20 different countries.

Info: www.efwwmf.org

DE NIEUWE ZAAL EN VERGROTING VAN THE MAX

Wie in de jaren zeventig zou voorspellen dat Melkweg en **Stadsschouwburg Amsterdam** in 2005 samen een nieuwe zaal zouden gaan bouwen en daarbij ook programmatisch gaan samenwerken, moet zich een Cassandra gevoeld hebben. De cultuurverschillen tussen het kosmisch ontmoetingscentrum in de oude melkfabriek, waar 'langharig werkschuw tuig' evenementen organiseerde en die van de daarnaast gelegen statige schouwburg leken onoverbrugbaar, alhoewel er op directieniveau al vanaf de jaren 70 een prettig contact was.

Toneelgroep Amsterdam had al sinds begin jaren '90 de wens om te komen tot een eigentijdse theaterzaal in Amsterdam. Diverse ideeën en locaties passeerden de revue en uiteindelijk vertrok **Toneelgroep Amsterdam** voor een deel

van haar voorstellingen naar het Westergasterrein. In 1997 werd in opdracht van wethouder Bakker een onderzoek gedaan naar de mogelijkheid om deze eigentijdse zaal binnen de bestaande Stadsschouwburg te realiseren. Hier ontstond uiteindelijk een plan om een publiekszaal te bouwen tegen de achterkant van de toneeltoren om zo het podium van twee kanten bespeelbaar te maken. De toenmalige directie van de SSBA was faliekant tegen dit plan. **Toneelgroep Amsterdam** ging er schoorvoetend mee akkoord.

Cor Schlösser, directeur van de Melkweg, begon zich vanaf dat stadium in 1997 met de plannen te bemoeien. **Schlösser**: "Ik dacht, als op deze plek gebouwd gaat worden moet er een mogelijkheid zijn om niet alleen Schouwburg en **Toneelgroep Amsterdam** tevreden te

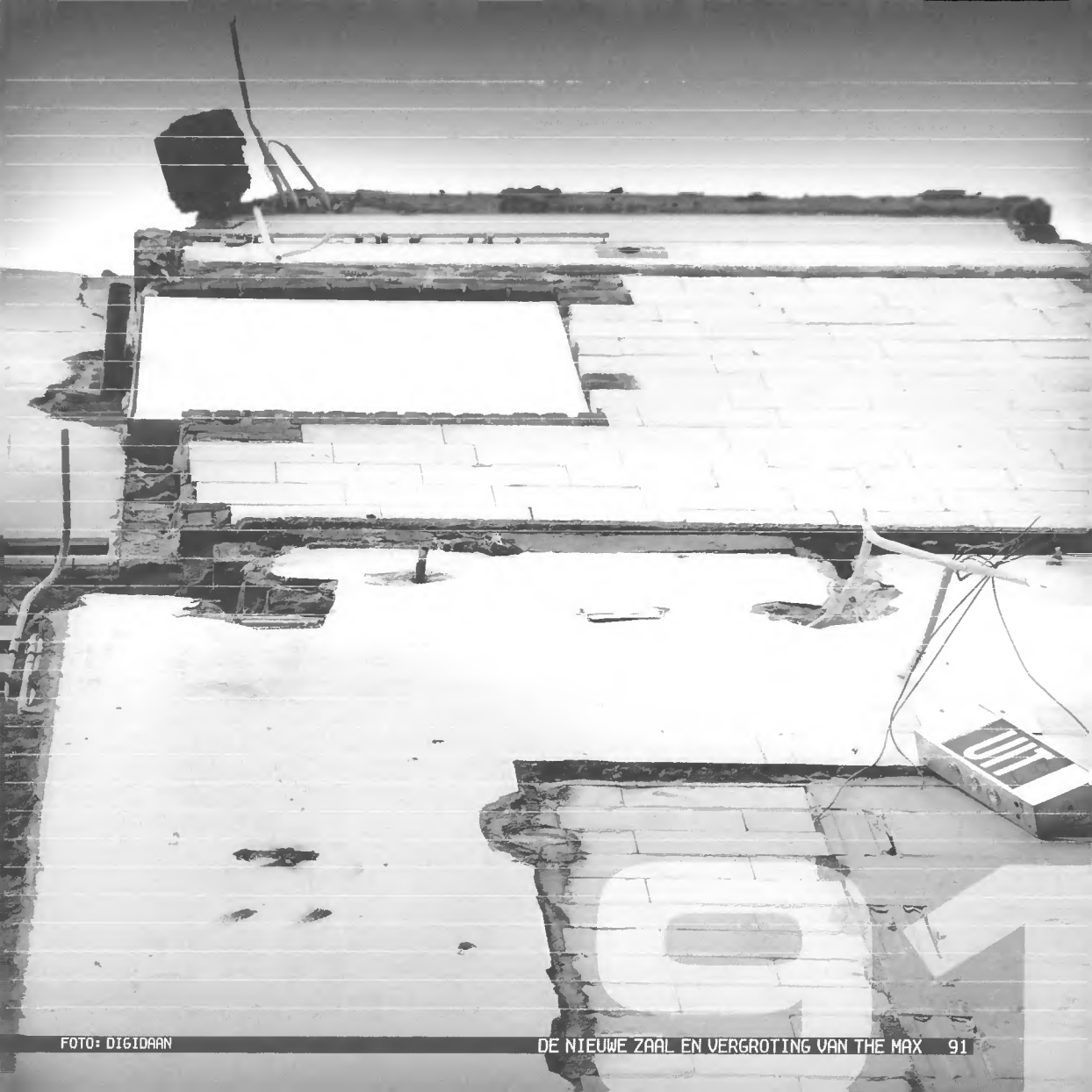
stellen, maar ook de Melkweg aan de broodnodige extra ruimte te helpen. Ik zag maar één optie en dat was het bouwen van een zelfstandige zaal tussen Schouwburg en Melkweg in. Wellicht was dat mogelijk over de Melkweg heen, zodat The Max, de huidige grootste zaal van de Melkweg, eronder ook de gewenste uitbreiding kon krijgen, richting Leidseplein. Kortom ik had lucht in de aanbidding.” **Schlösser** benaderde **Jim Klinkhamer**, de architect van de in 1995 geopende Max, die met een inventieve oplossing kwam. Met een aantal schetsen stapten de heren naar de directie van **Schouwburg** en **Toneelgroep Amsterdam**. Al snel was de samenwerking tussen de drie partijen een feit en konden de plannen definitief gemaakt worden. Na een haalbaarheidsonderzoek, goedkeuring van de gemeenteraad, voorlopig ontwerp en definitief ontwerp werd in december 2002 de bouwvergunning aangevraagd en werd in mei 2005 begonnen met de sloop van het jaren vijftig gebouw tussen Schouwburg en Melkweg in. De vergrote Max zal naar alle waarschijnlijkheid in september 2006 in gebruik worden genomen. Het hele complex wordt in het najaar van 2007 opgeleverd.

THE MAX

In november 1995 werd de Melkweg uitgebreid met een nieuwe zaal: The Max. The Max werd gebouwd in het linkerdeel van de voormalige

melkfabriek, dat meer dan 25 jaar als decor-opslag voor Het Nationale Ballet had dienst gedaan. Het werd de grootste zaal van de Melkweg en zorgde met haar 1000 plaatsen voor een verdubbeling van programmering en bezoekersaantallen. De zaal bleek echter van begin af aan al aan de kleine kant, maar ruimte voor uitbreiding leek niet te realiseren.

Deze wens wordt nu bij het totstandkomen van de nieuwe zaal in samenwerking met **Schouwburg** en **Toneelgroep Amsterdam** werkelijkheid. Door het vergroten van The Max wordt de capaciteit van die zaal uitgebreid van 1000 naar 1500. Dat zorgt voor meer mogelijkheden op het gebied van de programmering. Door een beperkte capaciteit komt het nu regelmatig voor dat bepaalde bands niet geprogrammeerd worden, ter voorkoming van teleurstelling bij grote groepen potentiële bezoekers. In een uitgebreide Max hoeft dit minder vaak voor te komen. Dit geeft de programmeurs meer vrijheid in het samenstellen van hun aanbod. Daarbij wordt, door een groter podium, The Max geschikt voor een ander soort voorstellingen dan popconcerten, bijvoorbeeld dansvoorstellingen en andere grote producties zoals bijv. een optreden van een band met orkest. Al met al geeft een grotere Max de Melkweg meer artistieke armslag. Daarbij is de Melkweg de afgelopen twintig jaar uitgegroeid tot een kunstinstelling,

die op dit moment 90 procent van haar begroting dekt met eigen inkomsten. De gemeentelijke subsidie is dus maar 10 procent. Daardoor zijn, in tegenstelling tot andere instellingen, de inkomsten uit bezoekers de dragende factor in het bestaan van de Melkweg. Hierdoor is het vergroten van The Max ook zakelijk gezien voor de organisatie van levensbelang.

NIEUWE ZAAL

Ook de nieuwe zaal, die voor een deel boven The Max gebouwd wordt, biedt meer mogelijkheden. De Melkweg gaat deze zogenaamde vlakke-vloerzaal zestig keer per jaar programmeren en zal zich richten op programma's die in de huidige Melkweg-zalen niet goed te realiseren zijn. Daarnaast zal de zaal ook ingezet worden als extra voorstellingszaal bij festivals en manifestaties, zoals 5 DAYS OFF, AMSTERDAM ROOTS FESTIVAL en SUPA*SONIC. De Melkweg krijgt de mogelijkheid om seated (zit) concerten te organiseren, waar doorgaans in Amsterdam geen zaal voor te vinden is. Er zijn dan 800 zitplaatsen, of een mix van 500 zit- en 600 staplaatsen. 'Deze zaal biedt veel betere faciliteiten dan de huidige Melkweg-zalen voor jazz- en wereldmuziek' zegt **Frans Goossens**, programmeur bij de Melkweg en directeur van het AMSTERDAM ROOTS FESTIVAL. "Het lijkt erop dat het een mooie zaal wordt om te gebruiken in het ROOTS FESTIVAL. Er is in Amsterdam geen

concertzaal van dat formaat; het is of een kleine zaal zoals in het Tropeninstituut of één met een enorme capaciteit zoals in het Concertgebouw." Verder biedt de zaal meer mogelijkheden voor multimediale voorstellingen. De enorme wandoppervlakte en de grote hoogte maken de zaal heel geschikt voor elke vorm van beeldprojectie voor bijvoorbeeld film met live-muziek en als presentatieruimte bij mediafestivals. Het is wel de bedoeling dat in de programmering van elk van de drie partners in de nieuwe zaal een eigen herkenbaar profiel aanwezig blijft. Dit neemt niet weg dat de nieuwe situatie een breed scala aan mogelijkheden biedt om samen te werken. Met enige regelmaat zullen dan ook gezamenlijk manifestaties georganiseerd worden.

EXTERNE PARTNERS

De Melkweg werkt samen met een groot aantal externe partners; organisaties die zowel op het gebied van kunst als op maatschappelijk gebied actief zijn. Zowel de vergroting van The Max als de komst van de nieuwe zaal is een enorme stimulans om tot nieuwe projecten te komen. Door de nieuwbouw ontstaat er een zalencentplex met plek voor 4000 bezoekers.

Sinds de opening van The Max was de Melkweg al geworden tot een interessante partner voor grootschalige evenementen. Ook is er sinds een jaar een samenwerking tussen de theaters

rond het Leidseplein tot stand gekomen, waaruit festivals als KUNSTKOTERS, TRANSITO en recent WEERWOORD zijn voortgekomen. **Marc Verstappen** van de **Stichting Samenwerkende Leidseplein Theaters** ziet met de komst van de nieuwe zaal duidelijk een toegevoegde waarde voor de Leidseplein-zalen: “Er komt eindelijk een goede zaal voor grootschalige, internationale theaterproducties, waarvoor nu alleen in het Muziektheater plek is. Dit geeft een enorme impuls aan het podiumkunstenleven in Amsterdam.” Dergelijke samenwerkingen leiden tot grootschalige en interessante projecten, waarvoor na de nieuwbouw de mogelijkheden alleen maar vergroot worden. **Alex Klusman** van **Booij, Klusman en van Bruggen (BKB)**, die afgelopen november samen met de Schouwburg en Melkweg THE PRESIDENT’S NIGHT organiseerde, ziet als voordeel dat in de nieuwe zaal de hoge en lage kunst samen komen. “Hierdoor krijgen beide organisaties een meer open-mind en wordt het ‘charmante coöperatieve’ van de Melkweg overgebracht naar de Schouwburg.” Ook **Sam Maipauw** van **stichting S.I.A.M.M.**, die afgelopen jaar het festival SUPA*SONIC organiseerde, is enthousiast. “De nieuwe zaal vormt zowel letterlijk als figuurlijk een brug tussen Schouwburg en Melkweg. Dit biedt grote mogelijkheden voor crossovers zowel in programmering als in publiek.”

94

MELKWEG IN 2004 / ENGLISH SUMMARY

In terms of programming and attendance numbers, 2004 was an outstanding year, with over 300,000 visitors for the fourth year in a row and a program similar to previous years. The Melkweg welcomed 318,572 visitors in total – ten thousand less than the year before – and hosted just as many concerts, performances and shows as in 2003. The quality and diversity of the five key disciplines of music, theatre/dance, film, photography, and media were of a high level.

The advance of bands that started in 2003 also continued in 2004, resulting in more concerts by local and international bands and more concert visitors than ever before. The Melkweg also showcased a considerable amount of new talent. As is the case every year, 2004 featured several exceptional performances, such as **N.E.R.D** in February, and the **Beastie Boys** and **Faithless** in May. Club evenings and regu-

---

lar dance events fared less well, a nationwide trend over the past three years. The Melkweg, incidentally, is performing far better than average in this area. The weekly club evening *¿QUE PASA?*, for example, is increasingly becoming the fiesta of Amsterdam and is still attracting a growing number of visitors after two years in existence. *CROSSFADER* on Saturday evening and the new monthly *MYSTIC GROOVES* evenings are a success because they are all based around a musical concept, which attracts an audience with specific interests.

The theatre programming policy, implemented in 2003, was worked out in greater detail in 2004. The decision was taken to add more depth to a number of disciplines, namely dance, movement theatre, multidisciplinary theatre and youth theatre. The diversity of this programme is demonstrated, allowing visitors to acquaint them-

---

selves with developments in these genres. Melkweg Theatre is also home to the **pMp LaB**, the laboratory of the **Paradiso-Melkweg Production House**. In 2004 the lab featured performances by **Jack Gallagher** (UNANIMOUS BUCK), fashion/costume designer **Thera Hillenaar** (I AM NOT AFRAID OF ROCKING UNICORNS) and **Ina Stockem**, who examined the topic of heroism in HELDEN-PROJECT 3.

The photo gallery opened in 2004 with a talked-about photo exhibition entitled DE KRACHT VAN VOLENDAM (The Strength of Volendam) by **Suzan van de Roemer**. The exhibition showed portraits of young people, the survivors of a fire in the Dutch town of Volendam on New Year's Eve in 2001, in combination with texts about their expectations for the future. Other exceptional exhibitions included LIVE/TIME by **Thom Hoffman**, INDIA by **Annelies Rigter** and EUROPESE NIEUWE by **Steven Snoep**, featuring portraits of people from the ten new member countries of the European Union. The final event of the year was a detailed thematic exhibition entitled VAN BOMEN EN BOSSEN (Of Trees and Forests) featuring the works of twenty local and international photographers. This exhibition forms part of a long-running series about man's relationship with nature. During the exhibition, an actual coniferous forest was planted in Melkweg Theatre for ten days in December - the tree

installation entitled HET PAD^{FM} (The Path) by the Dutch artist **Su Tomesen**.

During 2004 Melkweg Cinema focused on European art house films, animation, Japanese anime and Asian films. Music films about Britpop, hip-hop and reggae were also screened over the course of several months. The hype surrounding KILL BILL placed Asian cinema under the spotlight once again, and Melkweg Cinema continued a monthly Japanese anime series called ANIMATOR. Spanish films were the focal point of European cinema and the Melkweg hosted the Basque film festival EUSKALHERRIA. In combination with a photo exhibition by **Thom Hoffman** in Melkweg Gallery, Melkweg Cinema showed an overview of twelve films in which Hoffman appeared, including DE VIERDE MAN (**Paul Verhoeven**), LUGER (**Theo van Gogh**) and DE AVONDEN (**Rudolf van den Berg**). Melkweg Cinema was also one of the venues for the 20TH AMSTERDAM FANTASTIC FILM FESTIVAL in 2004. In November Melkweg Cinema participated in CINE PREMIÈRES, the festival for new French films. The SHADOW FESTIVAL, the counterpart of the IDFA (International Documentary Film Festival Amsterdam), was held in early December.

Media programming was less prominent in 2004 compared to 2003. Projects organised during the past year were more small scale in nature

but just as interesting, and focused primarily on development and innovation. One example of such a project was the temporary media laboratory of **Michelle Terrant** and **Jeff Mann** in which they presented the project LIVE FORM: TELEKINETICS, EXPERIMENTS AND RECIPES FOR CONNECTED SOCIAL SPACES.

Streaming media technology within the Melkweg underwent further development during 2004. The partnership with **Fab-channel** grew in strength. Approximately thirty concerts and events from the Melkweg are currently available online and a new studio is under development. Various installations from home and abroad were displayed in the media room on the intermediate floor. From March onwards, the three-monitor installation in the foyer was used for a streaming project called OUTLOUD by **Rob Coenen** and **Salto**.

Events and special productions provide the Melkweg with an opportunity to combine its forces and allow various disciplines to intertwine. A large number of events were organised in 2004, including the annual SPIN-OFF BREAKDANCE FINAL on 21 February. In June, the Melkweg hosted the DAG VAN DE VERENIGDE NATIES (United Nations Day) in collaboration with **Bureau Booij, Klusman and van Bruggen (BKB)**. The event attracted over 1,250 visitors and featured

discussions involving prominent people such as **Ben Bot** (the Dutch Minister of Foreign Affairs) and **Ruud Lubbers** (a former Dutch Prime Minister and United Nations High Commissioner for Refugees). The PRESIDENT'S NIGHT was held on 2 November, also in collaboration with **BKB**, on the occasion of the American presidential elections. The filmmaker **Theo van Gogh**, scheduled to participate in the first debate in the Melkweg that evening, was murdered in the morning of the day in question. The decision was taken to allow the programme to continue in a more soberly manner and to open the evening with an emergency debate about the murder.

In early 2004, the **Melkweg, Paradiso, Stadschouwburg, Bellevue/Nieuwe de la Mar and De Balie** set up a cooperation agreement between the Leidseplein theatres. Two festivals were organised in 2004, namely KUNSTKOTERS (Art Kids) in July and TRANSITO (Transit) in October, in collaboration with **Cosmic Theatre**. The MUZIKANTENDAG 2004 (Musicians' Day) was held in May, featuring workshops, clinics, talk shows and demo-panels, followed by performances by **Beef, Hind, Roos** and **Tasha's World**. Over the course of three days at the end of June, the Melkweg hosted the AMSTERDAM ROOTS FESTIVAL that included performances by **Amparanoia, Afrolatinbeats** and **Zap Mama**.

98

98 MELKWEG IN 2004 / ENGLISH SUMMARY

MARK LANEGAN 17 AUG

The fourth edition of the innovative dance festival 5 DAYS OFF was held in mid-July and featured artists such as **Ellen Alien, T. Raumschmiere, 2 Many DJs** and **Laurent Garnier**. The Paradiso also hosted part of the festival over the course of three days for the first time this year. From 15 until 17 October, the Melkweg and the Stadsschouwburg were the venues for the SUPA*SONIC festival organised by **Stichting S.L.A.M.M.** Visitors were treated to a mix of music, dance, theatre, spoken word, film and sport, and performances by **Ghostface Killah, Opgezwolle, Da Bounce** and **K-liber**, amongst others.

Preparations for the construction of the new auditorium with the Stadsschouwburg (City Theatre) and **Toneelgroep Amsterdam** and extensions to The Max entered the final phase in 2004. The work was put out to tender, a contractor was chosen and the necessary permits were obtained in December and the first few months of 2005. In May 2005, demolition work started on the 1950's building located between the Stadsschouwburg and the Melkweg. Actual construction work will get underway in October. As things stand now, the extended Max will be ready for use in September 2006 and construction work on the entire complex will be completed by the summer of 2007. The official opening is scheduled for October of that year.

The Melkweg organisation in 2004 remained largely the same as the year before, with no notable increase in the number of staff. The reason for this was that the busier years prior to 2004 had already increased the Melkweg's staffing complement to the desired level. In spite of this, labour costs did rise. A closer look at these costs reveals a number of aspects. The increasing complexity of music programs and the technical and production-related preparation and support that this involves has increased the burden placed on the organisation. A number of divisions not directly related to programming have had to shift a lot of work due to renovation work on the office buildings, which was completed in 2004. In addition, the frequent recruitment of more expensive workers to fill vacancies was a continuing trend. Pension costs were once again higher and employer costs increased considerably due to an exorbitant rise in third-party insurance premiums for cultural organisations.

The financial result for 2004 was influenced by higher labour costs coupled with a decrease in revenue from the public due to fewer visitors compared with 2003. The year finally closed with an operating loss of € 47,000,-. This naturally did not help already depleted reserves. It was the third year in a row in which the Melkweg made a loss. Measures relating to the use of personnel as well as programming have

therefore been taken to improve the financial position in 2005. It must be said in this regard that the Melkweg does not favour revenue-increasing measures that have a direct financial impact on our visitors, who are generally young and not wealthy.

Due to ever decreasing subsidy levels in relation to own revenue, and lagging levels of remuneration coupled with moderate terms of employment, the management team and the board submitted a request for a subsidy increase for the KUNSTENPLAN 2005-2008 (Arts Plan). This request was approved by the **Kunstraad** (Arts Council), but eventually not granted by the Municipal Executive and just failed to secure the city council's final approval. At the same time, **Stadsdeel Amsterdam Centrum** notified the Melkweg about a substantial rent increase, due solely to the fact that the municipal district took over control of the building from the Municipality of Amsterdam three years ago.

The negative closure of 2004 – the final year of the previous Arts Plan – reveals yet again how narrow the Melkweg's margins are. However, some room must be created for a number of aspects such as improving terms of employment. Wages were barely raised during the past year and no wage indexation was applied, even though wages are already at a re-

latively low level.

The partnership with the **Stadsschouburg** and **Toneelgroep Amsterdam**, which will intensify after the new hall is built, will provide a clearer indication that the differences in wages between the Melkweg and other cultural organizations are huge. The period ahead will be a tense one as it becomes clear whether the Melkweg – with its risky operating procedure – can implement unilateral changes in this regard.

During the next two years, the Melkweg will have to consider its position and continue looking for ways to strengthen the economic framework in order to ensure the success of the partnership with the **Stadsschouburg** and **Toneelgroep Amsterdam** - which is welcomed by all - within the exquisite building complex created by the new development.

Cor Schlösser and Erik Backer

BESTUURSLEDEN EN MEDEWERKERS VOORJAAR 2005

BESTUUR

HUIB VAN DIS voorzitter
PAUL VAN VLIET penningmeester
ANDOR KIRCZ secretaris
MARJOLEIN KUIJSTEN

ÁRPÁD GEREGSEY

ROSAMUNDE DORS

LOUIS DE GEER erelid

DIRECTIE

COR SCHLÖSSER algemeen directeur

ERIK BACKER zakelijk directeur

PROGRAMMERING

FRANS GOOSSENS muziek

JOHN VAN LULJN muziek

EDWIN VAN ANDEL muziek

PIETER FABRIEK muziek

SUZANNE DECHERT exposities

ANTTA VAN DOLEN theater

IS HOOGLAND film

JET ZEISS speciale producties

LUGAS EVERS media

ADMINISTRATIE

SJAAK PLUG administrateur

KARIN STRAATHOF hoofdmedewerker

FROUKJE BEERENS

MICHEL BONSET

SUHARTO SANTOSO

SUZIE CHIN

FRANCIS ALKEMADE

MARCEL SCHILTMANS

MARIANNE VAN DEN BOOGAARD

SECRETARIAAT

CLAARTJE DE JEEGER directie-assistent

IRIS DE LAU

MINOU VAN BALEN

PUBLICITEIT / MARKETING

ESTHER LAGENDIJK hoofd

JON HEEMSBERGEN hoofd

ARJEN REISINGER

BOW EVERS

DAAN DRUBBEL

DORIEN MORSELT

KIKI MARIN

CATHY CROSS

ILJA HEHENKAMP

FRANK VAN ROESSEL

VINCENT SWIERSTRA

PRODUCTIE / HOSTING

DAPHNE HOLTTHUIZEN hoofd

LINDA DELIS

NIENKE WULDER

TINEKE TIMMERMAN

YAFFI TARANTO

AMSTERDAM ROOTS

FESTIVAL

CARINA VAN KRAAY

BIEK VERSTAPPEN

DAMIANA DE WINDT

MANON BREUMELHOF

SYSTEEMBEHEER

MATHIJ'S BROUWER

JASPER DEEN

RENÉ KOOPMAN

TECHNISCHE DIENST	ASSISTENT-TECHNICI	LEENKE RIPMEESTER	DOENJA HEEMSBERGEN
DIRK DE VRIES <i>hoofd techniek muziek</i>	JOHN DUNCAN	MARK BAKKER	EFTIE BAERT
JOOST EVERS <i>hoofd techniek muziek</i>	ALEXANDER GOMEZ		EMMA BOELHOUWER
GELUIDSTECHNICI	DAVID SIMÕES	ONDERHOUDS/GEBOUW- DIENST	ERIKA KENNEDY
DICK CRUL	DELANO MARENGO	VICTOR BÜRMANN <i>hoofd</i>	JOKE DEKKER
ERIC ANKERSMIT	EDD VOSSEN	ADRIAN HILL	LIEKE VERBURG
JOHAN VAN REEDE	ELLA BLEEKER	HENK VAN HUIJKSLOOT	SABINE RAHR
JULIAN CHAPTAL	FIONA HAMMOND	MARK HEEMSBERGEN	SONJA HALFHIDE
LENNO MAASKANT	HELEEN SOMBROEK	RUUD VAN VOORTHUYZEN	ANNEMARE VAN BODEGOM
LEO VAN VLIET	JORT TER MORS	TÉ SLOTHOFF	DANIELLE RELUM
RINY VAN ZOOLINGEN	NILZ VAN DEN BRINK	THEO DE LAAT	FATIMA LEEUWENBERG
ALEXVORRINK	REMMELT AALDERS		MAARTJE ANKERSMIT
ALLERT AALDERS	SEBASTIAN VISPO		SANDRA ERIKSSON
FRENK VAN KASTEREN	STEM BERKHOUT	BEDRIJFSLEIDING & ENTREE	PORTIERS
HANS BILLEVELD	SILVY VAN GEEL	BEDRIJFSLEIDERS	JOOST VEENINGA
PETER HABBÉ	WALTER SLOOTWEG	CLAUDIUS KUIPER <i>logistiek</i>	<i>interim-hoofd, coördinator</i>
RINZE VAN DER HEIDE	VIDEO-TECHNICI	EVELIEN VAN HOEK <i>logistiek</i>	GILLIS VALKENTER
ROB VERHELJ	MANUEL JASPERS	MARK VAN DER WOUDE	HANNES JESSAT
ROELOF DE KONING	OSCAR SCHUURMAN	MARTINE DE NIJS <i>garderobe</i>	ILJA SPITS
LICHTTECHNICI	THEATERTECHNICI	MILO BEENHAKKER	JORIS DE RIJK
ANTON KOOL	VINCENT VAN ROON	<i>hoofd theatertechniek</i>	<i>veiligheidscoördinator / portiers</i>
BOB GIBSON	JAAP VAN DEN BRINK	VINCENT BOOT	PACO VOORHANS
GERT HOEK	BART VLEMING	DOLORES VAN ENKHUIJZEN	SARAH ROOSENBURG
MARK SNITSLAAR	ELLEN KNOPS	LENNART HILGERS	ANGELIQUE VAN WIERINGEN
ROBERT DELFGAAUW	MARIA ONNINK	RECEPTIE & KASSA	BRIAN DOORSON
BAS GEERSEMA	NATASJA GEBELS	LIESBETH VAN LOON <i>hoofd</i>	DANNY ZIJDERVELD
LASSE LAMINEN	OPERATEURS	CHANNA BOOT	FABIAN PIRRAU
NOAH PEPPER	ANTI HUTCHINSON	PETER DE BAARE <i>coördinator receptie / beheer voorverkoop</i>	FRANK DE BEST
SAM BEUMER	EEF PELKMANS	ANGELIQUE KROON	IZAAK QUIST
WONNE BACK	HADO STEEN		JITZE TEN HAVE
XANDER WINKEL	JUDITH VISSER		KOVISSER
			LOTJE ROOSENBURG

MARCEL KOOLJMAN	SHERIF EL-SAFOURY	SIMON FERRIDAY
MANODJ KEWALDAR	ALEXÍA MAKRIS	STEVEN HORSCH
NANNO TEN HAVE	BOUDEWIJN DEE	BRUCE BURCHELL
NATASJA DE MAN	BRENDAN HORNEMAN	CASPER KRETKEN
NIELS POSTMA	CAMILO JOSEFINA	ELISE HAMERSMA
NINO SMULDERS	HEIN VERKOLJEN	HISKE TERVELD
PETER ALDERDEN	INGE VAN DER HORST	LINDA HELDERMAN
PETER POST	JANNEKE DE JONG	MAGGIE WILNIS
REINIER VAN DER WAL	JANNEKE LAMMES	MARENTE VAN DER VALK
SERGE VAN WIJNGAARDEN	JULIA NIEBURG	MERULA FUNG-A-LOI
SVEN PFEIFFER	KEN KOEMENTAS	ROGIER VISSER
THOMAS DE RULJTER	LUCILLE TOLUD	SHAYNE MCCREADIE
WICKY GLAS	MARLOES VAN GOOR	WYTSE HUIDEKOPER
	PEARL YSSEL	
EQUILLEURS &	THOMAS DE JEEGER	SCHOONMAKERS /
ZAALWACHTEN	YVETTE SNIJDERS	GLAZENHALERS
MENNO STEEN		HABIBA DOORENBOS
DIKLARAMA	HORECA	IRWEN LESLIE
DIMITRI VAN HEUMEN	BARMEDEWERKERS	JESSE VAN DER PLOEG
IRIS BOERING	DAVID LABELJ <small>coördinator</small>	JESSICA COOPER
PATRICK EMANUELS	JORIS WONDERGEM <small>coördinator</small>	LEON VAN DE REEP
SABRINA ALINK	ALEXANDER ORTHEL <small>assistent</small>	MARIA HEIDEMAN
YORRICK LENTING	LILLY VAN MALSSSEN <small>assistent</small>	MONICA LOURINHO
ZARA DWINGER	ADRIAN VAN DEN BOVENKAMP	NANNING POELSMA
	BRECHJE SHEPHERD	NEMO WESTERVELD
GARDFROBE	CATTA DONKERSLOOT	ROBERT DEN TOOM
ANOUK BOOT	FRANCISCO GOLI RIVERA	URSZULA RUTKOWSKI
DIANA TOLUD	FRODO WILLEMSSEN	
GRACIA HEIJMANS	HANNAH STAKENBURG	HUISDIER
HENK TOMSON	HYACINTHA CONVENT	FINIDI
JUUP DE BOER	JO MILLS	
RODNEY RIJSDIJK	JOSÉ CONTENDA REIS	

TUBEX

Strukton

107

MELKWEG JAARVERSLAG 2004

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Lijnbaansgracht 234A | 1017 PH Amsterdam | tel +31(0)20-6318181
fax +31(0)20-6318199 | e-mail: info@melkweg.nl | www.melkweg.nl

-----

